

Medlemmer i Fauske kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Fredag 20. april 2018 kl 09.00

Møtested: Møterom 1, administrasjonsbygget

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
10/18	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. februar 2018
11/18	Sak ettersendes: Årsregnskap Fauske kommune 2017 – uttalelse fra kontrollutvalget
12/18	Oppfølging av kommunestyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Introduksjonsordningen
13/18	Redegjørelse til kontrollutvalget om kommunens varslingsrutiner, og erfaring med behandling av varslingsaker
14/18	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
15/18	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Fauske, 10. april 2018

Odd Henriksen (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS,
varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering

SAK 10/18

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. februar 2018

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
20.04.2018

Vedlegg:

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. februar 2018

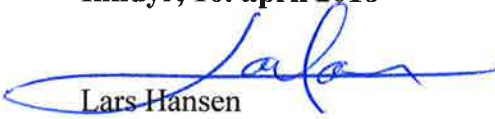
Bakgrunn for saken:

Protokoll fra foregående møte i kontrollutvalget legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 28. februar 2018 godkjennes.

Inndyr, 10. april 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – FAUSKE KONTROLLUTVALG

Møtedato: Onsdag 28. februar 2018 kl. 09.00 – 10.35

Møtested: Møterom 1, administrasjonsbygget, Fauske

Saksnr.: 01/18 – 09/18

Til stede:

Gry Janne Rugås, nestleder
Hilde Dybwad

Forfall:

Odd Henriksen, leder
Kjell Lund Olsen
Anne Stenhammer

Varamedlemmer:

Bernt Henrik Furehaug møtte for Kjell Lund Olsen
Åge Ellingsen møtte for Anne Stenhammer
Mailen F. Toften møtte for Odd Henriksen

Øvrige:

Økonomisjef Kariann Sør Dahl møtte i tilknytning til sak 02/18
Personalsjef Ingrid Alterskjær møtte i tilknytning til sak 03/18
Ass. revisjonssjef Jan Sture Olsen,
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørn Vegard Gamst, og
Forvaltningsrevisor Mailen Evjen, Salten kommunerevisjon IKS
Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen.

Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent.

Hilde Dybwad:

- Sak som tas opp under eventuelt: Sak fra sist møte i planutvalget vedr habilitet.
- Spørsmål om det skal sette opp sak i utvalget, jfr punkt C under sak 08/18 Orienteringer fra revisjon og sekretariat.

Merknader:

Ingen merknader.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/18	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. november 2017
02/18	Redegjørelse fra administrasjonen – Status for kommunens økonomi
03/18	Redegjørelse fra administrasjonen – Status for kommunens arbeid med personvern
04/18	Oppfølging av kommunestyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Introduksjonsordningen
05/18	Bestilling av forvaltningsrevisjon – Sykefraværsoppfølging
06/18	Bestilling av selskapskontroll – Forvaltningsrevisjon selvkost mm IRIS Salten IKS
07/18	Møteplan 2018
08/18	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
09/18	Eventuelt

01/18 Godkjenning av protokoller fra kontrollutvalgets møte 24. november 2017

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. november 2017 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 24. november 2017 godkjennes.

02/18 Redegjørelse fra administrasjonen – Status for kommunens økonomi

Økonomisjef Kariann Sør Dahl møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

03/18 Redegjørelse fra administrasjonen – Status for kommunens arbeid med personvern

Personalsjef Ingrid Alterskjær møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering.

04/18 Oppfølging av kommunestyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Introduksjonsordningen

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 194/16 Forvaltningsrevisjonsrapport Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger.
2. Kontrollutvalget registrerer følgende:
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret.

Omforent forslag til vedtak:

Saken utsettes til neste møte.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes til neste møte.

05/18 Bestilling av forvaltningsrevisjon – Sykefraværsoppfølging

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet Sykefraværsoppfølging slik det er beskrevet i prosjektplan datert 20. november 2017.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet Sykefraværsoppfølging slik det er beskrevet i prosjektplan datert 20. november 2017, med tillegg av momenter fra utvalgets momenter: arbeidsgivers kontakt med lege, arbeidstagers medvirkningsplikt og systematikk i tilrettelegging. Utvalget får opplyst at rapporten ferdigstilles i oktober 2018.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet Sykefraværsoppfølging slik det er beskrevet i prosjektplan datert 20. november 2017, med tillegg av momenter fra utvalgets momenter: arbeidsgivers kontakt med lege, arbeidstagers medvirkningsplikt og systematikk i tilrettelegging. Utvalget får opplyst at rapporten ferdigstilles i oktober 2018.

06/18 Bestilling av selskapskontroll – Forvaltningsrevisjon selvkost mm IRIS Salten IKS

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av selskapskontroll i form av forvaltningsrevisjon selvkost og offentlig anskaffelse, slik det er beskrevet i prosjektplan datert 18.12.2017.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner bestilling av selskapskontroll i form av forvaltningsrevisjon selvkost og offentlig anskaffelse, slik det er beskrevet i prosjektplan datert 18.12.2017.

07/18 Møteplan 2018

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget avholder møte følgende datoer i 2018:

Onsdag 28. februar
Fredag 20. april (regnskap)
Tirsdag 29. mai

Tirsdag 11. september
Onsdag 24. oktober

Ytterligere møter avholdes ved behov.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget avholder møte følgende datoer i 2018:

Onsdag 28. februar
Fredag 20. april (regnskap)
Torsdag 31. mai

Tirsdag 11. september
Onsdag 24. oktober

Ytterligere møter avholdes ved behov.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget avholder møte følgende datoer i 2018:

Onsdag 28. februar
Fredag 20. april (regnskap)
Torsdag 31. mai

Tirsdag 11. september
Onsdag 24. oktober

Ytterligere møter avholdes ved behov.

08/18 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte:

- Revisjonen er i gang med arbeid med årsregnskap. Full bemanning innen regnskapsrevisjon
- Forvaltningsrevisjon: Forvaltningsrevisor Pål Strand har sagt opp, og det er lyst ut stilling.
- Utredning Nordland Revisjon IKS pågår. Eventuell etablering av nytt selskap vil skje innen 31.12.2018. Det gjennomføres eiermøte i Salten kommunerevisjon IKS 19. mars.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken

09/18 Eventuelt

Hilde Dybwad tok opp spørsmål om habilitet ved kommunal saksbehandling.

Utvalget ber administrasjonen om en redegjørelse om retningslinjer for håndtering av habilitet blant kommunalt ansatte.

Gry Janne Rugås tok opp spørsmål om leveranse i forhold til bestilling av forvaltningsrevisjon arealplanlegging / byggesak.

Utvalget ber om en redegjørelse fra administrasjonen om ivaretagelse av kompetansekrav ved kommunens behandling av byggesaker.

Utvalget ber om en skriftlig redegjørelse om kriterier for hvilke saker som behandles administrativt og politisk innen området plan / utvikling.

Det fremkom ikke ytterligere saker til behandling.

Fauske den 28. februar 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes: Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer, Fauske kommune v/ ordfører og rådmann, Salten kommunerevisjon IKS

SAK 11/18**Sak ettersendes: Årsregnskap Fauske kommune 2017 –
uttalelse fra kontrollutvalget****Saksgang:**
Kontrollutvalget**Møtedato:**
20.04.2018**Vedlegg:**

- Salten kommunerevisjon IKS 12. april 2018, Uavhengig revisors beretning (2017).
- Salten kommunerevisjon IKS 12. april 2018: Årsregnskap 2017 Fauske kommune – Revisors oppsummering.
- Fauske kommune, 13.04.2018, epost: Årsregnskap og årsberetning 2017 – Fauske kommune

Bakgrunn for saken:

Svar Svar til alle Videre send

Årsregnskap og rådmannens årsberetning 2017 kommune

Kariann Sør Dahl [kariann.sordahl@fauske.komm...]

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 13.04.2018
Jnr. 18/343
Arkiv nr. 413 7.0
Hjemmel u off:

Til: Lars Hansen

Vedlegg: (2) Last ned alle vedlegg

Årsregnskap med noter 2017~1.pdf (1 MB) [Åpne i webleser]; Rådmannens årsberetning 20~1.pdf (1 MB)
[Åpne i webleser]

13. april 2018 13:29

Du svarte 13.04.2018 13:40.

Hei!

Vedlagt følger årsregnskap og rådmannens årsberetning for 2017 for Fauske kommune.

Årsmeldingen oversendes i løpet av dagen, og vil erstatte rådmannens årsberetning, da årsberetningen inngår som del 1 av årsmeldingen.

// Vennlig hilsen Kariann Skar Sør Dahl
Økonomisjef, FAUSKE KOMMUNE

+47 75 60 40 38 // +47 907 71 009
kariann.sordahl@fauske.kommune.no
http://www.fauske.kommune.no

Fauske kommune

RÅDMANNENS ÅRSBERETNING 2017

Salten kontrollutvalgsservice

Dato

Jnr.

Arkiv nr.

Hjemmel u off:

Innhold

1	Rådmannens årsberetning	3
1.1	Økonomi	3
1.2	Nærmere om driftsregnskapet	4
1.3	Nærmere om avvik mellom budsjett og regnskap	8
1.3.1	Lønn	8
1.3.2	Sosiale utgifter.....	10
1.3.3	Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon*	10
1.3.4	Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon.....	11
1.3.5	Skatt og rammetilskudd.....	11
1.3.6	Finansinntekter/finansutgifter	12
1.3.7	Interne finansieringstransaksjoner.....	12
1.4	Investeringsregnskapet	13
1.5	Nøkkeltall/analyse	13
1.5.1	Netto driftsresultat/resultatgrad	13
1.5.2	Likviditet	14
1.5.3	Lånegjeld	16
1.5.4	Egenkapital – fondsbeholdning	16
1.5.5	Finansielle plasseringer	17
1.6	Foreløpig KOSTRA-statistikk	19
1.7	Personal	21
1.7.1	Etikk	21
1.7.2	Likestilling	21
1.7.3	Sykefravær	22
1.8	Internkontrolltiltak for å sikre betryggende kontroll	23

1 Rådmannens årsberetning

1.1 Økonomi

Etter forskrift om årsregnskap og årsberetning og kommunal regnskapsstandard skal rådmannen redegjøre for økonomisk stilling og avvik mellom revidert budsjett og regnskapet.

Denne framstillingen forutsettes å være dekkende for formelle krav til årsberetningen, mens utfyllende tjenesteinformasjon er tatt inn i kapittel 2 resultatenheterens årsmelding.

Regnskapet for 2017 er avlagt med et regnskapsmessig merforbruk på 1,99 mill. kr, og et negativt netto driftsresultat på 17,8 mill. kr. Differansen mellom de to tallene skyldes at det er brukt egenkapital for å redusere merforbruket mest mulig. Samtidig betyr dette at Fauske kommune nå har tømt disposisjonsfondet, og dermed er det ingen muligheter til å regulere inn dekning for merutgifter underveis i regnskapet for 2018.

Årets resultat er svakt og viser en drift i sterk ubalanse. Etter rådmannens oppfatning er årsaken til resultatet sammensatt, men i stor grad en konsekvens av en utvikling med reduserte kraftinntekter kombinert med betydelig økning i finansutgiftene.

Tabellen nedenfor er interessant fordi den viser forholdet mellom kommunens kraftinntekter og finansutgifter de siste 6 årene. Her ligger slik rådmannen ser det, en vesentlig forklaringsvariabel til de driftsutfordringer Fauske kommune nå står overfor.

Kraftinntektene er som kjent ekstra inntekter utover inntekter som skatt og rammetilskudd. De fleste kommunene i Norge har ikke disse inntektene.

Tabell 1 – Forholdet mellom kraftinntekter og finansutgifter 2012-2017 (tall i hele tusen)

	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
	2017	2016	2015	2014	2013	2012
KONSEJONSKRAFT NETTO	-11 884	-5 573	-12 277	-15 423	-11 650	-22 368
EIENDOMSSKATT FRA KRAFTPRODUKSJON	-19 658	-23 150	-23 575	-23 900	-22 873	-20 170
AKSJEUTBYTTE FRA KRAFTSELSKAP	-6 456	-9 039	-7 163	-8 743	-12 564	-10 511
KVOTEKRAFT NETTO	-4 522	-4 522	-4 522	-4 522	-4 522	-4 522
NETTO INNTEKT KRAFT	-42 520	-42 284	-47 537	-52 588	-51 609	-57 571
RENTEUTGIFTER	20 032	19 550	15 944	15 404	14 651	14 514
AVDRAGSUTGIFTER	32 996	24 199	22 409	23 423	21 322	19 178
SUM FINANSUTGIFTER	53 028	43 749	38 353	38 827	35 973	33 692
DIFFERANSE FINANSUTGIFTER KRAFTINNTEKTER	10 508	1 465	-9 184	-13 761	-15 636	-23 879

I 2012 var kraftinntektene 23,9 mill. kr høyere enn finansutgiftene, og i 2016 var finansutgiftene for første gang større enn kraftinntektene. I 2017 er finansutgiftene 10,5 mill. kr høyere enn inntektene fra kraft. Dette betyr i praksis at mens en i 2012 hadde nesten 24 mill. kr ekstra «kjøpekraft» til å finansiere øvrig drift etter at utgifter til renter og avdrag var

dekket, var situasjonen i 2017 at kraftinntektene var 10,5 mill. kr lavere enn utgiftene til renter og avdrag.

Mellom 2015 og 2017 er det altså 19,7 mill. kr i forskjell. Selv om økning i eiendomsskatt på øvrig eiendom fra og med 2015 har kompensert for noe av dette gapet, er det en viktig årsak til at Fauske kommunes økonomi nå er kritisk svak.

Selv i årene der kraftinntektene bidro til å finansiere øvrig drift har driftsnivået vært for høyt. I stedet for å redusere nivået av tjenester har man balansert budsjettene med generelle «ostehøvel»-kutt i utgiftene og økte anslag på rammetilskudd og skatteinntekter.

Etter rådmannens oppfatning har vi passert et punkt der dette ikke er forsvarlig eller vil fungere. Myndighetenes krav til de tjenester kommunen skal levere presser i tillegg utgiftene oppover fra år til år.

Rådmannen har stadfestet dette gjentatte ganger både i årsmeldinger og tertialmeldinger. Det er advart om at driftsnivået ikke står i forhold til inntektsgrunnlaget. Reelt netto driftsresultat har med få unntak vært negativt de siste 10 årene.

Ut fra rådmannens vurdering er Fauske kommune nå i en situasjon der vesentlig reduksjon av driftsnivået er påkrevd. Det er kritisk at dette skjer gjennom reduksjon av vår tjenestestruktur, hvis ikke vil kommunen i de neste årene havne i en situasjon med store akkumulerte underskudd, som det vil bli svært krevende å komme ut av.

1.2 Nærmere om driftsregnskapet

Tabell 2 – Resultat 2017 Resultatområder (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Politisk	8 996	10 038	10 042	-1 041	-1 046
Administrasjon	28 445	28 751	30 454	-306	-2 009
Eiendom, plan og samfunnsutvikling	51 400	52 960	51 669	-1 560	-269
Oppvekst og kultur	222 655	221 844	221 212	811	1 443
Helse og omsorg	245 109	236 962	231 727	8 148	13 382
Sum	556 605	550 555	545 103	6 051	11 502

Tabell 3 – Resultat 2017 Driften av enhetene (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Politikk	8 996	10 038	10 042	-1 041	-1 046
Rådmann stab	28 445	28 751	30 454	-306	-2 009
Samhandling	768	485	485	283	283
Vei og gatelys	8 118	8 734	8 017	-616	101
Fauske kommunale eiendommer	37 197	37 001	36 151	196	1 046
Plan og utvikling	6 085	7 225	7 501	-1 140	-1 416
Skole	126 043	123 616	120 111	2 427	5 932
Barnehage	59 326	60 605	61 306	-1 279	-1 979
Barn og familie	19 843	20 111	21 854	-268	-2 011
Kultur	16 153	16 505	16 896	-352	-743
Oppvekst og kultur Felles	1 289	1 008	1 046	282	244
Helse og omsorg felles	8 264	12 860	8 690	-4 596	-426
Institusjon	82 063	77 768	80 791	4 294	1 272
Hjemmetjenesten	89 312	84 735	81 813	4 577	7 499
Fauske storkjøkken	3 232	2 793	2 908	439	324
Helse	38 298	36 705	38 042	1 593	256
Nav	23 172	21 615	18 998	1 557	4 174
Sum	556 605	550 555	545 103	6 051	11 502

Tallene viser stort merforbruk på flere enheter og et vesentlig svakere resultat enn for 2016.

Det er flere årsaker til dette:

- I 2016 var det på grunn av et rimeligere lønnsoppgjør enn beregnet, en betydelig besparelse på fast lønn i forhold til opprinnelig budsjett.
- Fortsatt vekst i vikarutgifter/bruk av vikarbyrå.
- I 2017 økte utgiftene til sosialstønad med 5,1 mill. kr i forhold til 2016. Dette var utgifter utover vedtatt budsjett.
- I 2017 økte utgiftene til introduksjonsordningen for bosatte flyktninger med 4,7 mill. kr sammenlignet med 2016.
- I 2016 fikk kommunen utbetalt 9,8 mill. kr fra UDI i forbindelse med mottak av flyktninger. I forhold til utgiftene ga dette en netto inntekt på 3,4 mill. kr. I 2017 var det i budsjettet beregnet en inntekt på 7,8 mill. kr. Så ble det bråstopp i flyktningstrømmen som førte til nedleggelse av mottakene i kommunen. Inntektene

ble redusert til 0,5 mill. kr samtidig som det påløp utgifter, noe som ga et merforbruk på området.

- I 2016 ble det utbetalt ca. 4 mill. kr mindre til private barnehager på grunn av lavere søkertall enn beregnet i budsjett.
- I 2016 var institusjon og hjemmetjenester i balanse i forhold til det opprinnelig vedtatte budsjettet. I 2017 ble det et merforbruk på ca. 8 mill. kr.
- Selv om inntektene i 2017 var høyere enn budsjettet, var dette på langt nær tilstrekkelig til å dekke økte utgifter.

Tabell 4 – Avvik regnskap – Budsjett fordelt på regnskapsgrupper (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Fast lønn	360 848	357 091	350 565	3 757	10 282
Overtid	5 958	2 209	1 429	3 749	4 529
Vikarutgifter inkl. eksterne vikartjenester	57 096	50 700	31 957	6 396	25 139
Annen lønn	33 460	32 316	28 916	1 144	4 544
Sosiale utgifter	78 316	76 409	72 500	1 907	5 816
Kjøp som inngår i kom. tjenesteproduksjon	119 868	105 524	88 935	14 344	30 933
Kjøp som erstatter kom. tjenesteproduksjon	86 602	87 643	110 656	-1 042	-24 054
Overføringsutgifter	54 524	48 798	43 191	5 726	11 333
Kjøp av konsesjonskraft	12 803	12 216	12 216	587	587
Skatt på kvotekraft	1 508	1 680	1 680	-173	-173
Rente og finansutgifter	54 149	54 745	57 570	-596	-3 421
Sum utgifter	865 132	829 333	799 617	35 799	65 515
Refusjoner syke- og fødselspenger	-21 564	-18 999	-14 999	-2 565	-6 565
Brukerbetalinger, salg og leieinntekter	-93 655	-89 530	-87 296	-4 126	-6 359
Overføringsinntekter eks syke- og fødselsp.	-65 674	-61 944	-55 087	-3 729	-10 587
Statstilskudd, tilskudd kommuner og private	-50 678	-46 644	-42 344	-4 034	-8 334
Rammetilskudd	-284 331	-277 231	-277 231	-7 100	-7 100
Skatt på inntekt og formue	-242 290	-239 596	-236 596	-2 693	-5 693
Eiendomsskatt	-45 946	-45 750	-45 750	-196	-196
Salg av konsesjonskraft	-24 687	-24 650	-24 650	-37	-37
Salg av kvotekraft	-6 030	-6 000	-6 000	-30	-30
Aksjeutbytte	-6 456	-6 500	-8 000	44	1 544
Rente og finansinntekter	-6 047	-3 275	-3 275	-2 772	-2 772
Sum inntekter	-847 358	-820 120	-801 229	-27 238	-46 129

Tabell 5 – Avvik regnskap – Interne finansieringstransaksjoner (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Avsetninger til fond	7 096	5 080	750	2 016	6 346
Overføring til investeringsregnskapet	0	3 226	2 400	-3 226	-2 400
Bruk av fond	-24 871	-16 770	-1 538	-8 101	-23 333
Netto interne finansieringstransaksjoner	-17 774	-8 463	1 612	-9 311	-19 386

Store avvik i forhold til opprinnelig budsjett på kontogruppene fast lønn, kjøp av varer og tjenester skyldes innlemming av Fauske Eiendom KF i kommunens regnskap fra 01.06.2017.

Tabell 6 – Resultat 2017 Fellesområder (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik reg. buds. 2017	Avvik buds. 2017
Fast lønn	6 708	5 737	5 905	971	803
Overtid	710	141	141	569	569
Annen lønn	64	26	26	37	37
Sosiale utgifter	2 291	-5 953	-12 870	8 245	15 162
Kjøp som inngår i kom. tjenesteprod.	11 550	8 338	8 338	3 213	3 213
Kjøp som erstatter kom. tjenesteprod.	9 921	10 374	10 374	-454	-454
Overføringsutgifter	15 214	14 730	14 730	485	485
Kjøp av konsesjonskraft	12 803	12 216	12 216	587	587
Sum utgifter	157 822	146 488	137 408	11 335	20 415
Refusjoner syke- og fødselspenger	-535	-847	-47	312	-488
Brukerbetalinger, salg og leieinntekter	-33 090	-33 816	-33 816	726	726
Overføringsinntekter eks syke- og fødselsp.	-835	-14	-14	-821	-821
Statstilskudd, tilskudd kommuner og private	-8 008	-9 465	-9 465	1 457	1 457
Rammetilskudd	-284 331	-277 231	-277 231	-7 100	-7 100
Skatt på inntekt og formue	-242 290	-239 596	-236 596	-2 693	-5 693
Eiendomsskatt	-45 946	-45 750	-45 750	-196	-196
Salg av konsesjonskraft	-24 687	-24 650	-24 650	-37	-37
Salg av kvotekraft	-6 030	-6 000	-6 000	-30	-30
Aksjeutbytte	-6 456	-6 500	-8 000	44	1 544
Rente og finansinntekter	-6 047	-3 275	-3 275	-2 772	-2 772
Bruk av fond	-17 799	-13 750	-1 519	-4 049	-16 280
Motpost avskrivninger	-38 375	-36 148	-36 148	-2 227	-2 227
Sum inntekter	-714 428	-697 043	-682 511	-17 385	-31 917
TOTALT	-556 605	-550 555	-545 103	-6 051	-11 502

Fellesområder består av diverse områder som ikke er naturlig å plassere under resultatenehetene. Postene som inngår her er blant annet rammetilskudd, alle skatteinntekter, konsesjonskraft og kvotekraft, tilskudd til interkommunal virksomhet, selvkostområder og premieavvik på pensjon.

1.3 Nærmere om avvik mellom budsjett og regnskap

Fauske Eiendom KF (nå Fauske kommunale eiendommer) ble avviklet og innlemmet i kommunen fra og med 1. juni 2017. Dette gjør det utfordrende å sammenligne regnskap med opprinnelig budsjett, da utgifter til bygg/eiendom ble ført i én sum som husleie i kommunens regnskap, mens lønnsutgifter og øvrige utgifter framkom i egne budsjett/regnskap for det kommunale foretaket. Dette gir misvisende utslag særlig på fast lønn og kjøp av varer og tjenester I de tilfeller der avvikene har sin årsak i dette, er dette kommentert under de enkelte punkt.

1.3.1 Lønn

Tabell 7 – Fast lønn (tall i hele tusen)

Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
354 140	351 354	344 659	2 786	9 479

Tallene viser et merforbruk i forhold til regulert budsjett på 2,8 mill. kr. Det store avviket i forhold til opprinnelig budsjett skyldes at Fauske kommunale eiendommer ikke var en del av opprinnelig budsjett.

Tabell 8 – Fast lønn ekskl. Fauske kommunale eiendommer (tall i hele tusen)

Regnskap 2017	Regulert budsj.	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
342 555	338 874	344 659	3 681	-2 105

Tabell 8 viser avvik når Fauske kommunale eiendommer holdes utenfor. Da viser tallene et mindreforbruk i forhold til opprinnelig budsjett på 2,1 mill. kr og et merforbruk på 3,7 mill. kr i forhold til regulert budsjett. Budsjettet for fast lønn ble ut fra forventet forbruk regulert ned i forbindelse med økonomimelding 2/2017, mens vikarutgifter ble regulert opp tilsvarende.

Tabell 9 – Netto vikarutgifter og overtid (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk.-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
VIKARER	13 078	18 580	4 580	-5 502	8 498
VIKAR VED FØDSELSPERMISJON	4 576	3 866	2 966	710	1 610
VIKAR VED SYKDOM	12 713	11 333	10 386	1 380	2 327
VIKAR VED FERIE	6 709	7 357	7 211	-648	-502
EKSTRAHJELP	4 934	3 065	3 065	1 869	1 869
EKSTRAHJELP ALVORLIGE SYKE	419	428	428	-9	-9
OVERTID	5 958	2 209	1 429	3 749	4 529
KJØP AV EKSTERNE VIKARTJENESTER	14 648	6 002	3 252	8 646	11 396
REFUSJON SYKEPENGER	-16 887	-16 779	-12 779	-108	-4 108
REFUSJON FØDSELSPENGER	-4 677	-2 220	-2 220	-2 457	-2 457
Sum	41 471	33 841	18 318	7 630	23 153

Tabell 9 viser forbruk av vikarer, overtid samt refusjon syke- og fødselspenger for 2017. Tallene viser et merforbruk på 7,6 mill. kr i forhold til regulert budsjett, og 23,2 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett.

Tabell 10 – Netto vikarutgifter og overtid 2017 vs. 2016* (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Endring
VIKARER	13 066	10 607	2 459
VIKAR VED FØDSELSPERMISJON	4 576	2 983	1 592
VIKAR VED SYKDOM	12 174	14 043	-1 869
VIKAR VED FERIE	6 585	6 216	369
EKSTRAHJELP	4 540	5 455	-915
EKSTRAHJELP ALVORLIGE SYKE	419	313	106
OVERTID	5 917	5 190	727
KJØP AV EKSTERNE VIKARTJENESTER	14 648	11 604	3 044
REFUSJON SYKEPENGER	-15 688	-19 028	3 339
REFUSJON FØDSELSPENGER	-4 677	-3 423	-1 254
Sum Netto vikarutgifter inkl. overtid	41 558	33 960	7 598

*Beløpene for 2016 er justert for lønnsvekst 2017 (2,5 %), Fauske kommunale eiendommer er holdt utenfor da de ikke var en del av kommunen i 2016.

Tabell 9 viser at netto vikar- og overtidsutgifter har økt med 7,6 mill. kr fra 2016 til 2017. En økning i bruk av eksterne vikarer (vikarbyrå) samtidig som sykepengerefusjonene er redusert med 3,3 mill. kr i 2017 gir alene en negativ effekt på over 6 mill. kr sammenlignet med 2016.

1.3.2 Sosiale utgifter

Tabell 11 – Sosiale utgifter (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
PENSJONSUTGIFTER	52 973	58 967	62 716	-5 994	-9 743
PREMIEAVVIK PENSJON	-5 748	-14 286	-21 286	8 537	15 537
AMORTISERING AV PREMIEAVVIK	6 688	7 000	7 000	-312	-312
ARBEIDSGIVERAVGIFT	23 530	24 048	23 390	-518	140
Sum	77 443	75 729	71 820	1 714	5 623

Tabell 11 viser utgiftene til pensjon og arbeidsgiveravgift. Tallene viser et merforbruk på 1,7 mill. kr i forhold til regulert budsjett. I forhold til pensjonsutgifter følger vi prognoser fra KLP og Statens Pensjonskasse.

1.3.3 Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon*

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon omfatter formelt også kjøp av eksterne vikartjenester. Da disse i praksis er knyttet til lønnsområdet og utfordringene knyttet til vikarbruk, er de i stedet tatt med som en del av netto vikarutgifter, jf. tabell 9.

Tabell 12 – Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon (ekskl. kjøp av eksterne vikartjenester) (tall i hele tusen)

Regnskap 2017	Reg. budsj. 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk.-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
119 868	105 524	88 935	14 344	30 933

Tabell 12 viser avvik slik de framkommer av regnskap. I opprinnelig budsjett var ikke Fauske kommunale eiendommer en del av kommunen.

Det vesentlige merforbruket gjelder vedlikehold/service 2,1 mill. kr (hovedsakelig selvkostområder), husleie 2,4 mill. kr, transport 1,1 mill. kr, avgifter 1,2 mill. kr, lisenser 1,1 mill. kr, kurs/opplæring 1,3 mill. kr, inventar/utstyr 1,1 mill. kr og matvarer 1,5 mill. kr.

Når det gjelder merforbruk husleie gjelder dette boligkontor og må sees i sammenheng med merinntekt på husleieinntekter.

1.3.4 Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon

Tabell 13 – Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon* (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
TIL STATEN/STALIGE INSTITUSJONER	3 822	2 207	2 207	1 615	1 615
TIL FYLKESKOMMUNEN/FYLKESKOMM. INSTIT.	1 306	1 172	1 172	133	133
TIL ANDRE KOMMUNER/INSTITUSJONER	5 733	6 091	6 091	-358	-358
TIL ANDRE/DRIFSAVTALER MED PRIVATE	49 118	49 962	49 962	-844	-844
KJØP FRA IKS (KOMM. SELV DELTAKER)	10 640	11 552	11 552	-912	-912
OVERFØRING TIL /KJØP FRA KOMMUNALT FORETAK	920	1 520	1 520	-600	-600
Sum	71 539	72 505	72 505	-966	-966

*Fauske kommunale eiendommer er holdt utenfor jf. pkt. 1.3

I forhold til budsjett er det en besparelse på ca. 1 mill. kr på disse postene.

1.3.5 Skatt og rammetilskudd

Tabell 14 – Skatt og rammetilskudd (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
RAMMEOVERFØRING	-284 331	-277 231	-277 231	-7 100	-7 100
SKATT PÅ FORMUE OG INNTEKT	-242 290	-239 596	-236 596	-2 694	-5 694
Sum	-526 621	-516 827	-513 827	-9 794	-12 794

Fauske kommune bruker KS' prognosemodell til fastsettelse av budsjett for skatt og rammetilskudd. Som tallene viser ble endelige tall både for skatteinntang og inntektsutjevning betydelig høyere enn budsjettet. Inntektsutjevning inntektsføres som en del av rammetilskuddet. Fauske kommune har lavere skatteinntang enn landsnittet, og dette kompenseres delvis gjennom inntektsutjevningen.

1.3.6 Finansinntekter/finansutgifter

Tabell 15 – Oversikt finansinntekter/finansutgifter (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Budsjett 2017	Avvik regnsk-reg. budsj.	Avvik budsjett 2017
Rente og finansutgifter					
RENTEUTGIFTER	20 032	20 212	23 037	-181	-3 006
AVDRAGSUTGIFTER	32 996	33 788	33 788	-792	-792
Sum	53 028	54 000	56 825	-972	-3 797
	-	-	-	-	-
Rente og finansinntekter					
RENTEINNTEKTER	-1 786	-1 775	-1 775	-11	-11
KURSGEVINST FINANSIELLE PLASSERINGER	-4 260	-1 500	-1 500	-2 760	-2 760
Sum	-6 047	-3 275	-3 275	-2 772	-2 772

Rente- og avdragsutgifter viser 1 mill. kr lavere enn regulert budsjett. Dette skyldes lavere renter gjennom året enn beregnet, samt noe forskjøvet tidspunkt for låneopptak.

Når det gjelder finansinntekter ble disse 2,8 mill. kr høyere enn budsjettet. Dette skyldes høyere avkastning på aktiv forvaltning enn budsjettet.

1.3.7 Interne finansieringstransaksjoner

Tabell 16 – Oversikt interne finansieringstransaksjoner (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regulert budsjett	Avvik opprinnelig budsjett
Avsetninger til fond	7 096	5 080	750	2 016	6 346
Overføring til investeringsregnskapet	0	3 226	2 400	-3 226	-2 400
Bruk av fond	-24 871	-16 770	-1 538	-8 101	-23 333
Netto interne finansieringstransaksjoner	-17 774	-8 463	1 612	-9 311	-19 386

Avvik avsetninger til fond skyldes at merinntekt fra aktiv forvaltning er avsatt til hjemfallsfondet, videre er budsjettet overføring til investeringsregnskapet strøket på grunn av negativt driftsresultat. Stort avvik når det gjelder inntektsføring av fond i forhold til opprinnelig budsjett har sin årsak i innregulering av disposisjonsfond for å dekke opp forventet merforbruk. Avvik i forhold til regulert budsjett skyldes større bruk av tidligere avsatte øremerkede tilskudd.

1.4 Investeringsregnskapet

De største investeringene i 2017 fremgår av tabell 17 nedenfor.

Tabell 17 – Større investeringsprosjekt 2017 (brutto utgift) (tall i hele tusen)

Prosjekt	Forbruk 2017	Budsjett 2017
Ny skole Valnesfjord	153 743	47 000
Ny skole Vestmyra	27 446	31 200
Fauske svømmehall	6 777	15 000
Fra leid til eid	7 719	13 000
Svømmebasseng Sulitjelma	11 550	7 850
Bygg/eiendom avsatt bevilgning	20 640	7 000

Det er bokført investeringer på til sammen 297 mill. kr inkl. mva. i 2017. Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse.

Fordeling på enkeltprosjekter fremgår av regnskapsskjema 2B i årsregnskapet.

1.5 Nøkkeltall/analyse

De mest sentrale indikatorene er:

- Netto driftsresultat/resultatgrad
- Likviditet
- Langsiktig gjeld
- Egenkapital

1.5.1 Netto driftsresultat/resultatgrad

Tabellen nedenfor viser utviklingen i netto resultatgrad de siste 4 årene.

Tabell 18 – Utvikling netto resultatgrad (tall i hele tusen)

	2017	2016	2015	2014
Sum driftsinntekter i regnskapet	828 036	796 972	754 492	716 682
Netto driftsresultat i regnskapet	-17 774	20 728	-7 704	-20 663
Netto resultatgrad	-2,15 %	2,60 %	-1,02 %	-2,88 %

Netto driftsresultat viser hva kommunen har igjen til avsetninger og investeringer, og er et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet mener netto driftsresultat som andel av sum driftsinntekter (netto resultatgrad) bør ligge på ca. 2 % for at økonomien kan betegnes som sunn.

1.5.2 Likviditet

Kommunens likviditet avgjør i hvilken utstrekning kommunen evner å dekke sine kortsiktige betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller, med andre ord om kommunen er i stand til å betale lønn til sine ansatte og betale regninger fra sine leverandører etter hvert som de forfaller.

Trekker vi kortsiktig gjeld fra omløpsmidlene framkommer det som kalles arbeidskapitalen. Denne viser hva kommunen sitter igjen med hvis alle disse postene gjøres om til kontanter.

Tabell 19 – Nøkkeltall likviditet (tall i hele tusen)

Arbeidskapitalen				
	2017	2016	2015	2014
Omløpsmidler	298 851	275 473	253 819	400 507
Kortsiktig gjeld	230 683	135 490	226 499	368 303
Arbeidskapital	68 168	139 983	27 320	32 202
Avtale kvotekraft	-12 060	-18 090	-24 120	-30 150
Premieavvik	42 989	44 829	47 341	56 129
Kortsiktig gjeld fratrukket Kvotekraft gjeld	218 623	117 400	202 379	220 399
Omløpsmidl. korrigert for positivt premieavvik	255 862	230 644	206 478	344 378
Likviditetsgrad 1				
	2017	2016	2015	2014
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	1,17	1,96	1,02	1,56
Sum omløpsmidler	298 851	275 473	253 819	282 751
Fratrukket:				
Ubrukte lånemidler	22 502	84 206	1 983	176
Finansielle papirer	136 787	132 473	129 004	128 674
Balanseført premieavvik netto	43 172	45 215	45 738	56 317
Trekk kassekreditt	-96 109		-78 931	-117 756
Mest likvide omløpsmidler	281	13 579	-1 837	-20 172
Likviditetsgrad 2				
	2017	2016	2015	2014
Mest likvide omløpsmidler/korrigert kortsiktig gjeld	0,00	0,12	-0,01	-0,09

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld i %, og bør som tommelfingerregel være større enn 2. Tallet for Fauske kommune i 2017 er 1,17.

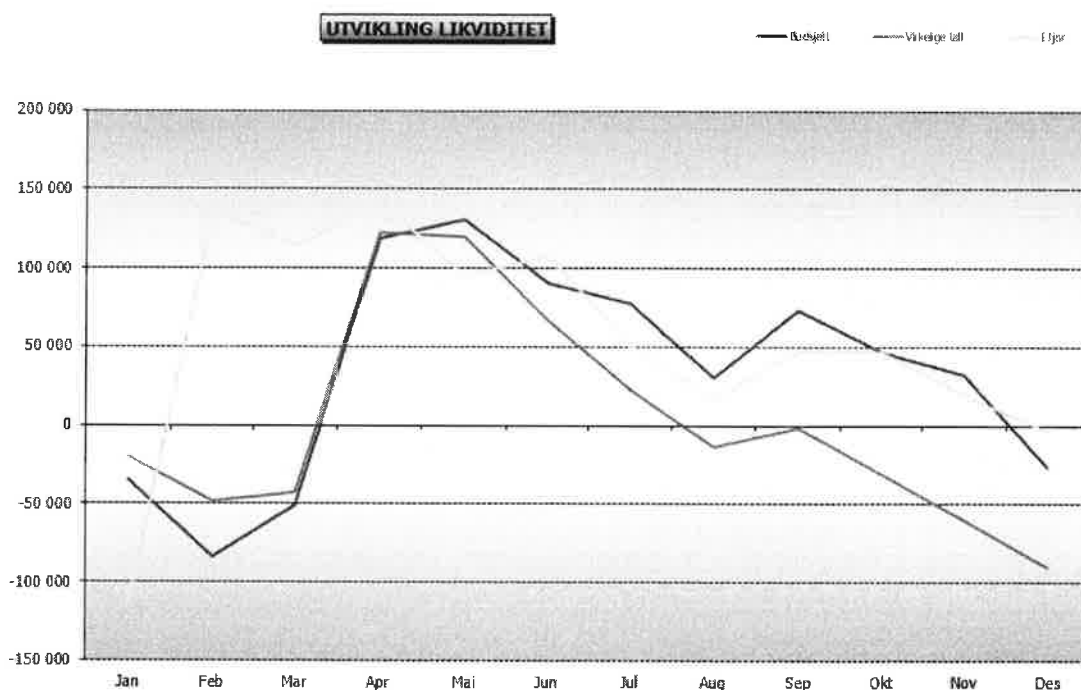
Arbeidskapital og likviditetsgrad 1 er interessant i forhold til å se trender over tid, men er altfor upresist fordi det inneholder beløp som ikke er likvide på kort sikt samt at de inneholder ubrukte lånemidler som er øremerket investeringer.

Likviditetsgrad 2 (driftslikviditetsandelen) tar hensyn til at ikke alle omløpsmidler er tilgjengelig til enhver tid. Det er derfor justert for kommunens finansplasseringer, ubrukte lånemidler, samt premieavvik (som ikke er reelle omløpsmidler). Dette nøkkeltallet bør som tommelfingerregel være større enn 1, og tabellen viser at likviditetsgrad 2 for 2017 er på 0,00.

Likviditetsgrad 2 er som nevnt innledningsvis det nøkkeltallet som gir best informasjon om likviditetssituasjonen på kort sikt.

Likviditetsgrad 1 og 2 viser kun et «øyeblikksbilde» av situasjonen per 31.12.2017. For å få et mer utdypende bilde av situasjonen, er det mer interessant å se på beholdningen på hovedfoliokonto (den konto som brukes til alle inn- og utbetalinger i kommunen).

Figur 1 – Utvikling likviditet 2017 virkelige tall mot likviditetsbudsjett

I den løpende drift er kommunen avhengig av å ha tilstrekkelig tilgjengelig likviditet til å betale lønn og andre løpende forpliktelser. Figuren viser at Fauske kommune i store deler av året er avhengig av betydelig kassekreditt for å dekke løpende forpliktelser. I forhold til budsjett viser de virkelige tallene en vesentlig lavere likviditet gjennom året. Dette skyldes to forhold. For det første var det større utbetalinger på investeringer enn forutsatt i budsjett. Det andre er at netto driftsresultat ble vesentlig svakere enn budsjettet. Pr. 31.12. 2017 var trekket på kassekreditten 96,1 mill. kr.

Som rådmannen har påpekt tidligere er Fauske kommunens grunnlikviditet meget svak. Svak likviditet er et klart tegn på en drift i ubalanse. Uten en betydelig reduksjon i driftsnivået vil

situasjonen forverres fra år til år, og kommunen blir avhengig av velvilje fra bankforbindelse for å øke kassakreditten ytterligere fra dagens trekkgrense som er på 140 mill. kr.

1.5.3 Lånegjeld

Tabell 20 nedenfor viser kommunens rente- og avdragsbelastning som andel av brutto driftsinntekter.

Tabell 20 – Andel renter og avdrag av brutto driftsinntekter (tall i hele tusen)

	2017	2016	2015	2014
Brutto driftsinntekter	828 036	796 972	754 492	716 682
Rente og avdragskostnad	54 148	45 067	40 382	40 339
Rente og avdragskostnads andel av brutto driftsinntekter	6,54 %	5,65 %	5,35 %	5,63 %

Tabellen viser at betydelig økning i lånegjeld medfører at en større del av driftsinntektene går med til å betjene gjeld, noe som igjen medfører mindre inntekter til å dekke ordinær drift i kommunen.

1.5.4 Egenkapital – fondsbeholdning

Tabell 21 – Oversikt fondsbeholdning (tall i hele tusen)

	Regnskap 2017	Regnskap 2016	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Disposisjonsfond	0	-8 417	-4 694	-604
Ubundne investeringsfond	-6 932	-4 199	-3 681	-4 324
Sum frie egenkapitalfond	-6 932	-12 615	-8 375	-4 928
Bundne driftsfond	-25 435	-27 540	-30 073	-45 590
Bundne investeringsfond	-25 860	-21 019	-18 203	-11 318
Sum bundne egenkapitalfond	-51 295	-48 559	-48 276	-56 908
Totalt	-58 226	-61 175	-56 651	-61 836

1.5.4.1 Ubundne fondsmidler

Disposisjonsfond skal bestå av midler avsatt i drift og kan fritt disponeres både i drifts- og investeringsregnskapet. På grunn av betydelig merforbruk på drift i 2017 er hele beholdningen brukt per 31.12.2017. Dette medfører at for 2018 er det ingen mulighet til å regulere inn dekning av merforbruk i drift med disposisjonsfond.

Ubundne investeringsfond er fond som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i investeringsregnskapet. Per 31.12.2017 er beholdningen 6,9 mill. kr.

1.5.4.2 *Bundne fondsmidler*

Bundne fondsmidler består av bundne driftsfond og bundne investeringsfond. Felles for disse er at de er bundet opp av eksterne aktører i form av tilskudd, øremerkede midler og gaver. Midlene kan ikke benyttes fritt av kommunen, men kun benyttes til de formål de er bestemt for. Per 31.12.2017 består bundne driftsfond av 25,4 mill. kr (herav hjemfallsfondet på 13,9 mill. kr og næringsfond på 2,3 mill. kr). Bundne investeringsfond utgjør 25,9 mill. kr og består i hovedsak av ekstraordinære nedbetalinger fra kunder på Husbankens formidlingslån.

1.5.5 *Finansielle plasseringer*

Fauske kommune har plassert midler fra tidligere hjemfallsutbetalinger i såkalt aktiv forvaltning i henholdsvis Pareto AS og Sparebank 1 Kapitalforvaltning AS.

Tabell 22 – Oversikt urealisert verdiendring aktiv forvaltning (tall i hele 1.000)

Plassering	31.12.2016	31.12.2017	Endring
Hjemfallsfond Plassering Pareto	29 366	30 995	1 629
Hjemfallsfond Plassering SB1 Forvaltning	27 122	29 753	2 631
Utvikling samlet portefølje	56 488	60 748	4 260

Generelt er kommunens plasseringer basert på en forsiktig risikoprofil i tråd med vedtatt finansreglement. Hovedvekt ligger på langsiktige norske obligasjoner med forventet god avkastning. Urealisert verdistigning i 2017 utgjør 4,26 mill. kr fordelt med 1,63 mill. kr på Pareto og 2,63 mill. kr på Sparebank 1 Kapitalforvaltning.

Her er det viktig å understreke at verdien på fondsplasseringene må sees i sammenheng med størrelsen på tilhørende avsetning under egenkapitalen (Hjemfallsfondet). Dette fondet har en saldo på 13,9 mill. kr, og er den disponible delen av plasseringen. Differansen skyldes at fondet er benyttet til å finansiere større investeringer de siste årene (tilskudd SKS Arena og kjøp av aksjer i Indre Salten Energi), uten at det er foretatt tilsvarende nedsalg av plasseringen i aktiv forvaltning.

Differansen mellom verdien av plasseringen på 60,7 mill. kr og egenkapitalfondet på 13,9 mill. kr er derfor «lån» av ordinære driftslikvider. Rådmannen vurderer fortløpende hvorvidt det skal foretas et delvis nedsalg slik at plasseringen blir i samsvar med reell størrelse på egenkapitalfondet. Slik utviklingen har vært det siste året er det vurdert som mest økonomisk lønnsomt å la pengene stå i aktiv forvaltning inntil videre.

1.5.5.1 *Pareto*

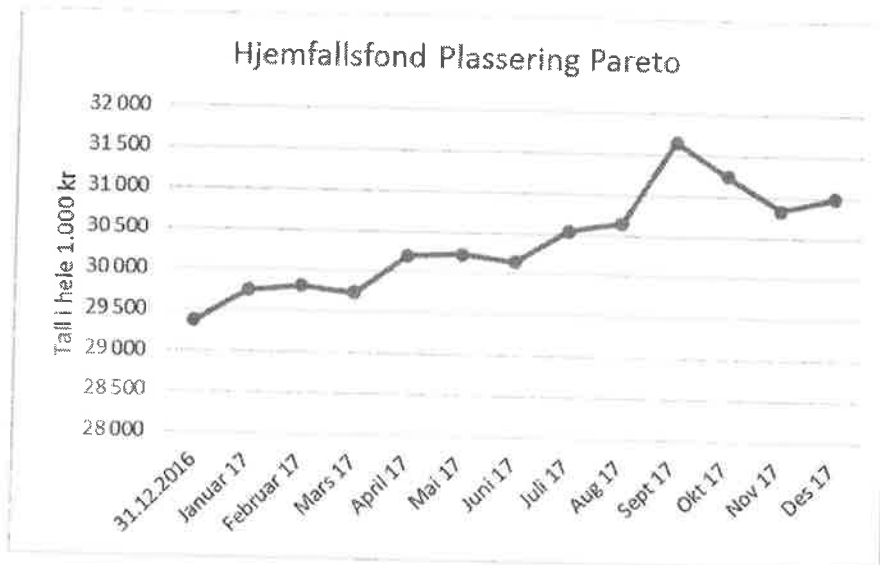
Fauske kommunes portefølje i Pareto er i dag satt sammen av produktene Pareto Aksje Norge A og Pareto høyrente.

Pareto Aksje Norge A er et aksjefond som investerer i et begrenset antall aksjer som velges ut fra de ledende selskapene på Oslo Børs. Fondet har normalt en annen forventet risiko/avkastningsprofil enn referanseindeksen. Investeringsfilosofien kan karakteriseres som forsiktig, langsiktig og lite transaksjonsorientert. En følger solide og godt drevne selskaper

med et langsiktig potensial og investerer som regel i 20–30 av dem. Viktige utvalgsriterier er solid balanse, god historisk avkastning på egenkapital og rimelig prising.

Pareto høyrente er et fond som investerer i verdipapirer utstedt av finansinstitusjoner og industriforetak. Fondet kan plassere i ansvarlige lån. Disse kredittobligasjonene forventes å gi fondet en høyere avkastning enn tradisjonelle pengemarkedsplasseringer. Fondet vil i hovedsak investere i obligasjoner utstedt av norske selskaper. Den gjennomsnittlige durasjon ligger mellom null og to år. Fondet vektet 100 prosent ved beregning av egenkapitalkrav for banker, pensjonskasser og forsikringsselskap.

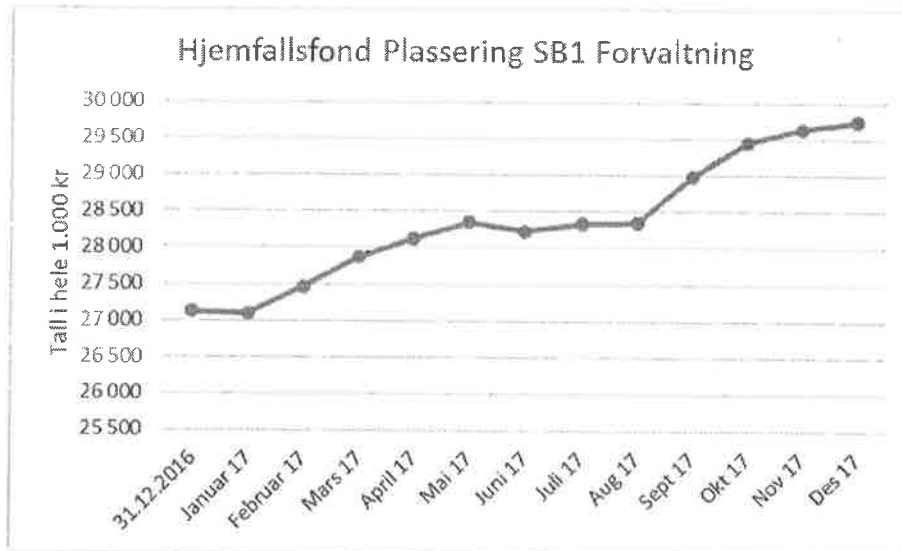
Figur 2 – Utvikling gjennom året Pareto

1.5.5.2 Sparebank 1 Kapitalforvaltning

Kommunens plasseringer i Sparebank 1 Kapitalforvaltning er satt sammen av forskjellige rente- og aksjeprodukter med vektning i tråd med vedtatt finansreglement.

Figur 3 – Utvikling gjennom året Sparebank 1 Kapitalforvaltning

1.6 Foreløpig KOSTRA-statistikk

Vi har valgt å ta med sentrale punkt fra siste Kommunebarometer som baserer seg på foreløpige KOSTRA-tall 2017. Plasseringene er foreløpig, ettersom en del data først blir endelig publisert i juni.

Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Fauske på en 395. plass. Nøkkeltallene er langt svakere enn økonomiske forutsetninger skulle tilsi. Endelig tabell blir offentliggjort 21 .juni. Fauske er inne på Topp 100-lista innen miljø og ressurser, vann, avløp og renovasjon og pleie og omsorg. Kommunen har sine svakeste plasseringer innen økonomi (416. plass), grunnskole (402. plass) og enhetskostnader (324. plass).

Grunnskolen

Avgangskarakterene på 10. trinn i Fauske har vært en del under middels de siste fire årene, målt mot resten av Skole-Norge. Resultatene i fjor var omtrent på samme nivå som snittet de siste fire årene. 37 prosent av elevene på 5. trinn de siste fire årene ligger på laveste mestringsnivå (av fem). Det er en høy andel. På ungdomsskolen er det mange lærere i matematikk, engelsk og norsk som ikke oppfyller nye krav til fordypning i fagene. Her har kommunen tilsynelatende en stor utfordring både med etterutdanning og rekruttering.

Pleie og omsorg

Relativt mange ansatte har fagutdanning i Fauske hvilket bør indikere høyere kvalitet enn i mange andre kommuner. Snittet for landet ligger på 74 prosent. Andelen er omtrent uendret det siste året. Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen en middels andel plasser avsatt til demente. Nasjonalt er anslaget at fire av fem gamle på sykehjem er demente. I Fauske er 53 prosent av plassene ment for demente. Kommunene skal gi et tilbud til funksjonshemmete også utenom arbeid og studier. I Fauske er det 64 prosent

som har fått oppfylt sitt behov. Andelen er ganske høy målt mot resten av landet. Snittet i Kommune-Norge er 60 prosent. De beste ligger på 85 prosent.

Barnevern

Når vi korrigerer andelen av barn som er i barnevernet for behovet, er andelen i Fauske på 7,9 prosent. Snittet er 5 prosent. Andelen saker som tar mer enn 3 måneder å behandle er middels. Kommune-Norge har blitt bedre de siste årene, snittet er nå 87 prosent. Vi har ikke oppdaterte tall for hvor stor andel av barna i barnevernet som er plassert i fosterhjem eller institusjon. Snittet i Kommune-Norge er 27 prosent.

Barnehage

Bemanningen i barnehagene i Fauske er midt på treet. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen blir. Snittet er 6 barn per årsverk. 35 prosent av ansatte i kommunale barnehager har pedagogisk utdanning. Landsgjennomsnittet er på 36 prosent. Andelen menn som jobber i barnehagene i Fauske er godt under snittet. 68 prosent av barna med minoritetsbakgrunn går i barnehage, ifølge tallene. Snittet for landet er 77 prosent. Ulike talletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en marginal feilkilde.

Helse

Legedekningen i Fauske er litt lavere enn i mediankommunen. Kommunestørrelse har stor betydning på dette punktet. Det er ledig plass på 20 prosent av fastlegelistene. Det er litt lav dekning av helsesøster målt mot antall småbarn i kommunen. Målt mot folketallet er det ikke mange kommuner som har færre ansatte enn Fauske som er registrert med videreutdanning innen psykisk helsearbeid.

Sosialtjeneste

Unge mottakere går litt kortere tid på sosialhjelp i Fauske enn i normalkommunen. I barometeret regnes kort stønadstid som bra. Det må være positivt at sosialhjelp er en midlertidig løsning på vei mot noe mer permanent. Blant de under 25 år, er andelen på sosialhjelp korrigert for behovet på 5,8 prosent, mens snittet i Kommune-Norge ligger på 3,7 prosent. Sosialstønad gis i over 10 måneder til 11 prosent av de som mottar støtte. Andelen er ikke spesielt høy, kommunen er på 103. plass på denne tabellen. Andelen mottakere som har sosialhjelp som hovedinntekt er litt over normalen. I barometeret er det positivt at få har sosialhjelp som hovedinntekt.

Økonomi

Knapt noen andre hadde et så dårlig korrigert netto driftsresultat i fjor. Fauske havner på 407. på denne tabellen for 2017, med et korrigert resultat på 1,7 prosent. Målt over de siste fire årene har driften akkurat gått i null. Over tid bør marginen bli bedre enn dette. Få andre har så høy gjeld som Fauske når vi måler mot brutto driftsinntekter. Snittet er på bare 45 prosent. Investeringsnivået har vært meget høyt i Fauske de fire siste årene. Få andre kommuner har investert så mye.

Kostnadsnivå

Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehovet) i Fauske er høye. Kommunen er på 375. plass på denne tabellen. Innen pleie og omsorg ligger kostnadene midt på treet. Barnehagekostnadene er litt under det som er normalnivået. Kostnadene innen barnevernet ligger nærmere de billigste enn de dyreste kommunene.

1.7 Personal

1.7.1 Etikk

Fauske kommune legger stor vekt på åpenhet, redelighet og ansvar i all sin virksomhet, både for folkevalgte og ansatte. Som forvaltere av samfunnets fellesmidler stilles det høye krav til den enkelte medarbeiders etiske holdninger i sin virksomhet for kommunen. Alle plikter å forholde seg lojal til de vedtak som er truffet. Åpenhet, redelighet og ansvar skal være grunnlaget for tillit mellom kolleger og i forholdet til innbyggere.

Gjennomgang av kommunens etiske retningslinjer

Kommunens etiske retningslinjer gjennomgås årlig i avdelingene.

Fokus (kommunens elektroniske arkiv- og saksbehandlingssystem)

Høsten 2016 oppgraderte kommunen arkiv- og saksbehandlingssystemet fra WebSak Basis til WebSak Fokus, et full-elektronisk arkivsystem. Fauske kommune ønsker en god og åpen dialog, ikke bare med sine ansatte, men også med sine innbyggere. Postlister er tilgjengelig på kommunens hjemmeside. Alle brukere av WebSak Fokus har hatt gjennomgang av offentlighetsloven og forvaltningsloven, samt at rutiner for gradering av innkommende og utgående post er gjennomgått.

Kommunens hjemmeside og Facebook

Det er viktig for Fauske kommune å få ut informasjon til så mange som mulig på kortest mulig tid. Til dette brukes kommunens hjemmeside og Facebook.

Intervju

I forbindelse med tilsetninger gjennomføres intervju med påfølgende referansesjekk. Under intervjuene er bl.a. etikk og lojalitet sentrale tema.

Medarbeidersamtale/daglig drift

Etiske holdninger og retningslinjer er tema i de årlige medarbeidersamtalene. Kommunen har for øvrig lav terskel for å ta opp hendelser med den enkelte ansatte dersom det er ønske om endret adferd. Dette gjøres der det anses nødvendig, og så raskt som mulig etter en eventuell hendelse

1.7.2 Likestilling

I tråd med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven gjennomføres det flere tiltak i Fauske kommune.

Ved tilsetninger oppfordres alle kandidater uansett kjønn til å søke ledige stillinger.

Kommunen har lik lønn for likt arbeid uansett kjønn. Gjennomsnittsinntekten er lavere for kvinner enn menn fordi det er flest kvinner i lavtlønnsyrkene. Utviklingen de siste årene er at denne differansen reduseres.

Det arbeides kontinuerlig i kommunen med å redusere antall små uønskede deltidsstillinger. Dette er et likestillingsfremmende tiltak, fordi det er i de kvinnedominerte yrker vi finner de aller fleste uønskede «småstillingene». Partssammensatt utvalg vedtok 20.9.2016 en

anbefaling om at grunnbemanningen i pleie/omsorg økes gradvis over fire år til alle stillinger er minimum 80 %. Dette har kommunestyret fulgt opp i budsjettvedtaket for 2017.

Alder er ikke et diskvalifiserende kriterium ved ansettelser i Fauske kommune, en prøver alltid å ansette den søkeren som totalt sett har de beste kvalifikasjonene vurdert i forhold til saklige kriterier.

1.7.3 Sykefravær

Vi ser en positiv utvikling med tanke på det totale sykefraværet i Fauske kommune i 2017 sammenlignet med året før:

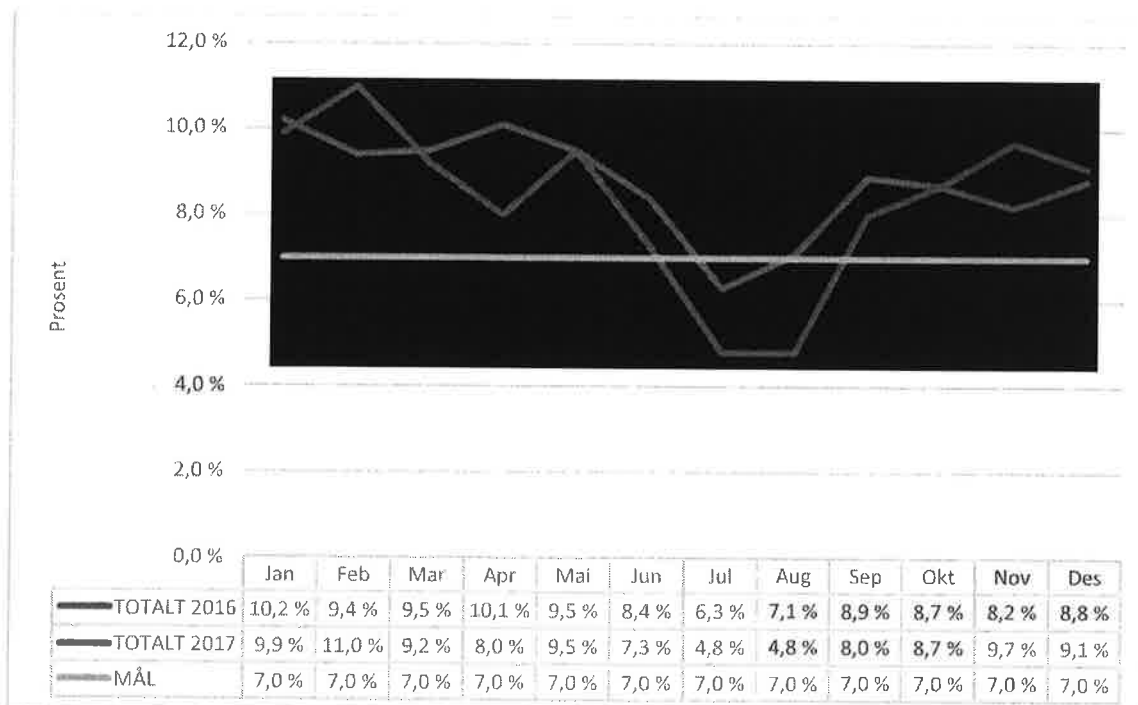
- Gjennomsnittlig fravær 1. januar – 31. desember 2016: **8,8 %**
- Gjennomsnittlig fravær 1. januar – 31. desember 2017: **8,3 %**

1. juni 2017 ble Fauske Eiendom KF tilbakeført til Fauske kommune. Sykefraværstallene for Fauske Eiendom KF er derfor inkludert i statistikken for 2016 og fram til 1. juni 2017. Fra og med 1. juni 2017 er tallene en del av Fauske kommune sin statistikk.

Kurvene følger samme generelle utviklingstrekk for begge år, med noen unntak. Som vanlig preges vinterhalvåret av høyest fravær, med en kraftig reduksjon i sommermånedene. Spesielt i april og august ser vi en reduksjon i sykefraværet på hhv. 2,1 % og 2,3 % i forhold til 2016.

Langtidsfraværet er økt med 0,3 %. Korttidsfraværet er redusert med 0,8 % og er dermed hovedårsaken til den totale nedgangen. Dette er motsatt av utviklingen fra 2015–2016, hvor langtidsfraværet var hovedårsaken til nedgangen i sykefraværet.

Figur 4 – Utvikling sykefravær 2016 vs. 2017

Endring på de ulike samhandlingsområdene:

	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>Endring</u>
• Helse og omsorg:	11,0 %	8,4 %	- 2,6 %
• Oppvekst og kultur:	7,2 %	8,3 %	+ 1,1 %
• Rådmannens stab:	3,4 %	8,3 %	+ 4,9 %
• Eiendom, plan og samfunnsutvikling	8,5 %	8,7 %	+ 0,2 %

Helse og omsorg kan vise til en positiv utvikling sammenlignet med året før. Både Oppvekst og kultur, Rådmannens stab og Eiendom, plan og samfunnsutvikling har hatt en oppgang i sitt sykefravær. Helse og omsorg er den største sektoren med tanke på antall ansatte, noe som medfører at vi får en positiv utvikling i sykefraværet med en reduksjon totalt på 0,5 %.

1.8 Internkontrolltiltak for å sikre betryggende kontroll

Kommuneloven § 23.2 omhandler rådmannens internkontroll. Det fremkommer der at rådmannen skal se til at virksomheten er gjenstand for ”betryggende kontroll”, uten at dette er konkretisert eller operasjonalisert fra lovgiver eller departement.

Risikovurderinger er et svært viktig grunnlag for forbedringsarbeid og kontrolltiltak. Vurdering av risiko utføres og dokumenteres på ulike nivåer og i ulike dokumenter i kommunen, men er ikke helhetlig utformet. Rådmannen vurderer at det fortsatt er et behov for et mer helhetlig grep og ytterligere formaliseringer.

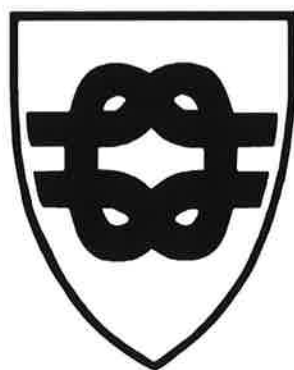
Dagens IKT-systemer gir muligheter til å begrense tilganger og loggføre endringer på en god måte, både knyttet til personalmessige forhold, effektivisering av økonomiske forpliktelser og i saksbehandling.

Fauske kommune har implementert et kvalitets- og styringsverktøy kalt Risk Manager. Her har kommunen felles dokumentsamling og avvikssystem. Alle ansatte, både fast ansatte og midlertidig ansatte har tilgang til dette.

I dokumentsamlingen ligger til enhver tid siste oppdaterte og gjeldende rutiner, prosedyrer og skjema for kommunen. Det er også linket opp til aktuelt lovverk. Hver enhet har sitt område som er gjeldende for underliggende avdelinger. Servicefunksjoner som servicetorg, personal og lønn, innkjøp og IKT og sikkerhet har fellesfunksjoner som gjelder for hele kommunen.

Avvikssystemet er elektronisk. Ansatte har sin profil tilknyttet sitt arbeidssted hvor de kan melde avvik på HMS, tjenestekvaliteten, forbedringsforslag, informasjonssikkerhet og intern varsling. Avviket sendes direkte til nærmeste leder for behandling. Nærmeste leder blir varslet om avviket via e-post med en tidsfrist for lukking. Melder kan følge avviket hele tiden så fremt det ikke er meldt anonymt, og vil få en e-post når avviket er lukket.

REGNSKAP
FAUSKE KOMMUNE

2017

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 OBLIGATORISKE OVERSIKTER

- Økonomisk oversikt drift
- Økonomisk oversikt investering
- Balanseregnskapet
- Driftsregnskapet - regnskapsskjema 1A
- Driftsregnskapet - regnskapsskjema 1B
- Investeringsregnskapet - regnskapsskjema 2A
- Investeringsregnskapet - regnskapsskjema 2B

2 NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

Økonomiske oversikter

1 FAUSKE KOMMUNE - 2017

23.02.2018

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	25.909.836,97	26.432.946,00	26.932.946,00	25.339.309,79
Andre salgs- og leieinntekter	60.925.963,43	59.405.473,00	56.672.140,00	54.429.366,46
Overføringer med krav til motytelse	87.237.726,66	80.943.761,00	70.086.306,00	89.258.254,11
Rammetilskudd	284.331.194,40	277.231.000,00	277.231.000,00	298.881.152,00
Andre statlige overføringer	41.581.783,99	38.047.000,00	35.547.000,00	34.121.723,64
Andre overføringer	39.813.482,67	39.247.046,00	37.447.046,00	35.528.797,96
Skatt på inntekt og formue	242.289.598,79	239.596.277,00	236.596.277,00	209.670.512,98
Eiendomsskatt	45.946.375,74	45.750.000,00	45.750.000,00	49.743.031,37
Andre direkte og indirekte skatter	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum driftsinntekter	828.035.962,65	806.653.503,00	786.262.715,00	796.972.148,31
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	446.505.179,98	440.239.446,00	413.517.763,00	402.232.772,38
Sosiale utgifter	78.316.210,19	76.409.040,00	72.499.969,00	72.958.537,71
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	130.725.913,84	107.601.336,00	88.285.969,00	105.309.664,51
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	86.601.586,10	87.643.160,00	110.655.993,00	107.967.683,12
Overføringer	68.834.325,16	62.694.440,00	57.086.940,00	62.478.671,98
Avskrivninger	38.374.990,00	36.147.706,00	36.147.706,00	34.962.499,00
Fordelte utgifter	-6.819.541,32	-4.441.191,00	-3.691.191,00	-5.016.196,42
Sum driftsutgifter	842.538.663,95	806.293.937,00	774.503.149,00	780.893.632,28
Brutto driftsresultat	-14.502.701,30	359.566,00	11.759.566,00	16.078.516,03
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	8.242.347,07	8.275.000,00	9.775.000,00	11.284.790,30
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	4.260.174,00	1.500.000,00	1.500.000,00	3.468.897,00
Mottatte avdrag på utlån	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum eksterne finansinntekter	12.502.521,07	9.775.000,00	11.275.000,00	14.753.687,30
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	21.152.561,13	20.957.204,00	23.782.204,00	20.867.329,83
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Avdrag på lån	32.996.461,00	33.788.178,00	33.788.178,00	24.199.160,00
Utlån	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum eksterne finansutgifter	54.149.022,13	54.745.382,00	57.570.382,00	45.066.489,83
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-41.646.501,06	-44.970.382,00	-46.295.382,00	-30.312.802,53
Motpost avskrivninger	38.374.990,00	36.147.706,00	36.147.706,00	34.962.499,00
Netto driftsresultat	-17.774.212,36	-8.463.110,00	1.611.890,00	20.728.212,50
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	5.249.740,62	5.231.504,61	0,00	310.034,67
Bruk av disposisjonsfond	8.433.398,61	7.000.000,00	0,00	0,00
Bruk av bundne fond	9.202.288,06	4.538.110,00	1.538.110,00	843.918,44
Sum bruk av avsetninger	22.885.427,29	16.769.614,61	1.538.110,00	1.153.953,11
Overført til investeringsregnskapet	0,00	3.226.352,00	2.400.000,00	2.273.599,00
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
Avsatt til disposisjonsfond	0,00	4.330.152,61	0,00	3.722.765,00
Avsatt til bundne fond	7.096.465,06	750.000,00	750.000,00	10.654.297,00
Sum avsetninger	7.096.465,06	8.306.504,61	3.150.000,00	16.650.661,00
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-1.985.250,13	0,00	0,00	5.231.504,61

Økonomiske oversikter

1 FAUSKE KOMMUNE - 2017 Økonomisk oversikt - investering

25.02.2018

	Regnskap	Reg. budsjet	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	4.399.980,90	0,00	0,00	7.412.584,00
Andre salgsinntekter	15.715,00	0,00	0,00	147.663,50
Overføringer med krav til motytelse	752.060,00	0,00	0,00	100.798,00
Kompensasjon for merverdiavgift	53.077.758,75	42.349.000,00	42.349.000,00	46.918.323,10
Stallige overføringer	4.733.763,00	12.000.000,00	12.000.000,00	955.000,00
Andre overføringer	3.545.000,00	0,00	0,00	865.300,00
Renteinntekter og utbytte	800.000,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	67.324.277,65	54.349.000,00	54.349.000,00	56.399.668,60
Utgifter				
Lønnsutgifter	3.428.164,46	0,00	0,00	4.175.441,83
Sosiale utgifter	9.796,25	0,00	0,00	5.976,09
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	234.890.492,12	184.222.352,00	183.396.000,00	202.663.622,35
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	0,00	0,00	0,00	0,00
Overføringer	58.468.822,20	42.349.000,00	42.349.000,00	47.765.786,30
Renteutgifter og omkostninger	0,00	0,00	0,00	0,00
Fordelte utgifter	-45.829,50	0,00	0,00	1.800,00
Sum utgifter	296.751.445,53	226.571.352,00	225.745.000,00	254.612.626,57
Finanstransaksjoner				
Avdrag på lån	2.234.719,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.543.745,00
Utlån	17.178.883,00	12.000.000,00	12.000.000,00	10.752.610,90
Kjøp av aksjer og andeler	2.452.440,00	2.500.000,00	2.500.000,00	14.616.692,00
Dekning av tidligere års udekket	0,00	0,00	0,00	20.994.191,01
Avsatt til ubundne investeringsfond	1.616.719,60	0,00	0,00	2.182.000,00
Avsatt til bundne investeringsfond	4.841.171,13	0,00	0,00	2.816.291,23
Sum finansieringstransaksjoner	28.323.932,73	16.500.000,00	16.500.000,00	53.905.530,14
Finansieringsbehov	257.751.100,61	188.722.352,00	187.896.000,00	252.118.488,11
Dekket slik:				
Bruk av lån	248.100.695,76	183.396.000,00	183.396.000,00	230.477.346,60
Salg av aksjer og andeler	50.000,00	0,00	0,00	0,00
Mottatte avdrag på utlån	7.209.304,85	2.000.000,00	2.000.000,00	5.360.036,23
Overført fra driftsregnskapet	0,00	3.326.352,00	2.500.000,00	2.273.599,00
Bruk av tidligere års udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av disposisjonsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av bundne driftsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av ubundne investeringsfond	2.391.100,00	0,00	0,00	1.664.413,28
Bruk av bundne investeringsfond	0,00	0,00	0,00	12.343.093,00
Sum finansiering	257.751.100,61	188.722.352,00	187.896.000,00	252.118.488,11
Udekket/udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00

Økonomiske oversikter

1 FAUSKE KOMMUNE - 2017

25.02.2018

Oversikt - balanse

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER		
Anleggsmidler	2.648.497.311,57	2.324.168.517,42
Herav:		
Faste eiendommer og anlegg	1.556.533.524,38	1.313.102.958,38
Utstyr, maskiner og transportmidler	33.685.383,87	29.724.661,87
Utlån	75.507.613,72	65.538.035,57
Aksjer og andeler	39.455.949,00	37.853.509,00
Pensjonsmidler	943.314.840,60	877.949.352,60
Omløpsmidler	298.850.355,99	275.472.838,15
Herav:		
Kortsiktige fordringer	56.473.764,89	50.316.305,97
Premieavvik	43.172.369,78	45.215.277,49
Aksjer og andeler	136.786.869,00	132.473.295,00
Kasse, postgiro, bankinnskudd	62.417.352,32	47.467.959,69
SUM EIENDELER	2.947.347.667,56	2.599.641.355,57
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	399.935.951,85	345.136.056,28
Herav:		
Disposisjonsfond	0,00	8.416.645,93
Bundne driftsfond	25.434.519,68	27.540.340,66
Ubundne investeringsfond	6.931.512,99	4.198.792,64
Bundne investeringsfond	25.860.321,25	21.019.150,12
Regnskapsmessig mindreforbruk	0,00	5.249.740,62
Regnskapsmessig merforbruk	-1.985.250,13	0,00
Kapitalkonto	354.294.846,18	289.311.384,43
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	-10.599.998,12	-10.599.998,12
Langsiktig gjeld	2.316.702.425,64	2.119.061.807,00
Herav:		
Pensjonsforpliktelser	1.137.409.637,63	1.090.933.878,99
Andre lån	1.179.292.788,01	1.028.127.928,01
Kortsiktig gjeld	230.682.361,69	135.490.310,51
Herav:		
Kassekredittlån	96.108.691,42	0,00
Annen kortsiktig gjeld	134.353.628,27	135.104.497,93
Premieavvik	220.042,00	385.812,58
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	2.947.320.739,18	2.599.688.173,79
MEMORIAKONTI		
Memoriakonto	22.501.164,09	84.205.859,85
Herav:		
Ubrukte lånemidler	22.501.164,09	84.205.859,85
Motkonto for memoriakontiene	-22.501.164,09	-84.205.859,85

Fauske 26. februar 2018

Geir Mikkelsen
Rådmann

Jonny Riise
Regnskapssjef

Økonomiske oversikter

1 FAUSKE KOMMUNE - 2017

25.02.2018

REGNSKAPSSKJEMA 1A DRIFT

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Skatt på inntekt og formue	242.289.598,79	239.596.277,00	236.596.277,00	209.670.512,98
Ordinært rammetilskudd	284.331.194,40	277.231.000,00	277.231.000,00	298.881.152,00
Skatt på eiendom	45.946.375,74	45.750.000,00	45.750.000,00	49.743.031,37
Andre direkte eller indirekte skatter	0,00	0,00	0,00	0,00
Andre generelle statstilskudd	41.581.783,99	38.047.000,00	35.547.000,00	34.121.723,64
Sum frie disponible inntekter	614.148.952,92	600.624.277,00	595.124.277,00	592.416.419,99
Renteinntekter og utbytte	8.242.347,07	8.275.000,00	9.775.000,00	11.284.790,30
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	4.260.174,00	1.500.000,00	1.500.000,00	3.468.897,00
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	21.152.561,13	20.957.204,00	23.782.204,00	20.867.329,83
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Avdrag på lån	32.996.461,00	33.788.178,00	33.788.178,00	24.199.160,00
Netto finansinnt./utg.	-41.646.501,06	-44.970.382,00	-46.295.382,00	-30.312.802,53
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
Til ubundne avsetninger	0,00	4.330.152,61	0,00	3.722.765,00
Til bundne avsetninger	7.096.465,06	750.000,00	750.000,00	10.654.297,00
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	5.249.740,62	5.231.504,61	0,00	310.034,67
Bruk av ubundne avsetninger	8.433.398,61	7.000.000,00	0,00	0,00
Bruk av bundne avsetninger	9.202.288,06	4.538.110,00	1.538.110,00	843.918,44
Netto avsetninger	15.788.962,23	11.689.462,00	788.110,00	-13.223.108,89
Overført til investeringsregnskapet	0,00	3.226.352,00	2.400.000,00	2.273.599,00
Til fordeling drift	588.291.414,09	564.117.005,00	547.217.005,00	546.606.909,57
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	590.276.664,22	564.117.005,00	547.217.005,00	541.357.168,95
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-1.985.250,13	0,00	0,00	5.249.740,62

Økonomiske oversikter

1 FAUSKE KOMMUNE - 2017

25.02.2018

REGNSKAPSSKJEMA 1B - DRIFT

	Regnskap 2017	Buds(end) 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Område: 1 Politisk				
10 Politikk	8.996.132	10.037.562	10.042.043	8.498.432
Sum område: 1 Politisk	8.996.132	10.037.562	10.042.043	8.498.432
Område: 2 Administrasjon				
20 Rådmann stab	28.445.235	28.751.012	30.453.768	27.889.599
Sum område: 2 Administrasjon	28.445.235	28.751.012	30.453.768	27.889.599
Område: 3 Eiendom, plan og samfunnsutviklin				
30 Vei og gatelys	8.118.214	8.734.058	8.017.084	7.662.413
32 Fauske kommunale eiendommer	37.196.745	37.000.903	36.150.903	35.297.687
33 Plan og utvikling	6.084.960	7.225.401	7.500.777	5.593.712
Sum område: 3 Eiendom, plan og samfunnsut	51.399.919	52.960.362	51.668.764	48.553.811
Område: 4 Oppvekst og kultur				
40 Skole	126.043.481	123.616.025	120.111.134	121.639.992
41 Barnehage	59.326.314	60.604.907	61.305.758	55.768.534
42 Barne og familie	19.843.000	20.110.802	21.853.712	21.895.343
44 Kultur	16.152.731	16.504.705	16.895.706	15.965.073
45 Oppvekst og kultur Felles	1.289.310	1.007.556	1.045.582	0
Sum område: 4 Oppvekst og kultur	222.654.834	221.843.995	221.211.892	215.268.942
Område: 5 Helse og omsorg				
21 Samhandling	768.454	485.000	485.000	907.590
51 Helse og omsorg felles	8.264.418	12.860.281	8.689.926	4.823.242
52 Institusjon	82.062.533	77.768.328	80.791.025	74.463.593
53 Hjemmetjenesten	89.311.562	84.734.645	81.812.814	80.140.602
54 Fauske storkjøkken	3.232.489	2.793.477	2.908.096	3.218.104
55 Helse	38.298.015	36.704.719	38.041.937	39.298.775
57 Nav	23.171.883	21.615.267	18.998.071	18.281.682
Sum område: 5 Helse og omsorg	245.109.355	236.961.717	231.726.869	221.133.588
Område: 7 Fellesområder				
90 Fellesområder	-556.605.475	-550.554.648	-545.103.336	-521.322.894
Sum område: 7 Fellesområder	-556.605.475	-550.554.648	-545.103.336	-521.322.894
TOTALT	0	0	0	0

REGNSKAPSSKJEMA 2A INVESTERING

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Investeringer i anleggsmidler	296.751.445,53	226.571.352,00	225.745.000,00	254.612.626,57
Utlån og forskutteringer	17.178.883,00	12.000.000,00	12.000.000,00	10.752.610,90
Kjøp av aksjer og andeler	2.452.440,00	2.500.000,00	2.500.000,00	14.616.692,00
Avdrag på lån	2.234.719,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.543.745,00
Dekning av tidligere års udekket	0,00	0,00	0,00	20.994.191,01
Avsetninger	6.457.890,73	0,00	0,00	4.998.291,23
Årets finansierungsbehov	325.075.378,26	243.071.352,00	242.245.000,00	308.518.156,71
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	248.100.695,76	183.396.000,00	183.396.000,00	230.477.346,60
Inntekter fra salg av anleggsmidler	4.449.980,90	0,00	0,00	7.412.584,00
Tilskudd til investeringer	8.278.763,00	12.000.000,00	12.000.000,00	1.820.300,00
Kompensasjon for merverdiavgift	53.077.758,75	42.349.000,00	42.349.000,00	46.918.323,10
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	7.961.364,85	2.000.000,00	2.000.000,00	5.460.834,23
Andre inntekter	815.715,00	0,00	0,00	147.663,50
Sum ekstern finansiering	322.684.278,26	239.745.000,00	239.745.000,00	292.237.051,43
Overført fra driftsregnskapet	0,00	3.326.352,00	2.500.000,00	2.273.599,00
Bruk av tidligere års udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av avsetninger	2.391.100,00	0,00	0,00	14.007.506,28
Sum finansiering	325.075.378,26	243.071.352,00	242.245.000,00	308.518.156,71
Udekket/udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00

Årsregnskap 2017

REGNSKAPSSJEMA 2B INVESTERING

	Regnskap 2017	Buds(end) 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Ansvar: 5621 FORSKUTTERING TIPPEMIDLER				
Utgifter	5.391.100	0	0	2.782.000
Inntekter	-5.391.100	0	0	-600.000
Sum ansvar: 5621 FORSKUTTERING TIPPEMIDLE	0	0	0	2.182.000
Ansvar: 6011 Valnesfjord skole/Flerbrukshall				
Utgifter	153.743.049	47.000.000	47.000.000	14.694.290
Inntekter	-153.743.049	-47.000.000	-47.000.000	-14.694.290
Sum ansvar: 6011 Valnesfjord skole/Flerbruksh	0	0	0	0
Ansvar: 6016 Vestmyra skolesenter 1-10-fase 2				
Utgifter	27.446.310	31.200.000	31.200.000	174.992.660
Inntekter	-27.446.310	-31.200.000	-31.200.000	-174.992.660
Sum ansvar: 6016 Vestmyra skolesenter 1-10-f	0	0	0	0
Ansvar: 6020 FAUSKE SVØMMEHALL				
Utgifter	6.777.486	15.000.000	15.000.000	0
Inntekter	-6.777.486	-15.000.000	-15.000.000	0
Sum ansvar: 6020 FAUSKE SVØMMEHALL	0	0	0	0
Ansvar: 6022 SAMLOKALISERING TEKNISKE TJE				
Utgifter	1.618.339	5.000.000	5.000.000	0
Inntekter	-1.618.339	-5.000.000	-5.000.000	0
Sum ansvar: 6022 SAMLOKALISERING TEKNISK	0	0	0	0
Ansvar: 6024 STRANDPROMENADEN OPPGRADE				
Utgifter	836.875	850.000	850.000	77.848
Inntekter	-836.875	-850.000	-850.000	-15.570
Sum ansvar: 6024 STRANDPROMENADEN OPPG	0	0	0	62.278
Ansvar: 6025 ERIKSTAD BARNEHAGE INN I ERIKS				
Utgifter	300.018	6.300.000	6.300.000	0
Inntekter	-300.018	-6.300.000	-6.300.000	0
Sum ansvar: 6025 ERIKSTAD BARNEHAGE INN I	0	0	0	0
Ansvar: 6026 ERIKSTAD BARNEHAGE UTEOMRÅ				
Utgifter	174.594	5.000.000	5.000.000	0
Inntekter	-174.594	-5.000.000	-5.000.000	0
Sum ansvar: 6026 ERIKSTAD BARNEHAGE UTEO	0	0	0	0
Ansvar: 6027 FRA LEID TIL EID				
Utgifter	7.719.147	13.000.000	13.000.000	0
Inntekter	-7.719.146	-13.000.000	-13.000.000	0
Sum ansvar: 6027 FRA LEID TIL EID	0	0	0	0
Ansvar: 6028 HELSETUNET LEGEKONTOR				
Utgifter	1.312.989	2.500.000	2.500.000	0
Inntekter	-1.312.989	-2.500.000	-2.500.000	0
Sum ansvar: 6028 HELSETUNET LEGEKONTOR	0	0	0	0
Ansvar: 6029 NORDVIKA BADE OG FRILUFTSOM				
Utgifter	645.025	765.000	765.000	0
Inntekter	-645.025	-765.000	-765.000	0
Sum ansvar: 6029 NORDVIKA BADE OG FRILUFT	0	0	0	0

Årsregnskap 2017

	Regnskap 2017	Buds(end) 2017	Budsnett 2017	Regnskap 2016
Ansvar: 6030 TRÅKKEMASKIN VALNESFJORD				
Utgifter	1.556.938	1.400.000	1.400.000	0
Inntekter	-1.431.388	-1.400.000	-1.400.000	0
Sum ansvar: 6030 TRÅKKEMASKIN VALNESFJO	125.550	0	0	0
Ansvar: 6031 SENTRUMSUTVIKLING				
Utgifter	27.029	1.500.000	1.500.000	0
Inntekter	-27.029	-1.500.000	-1.500.000	0
Sum ansvar: 6031 SENTRUMSUTVIKLING	0	0	0	0
Ansvar: 6037 SULITJELMA SKOLE - UTEOMRÅD				
Utgifter	5.775.382	12.000.000	12.000.000	53.284
Inntekter	-5.775.382	-12.000.000	-12.000.000	-53.284
Sum ansvar: 6037 SULITJELMA SKOLE - UTEOM	0	0	0	0
Ansvar: 6040 FINNEID SKOLE				
Utgifter	1.272.605	3.500.000	3.500.000	13.046.346
Inntekter	-440.628	-3.500.000	-3.500.000	-13.046.346
Sum ansvar: 6040 FINNEID SKOLE	831.977	0	0	0
Ansvar: 6041 BREDBAND VALNESFJORD				
Utgifter	0	0	0	2.125.000
Inntekter	0	0	0	-2.125.000
Sum ansvar: 6041 BREDBAND VALNESFJORD	0	0	0	0
Ansvar: 6044 TILLEGGSINVESTERING UTSTYR S				
Utgifter	4.443.372	0	0	1.998.237
Inntekter	-4.443.372	0	0	-1.998.237
Sum ansvar: 6044 TILLEGGSINVESTERING UTST	0	0	0	0
Ansvar: 6056 DEMENSOMSORG -EIAVEGEN				
Utgifter	0	3.000.000	3.000.000	0
Inntekter	0	-3.000.000	-3.000.000	0
Sum ansvar: 6056 DEMENSOMSORG -EIAVEGEN	0	0	0	0
Ansvar: 6059 BUEN FASE 1 BOKOLLEKTIV/BOFE				
Utgifter	665.058	30.000.000	30.000.000	1.375.621
Inntekter	-665.058	-30.000.000	-30.000.000	-1.375.621
Sum ansvar: 6059 BUEN FASE 1 BOKOLLEKTIV/	0	0	0	0
Ansvar: 6071 FAUSKE IDRETTSHALL NYTT DEKK				
Utgifter	0	0	0	69.825
Inntekter	0	0	0	-13.965
Sum ansvar: 6071 FAUSKE IDRETTSHALL NYTT	0	0	0	55.860
Ansvar: 6072 SKYTEBANE ERSTATNINGSLOKAL				
Utgifter	76.601	0	0	0
Inntekter	-15.320	0	0	0
Sum ansvar: 6072 SKYTEBANE ERSTATNINGSLO	61.281	0	0	0
Ansvar: 6076 SVØMMEBASSENG SULITJELMA R				
Utgifter	11.550.319	7.850.000	7.850.000	3.974.640
Inntekter	-11.550.319	-7.850.000	-7.850.000	-3.974.640
Sum ansvar: 6076 SVØMMEBASSENG SULITJEL	0	0	0	0

Årsregnskap 2017

	Regnskap 2017	Buds(end) 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Ansvar: 6078 SULITJELMA BARNEHAGE				
Utgifter	8.102.955	2.000.000	2.000.000	1.428.647
Inntekter	-8.102.955	-2.000.000	-2.000.000	-1.428.647
Sum ansvar: 6078 SULITJELMA BARNEHAGE	0	0	0	0
Ansvar: 6080 ALLAKTIVITETSHUS				
Utgifter	0	0	0	291.028
Inntekter	0	0	0	-57.562
Sum ansvar: 6080 ALLAKTIVITETSHUS	0	0	0	233.466
Ansvar: 6085 KLUNGSET SKIANLEGG				
Inntekter	0	0	0	-955.000
Sum ansvar: 6085 KLUNGSET SKIANLEGG	0	0	0	-955.000
Ansvar: 6086 KUNSTGRESS FAUSKE STADION				
Inntekter	-3.000.000	0	0	0
Sum ansvar: 6086 KUNSTGRESS FAUSKE STADI	-3.000.000	0	0	0
Ansvar: 6087 KUNSTGRESSBANE SULITJELMA				
Inntekter	-1.556.000	0	0	0
Sum ansvar: 6087 KUNSTGRESSBANE SULITJEL	-1.556.000	0	0	0
Ansvar: 6089 TRAFIKKSIKKER SKOLEVEG				
Utgifter	5.362.177	0	0	10.002.934
Inntekter	-5.362.177	0	0	-8.741.102
Sum ansvar: 6089 TRAFIKKSIKKER SKOLEVEG	0	0	0	1.261.833
Ansvar: 6140 VANNFORSYNING				
Utgifter	8.119.464	11.000.000	11.000.000	7.212.304
Inntekter	-8.119.464	-11.000.000	-11.000.000	-7.212.304
Sum ansvar: 6140 VANNFORSYNING	0	0	0	0
Ansvar: 6160 AVLØP,RENSING, NETT				
Utgifter	3.426.310	3.000.000	3.000.000	1.605.695
Inntekter	-3.426.310	-3.000.000	-3.000.000	-1.605.695
Sum ansvar: 6160 AVLØP,RENSING, NETT	0	0	0	0
Ansvar: 6180 VEGPROSJEKTER				
Utgifter	5.964.604	5.200.000	5.200.000	590.904
Inntekter	-5.791.969	-5.200.000	-5.200.000	-1.090.216
Sum ansvar: 6180 VEGPROSJEKTER	172.635	0	0	-499.313
Ansvar: 6181 RASSIKRING FARVIKBAKKEN				
Utgifter	606.250	600.000	600.000	1.250.000
Inntekter	-606.250	-600.000	-600.000	-1.250.000
Sum ansvar: 6181 RASSIKRING FARVIKBAKKEN	0	0	0	0
Ansvar: 6200 BYGG EIENDOM INVESTERINGER				
Utgifter	20.639.501	7.000.000	7.000.000	7.002.508
Inntekter	-19.875.761	-7.000.000	-7.000.000	-7.002.508
Sum ansvar: 6200 BYGG EIENDOM INVESTERING	763.740	0	0	0
Ansvar: 6204 IT-INVESTERINGER				
Utgifter	1.146.641	2.520.000	2.520.000	2.560.002
Inntekter	-1.146.641	-2.520.000	-2.520.000	-2.560.002
Sum ansvar: 6204 IT-INVESTERINGER	0	0	0	0

Årsregnskap 2017

	Regnskap 2017	Buds(end) 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Ansvar: 6205 INFRASTRUKTUR MOBIL OMSORG				
Utgifter	0	2.000.000	2.000.000	0
Inntekter	0	-2.000.000	-2.000.000	0
Sum ansvar: 6205 INFRASTRUKTUR MOBIL OMS	0	0	0	0
Ansvar: 6800 PLAN UTVIKLING				
Utgifter	5.115.187	0	0	9.659.053
Inntekter	-5.115.187	0	0	-9.659.053
Sum ansvar: 6800 PLAN UTVIKLING	0	0	0	0
Ansvar: 6801 GRUNNUNDERSØKELSER				
Utgifter	1.119.795	1.000.000	1.000.000	0
Inntekter	-965.968	-1.000.000	-1.000.000	0
Sum ansvar: 6801 GRUNNUNDERSØKELSER	153.827	0	0	0
Ansvar: 6802 PLAN UTVIKLING HMS-TILTAK				
Utgifter	272.463	480.000	480.000	0
Inntekter	-272.463	-480.000	-480.000	0
Sum ansvar: 6802 PLAN UTVIKLING HMS-TILTAK	0	0	0	0
Ansvar: 6803 OPPVEKST KULTUR HMS-TILTAK				
Utgifter	631.601	1.700.000	1.700.000	0
Inntekter	-631.601	-1.700.000	-1.700.000	0
Sum ansvar: 6803 OPPVEKST KULTUR HMS-TIL	0	0	0	0
Ansvar: 6804 HELSE OG OMSORG HMS-TILTAK				
Utgifter	1.342.352	2.530.000	2.530.000	0
Inntekter	-1.342.352	-2.530.000	-2.530.000	0
Sum ansvar: 6804 HELSE OG OMSORG HMS-TIL	0	0	0	0
Ansvar: 6805 TAREVEIEN UMLEIEBOLIGER				
Utgifter	3.152.711	0	0	0
Inntekter	-3.152.711	0	0	0
Sum ansvar: 6805 TAREVEIEN UMLEIEBOLIGER	0	0	0	0
Ansvar: 6806 KANTINE OPPGRADERING				
Utgifter	1.222.133	826.352	0	0
Inntekter	-244.169	-826.352	0	0
Sum ansvar: 6806 KANTINE OPPGRADERING	977.964	0	0	0
Ansvar: 6808 MYRVEIEN UMLEIEBOLIGER				
Utgifter	461.445	0	0	0
Inntekter	-461.445	0	0	0
Sum ansvar: 6808 MYRVEIEN UMLEIEBOLIGER	0	0	0	0
Ansvar: 6999 INTERNE FINANSIERINGSTRANSK				
Utgifter	26.707.213	16.500.000	16.500.000	51.723.530
Inntekter	-25.238.188	-16.500.000	-16.500.000	-54.064.655
Sum ansvar: 6999 INTERNE FINANSIERINGSTRA	1.469.025	0	0	-2.341.124
Ansvar: 7003 FAUSKE KIRKE -OPPGRADERING KI				
Utgifter	396.173	850.000	850.000	0
Inntekter	-396.173	-850.000	-850.000	0
Sum ansvar: 7003 FAUSKE KIRKE -OPPGRADERI	0	0	0	0
T O T A L T	0	0	0	0

NOTE nr. 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens og fylkeskommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapirer er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) nr 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelet kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/ likviditetslån jfr kl § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipp som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

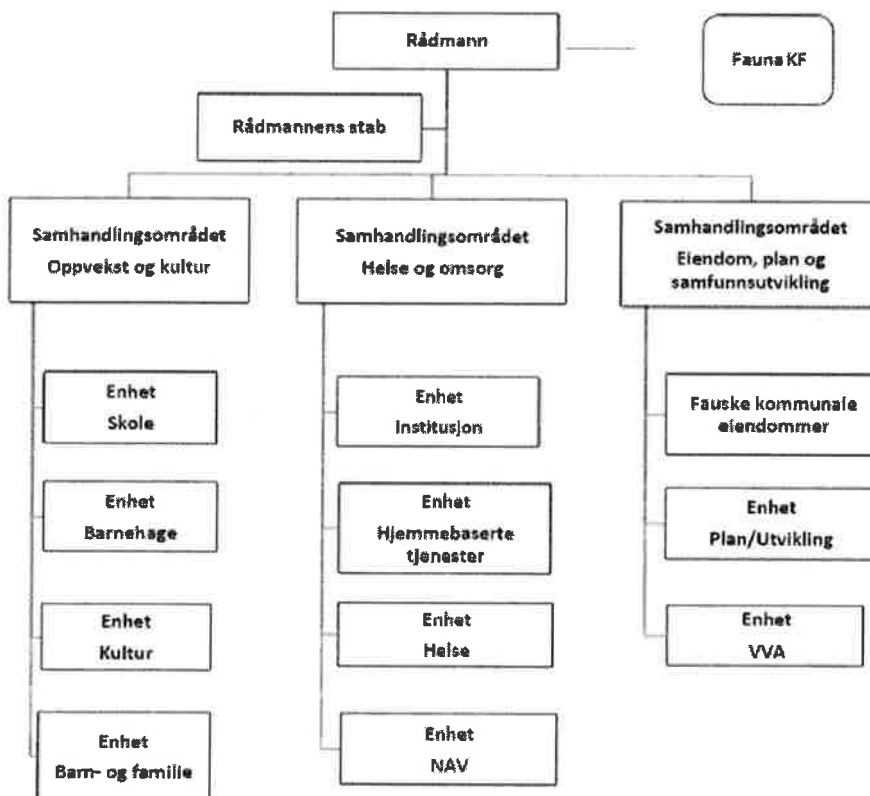
Selvkostberegninger

Innenfor de rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling er beregnet kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i dokument H-3/14.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene mva-loven for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva. er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Note nr. 2 Organisering av den kommunale virksomhet

Note nr. 3 Endring i Arbeidskapital

Oversikt endring arbeidskapital

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	14.949.392,63	5.288.652,76
Endring ihendehaverobl og sertifikater	0,00	0,00
Endring kortsiktige fordringer	6.514.912,92	14.640.945,32
Endring premieavvik	-2.042.907,71	-4.177.295,30
Endring aksjer og andeler	4.286.874,00	3.468.897,00
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	23.708.271,84	19.221.199,78
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-95.549.505,18	93.441.043,08
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	-71.841.233,34	112.662.242,86

NOTE nr. 4: Garantier gitt av kommunen

Tabellen viser Fauske kommunes, andel nedkvittert garantibeløp pr. 31.12.2016

NOTE Garantier gitt av kommunen – nedkvittert per 31.12			
Garanti gitt til	Bank	Garantibeløp pr 31.12	Garantien utløper
Fauske Parkering AS	DNB	5 400 000	19.09.2036
Salten Brann IKS	KLP-Kommunekreditt	1 560 000	25.09.2030
IRIS Salten IKS	KLP-Kommunekreditt	16 112 095	2019-2031
Veipakke Salten AS	KLP-Kommunekreditt	10 142 546	01.07.2025
Veipakke Salten AS	KLP-Kommunekreditt	7 760 307	01.07.2025
Sum garantier		40 974 948	

Note nr. 5 Langsiktig gjeld

Kreditor	Opprinnelig lånebeløp	Restgjeld 31.12.2017	Nåværende rente	Rentetype	Margin	Fastrente utløpsdato	Slutt dato
	1 305 617 635 NOK	1 070 625 370 NOK	1,6903%				
3 mnd Nibor	425 057 000 NOK	412 008 350 NOK	1,4545%				
KLP Kommunekreditt	148 850 000 NOK	145 987 500 NOK	1,5000%	NIBOR3M	0,7000%		25.02.2056
KommunalBanken	64 457 000 NOK	60 159 880 NOK	1,4800%	NIBOR3M	0,6000%		22.12.2042
KommunalBanken	62 900 000 NOK	60 803 330 NOK	1,4500%	NIBOR3M	0,6000%		21.12.2043
KommunalBanken	148 850 000 NOK	145 057 640 NOK	1,4000%	NIBOR3M	0,6000%		28.02.2056
Fastrente	707 760 635 NOK	534 382 600 NOK	1,9150%				
KommunalBanken	277 744 635 NOK	126 201 910 NOK	1,9800%	Fastrente		02.03.2022	03.06.2031
KommunalBanken	47 540 000 NOK	44 271 570 NOK	1,9600%	Fastrente		23.02.2022	23.02.2055
KommunalBanken	153 300 000 NOK	142 760 570 NOK	1,9600%	Fastrente		23.02.2022	23.02.2055
KommunalBanken	57 780 000 NOK	51 895 000 NOK	1,9700%	Fastrente		03.03.2022	03.03.2042
KommunalBanken	171 396 000 NOK	169 253 550 NOK	1,8000%	Fastrente		20.04.2020	24.04.2057
P.t. rente	172 800 000 NOK	124 234 420 NOK	1,5056%				
KommunalBanken	72 800 000 NOK	55 813 380 NOK	1,5124%	Ordinær p.t.	0,0000%		16.07.2040
KommunalBanken	100 000 000 NOK	68 421 040 NOK	1,5000%	Ordinær p.t.	0,0000%		06.12.2030

Note nr. 6 Minimumsavdrag i hht. Kommunelovens § 50

Avdrag	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Betalte avdrag	35 231 180	35 788 178	35 788 178	26 742 905
Beregnet minste lovlige avdrag	26 641 487			23 059 040
Differanse	8 589 693	0	0	3 683 865
Kommunen betaler mer enn lovens krav til minste avdrag.				

Note nr. 7 Strykninger

Strykninger i driftsregnskapet

Driftsregnskapet er avsluttet med regnskapsmessig merforbruk. For å komme frem til resultatet er følgende disposisjoner strøket i samsvar med regnskapsforskriften § 9.

Regnskapsmessig merforbruk før strykninger	kr 9 541 754,74
Redusert overføringer til investeringsregnskapet	kr -3 226 352,00
Redusert avsetning til disposisjonsfond	kr -4 330 152,61
Regnskapsmessig merforbruk etter strykninger	kr 1 985 250,13

Note nr. 8 Pensjonsforpliktelser og kostnader

PENSJONSKOSTNADER	2016	2017
Årets opptjening	38 696 592	38 547 381
Rentekostnad	37 248 245	38 521 264
Brutto pensjonskostnad	75 944 837	77 068 645
Forventet avkastning	-34 251 924	-35 978 946
Netto pensjonskostnad	41 692 913	41 089 699
Sum amortisert premieavvik	7 123 115	7 687 603
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	2 921 338	2 983 464
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	51 892 620	51 760 766
PREMIEAVVIK	2016	2017
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	47 478 788	49 737 352
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-2 921 338	-2 983 464
Netto pensjonskostnad	-41 692 913	-41 089 699
Premieavvik	2 864 537	5 664 189

PENSJONSFORPLIKTELSE	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2017
	ESTIMAT	ESTIMAT	ESTIMAT	ESTIMAT
Brutto påløpt forpliktelse	954 430 204	9 097 779	963 527 983	985 802 278
Pensjonsmidler	787 113 515	6 934 605	794 048 120	843 137 458
Netto forpliktelse før arb.avgift	167 316 689	2 163 174	169 479 863	142 664 820

SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSFORPLIKTELSE UB - ESTIMAT	2017
Overførte/mottatte pensjonsforpliktelser 1.1	9 097 779
Brutto pensjonsforpl. IB 1.1 - estimat i fjor samt fisjon/fu	963 527 983
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1	-23 293 197
Overførte/mottatte avvik	0
Faktisk forpliktelse	940 234 786
Årets opptjening	38 547 381
Rentekostnad	38 521 264
Utbetalinger	-31 501 153
Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12	985 802 278
SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSMIDLER UB - ESTIMAT	2017
Overførte/mottatte pensjonsmidler 1.1	6 934 605
Brutto pensjonsmidler IB 1.1	794 048 120
Estimatavvik midler IB 1.1	-2 142 343
Overførte/mottatte avvik	0
Faktiske pensjonsmidler	791 905 777
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	49 737 352
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-2 983 464
Utbetalinger	-31 501 153
Forventet avkastning	35 978 946
Brutto pensjonsmidler UB 31.12	843 137 458

AMORTISERING AV PREMIEAVVIK	2017	2018
Sum amortisert premieavvik til føring	7 687 603	8 496 773
Akkumulert premieavvik	40 675 992	

AVSTEMMING	2017
Balanseført netto forpliktelse IB 1.1	167 316 689
Netto pensjonskostnad	41 089 699
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	2 983 464
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	-49 737 352
Brutto estimatavvik	-21 150 854
Nettoeffekt av fisjon/fusjon	2 163 174
Balanseført netto forpliktelse UB 31.12	142 664 820
SPESIFIKASJON AV ESTIMATAVVIK, PLANENDRING OG TARIFFENDRING	2017
Endret forpliktelse - Planendring	0
Endret forpliktelse - Ny dødelighetstariff	0
Endret forpliktelse - Øvrige endringer	-21 150 854
Endringer forpliktelse - Totalt	-21 150 854

MEDLEMSSTATUS	01.01.2016	01.01.2017
Antall aktive	869	805
Antall oppsatte	927	1 026
Antall pensjoner	585	619
Gj.snittlig pensjonsgrunnlag, aktive	329 219	363 054
Gj.snittlig alder, aktive	44,32	44,16
Gj.snittlig tjenestetid, aktive	1,02	10,52
FORUTSETNINGER	2016	2017
Diskonteringsrente	4,00%	4,00%
Lønnsvekst	2,97%	2,97%
G-regulering	2,97%	2,97%
Pensjonsregulering	2,20%	2,20%
Forventet avkastning	4,60%	4,50%
Amortiseringstid	7	7

Statens Pensjonskasse

År	2015	2016
Andel av fellesskapets pensjonsgrunnlag	0,214 %	0,209 %
Amortisering:		7
PENSJONSKOSTNAD	2016	2017
Årets opptjening, service cost	7 775 811	8 307 534
Rentekostnad	4 897 435	5 144 061
Brutto pensjonskostnad	12 673 246	13 451 595
Forventet avkastning	-3 822 117	-3 842 505
Netto pensjonskostnad	8 851 129	9 609 090
Sum amortisert premieavvik	-244 602	-62 793
Administrasjonskostnad	276 696	284 959
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	8 883 223	9 831 256
PREMIEAVVIK	2016	2017
Forfalt premie (inkl. administrasjon og avregning)	10 400 485	9 978 305
<i>(Herav avregning for foregående år, inkl adm.)</i>	<i>156 837</i>	<i>69 355</i>
Administrasjonskostnad	-276 696	-284 959
Netto pensjonskostnad	-8 851 129	-9 609 090
Premieavvik	1 272 660	84 256
AMORTISERING AV PREMIEAVVIK	2016	2017
Beregnet premieavvik året før	1 355 218	1 272 660
Amortisering av fjorårets premieavvik	193 603	181 809
Amortisering av premieavvik fra tidligere år	-438 205	-244 602
Sum amortisert premieavvik til føring	-244 602	-62 793
Rest til amortisering inkl premieavvik 31.12	-367 086	-220 029

PENSJONSFORPLIKTELSE	2016	2017
Brutto påløpt forpliktelse 31.12	135 109 114	142 053 125
Pensjonsmidler 31.12	-97 770 443	-100 177 383
Netto forpliktelse før arb.avgift 31.12	37 338 671	41 875 743

BRUTTO PENSJONSFORPLIKTELSER UB – ESTIMAT	2017
Brutto pensjonsforpliktelse IB 1.1. - estimat i fjor	135 109 114
Årets opptjening	8 307 534
Rentekostnad	5 144 061
Estimatavvik – forpliktelse	-6 507 584
Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12. – estimat	142 053 125

ESTIMATAVVIK PENSJONSFORPLIKTELSE	2017
Faktisk forpliktelse IB 1.1	128 601 530
Estimert forpliktelse IB 1.1	-135 109 114
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1.	-6 507 584

BRUTTO PENSJONSMIDLER UB – ESTIMAT	2017
Brutto pensjonsmidler IB 1.1. - estimat i fjor	97 770 443
Forfalt premie (inkl. administrasjon og avregning)	9 978 305
Administrasjon	-284 959
Forventet avkastning	3 842 505
Estimatavvik - midler	-11 128 912
Brutto pensjonsmidler UB 31.12. - estimat	100 177 383

ESTIMATAVVIK PENSJONSMIDLER	2017
Faktiske pensjonsmidler IB 1.1	-86 641 532
Estimerte pensjonsmidler IB 1.1	97 770 443
Estimatavvik pensjonsmidler IB 1.1.	11 128 912

FØRING AV ESTIMATAVVIK OG PREMIEAVVIK	2017
Brutto estimatavvik	4 621 328
Amortisert premieavvik i år	62 793
Netto balanseført estimatavvik	4 684 121

AVSTEMMING	2017
Balanseført netto forpliktelse IB 1.1.	37 338 671
Netto pensjonskostnad	9 609 090
Administrasjonskostnad	284 959
Amortisert premieavvik i år	-62 793
Forfalt premie (inkl. administrasjon)	-9 978 305
Netto balanseført estimatavvik i år	4 684 121
Balanseført netto forpliktelse UB 31.12.	41 875 743

Økonomiske forutsetninger basert på)	
rundskriv fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)	2017
Diskonteringsrente	4,00 %
Forventet avkastning	4,20 %
Forventet lønnsvekst	2,97 %
Forventet G-regulering	2,97 %

Note nr. 9 Anleggsregister

	GRUPPE 1	GRUPPE 2	GRUPPE 3	GRUPPE 4	GRUPPE 5	GRUPPE 6	Sum
Akkumulert anskaffelseskost pr. 01.01.17	20 850 271	34 648 134	249 826 279	1 009 491 142	197 323 695	12 349 887	1 524 489 408
Akkumulerte/reverserte nedskrivinger	-	-	-	-371 100	-	-	-371 100
Akkumulerte ordinære avskrivinger pr. 01.01.17	-8 499 421	-17 274 322	-65 252 519	-58 968 128	-31 368 318	-	-181 362 708
Bokført verdi 01.01.17	12 350 850	17 373 812	184 573 760	950 151 914	165 955 377	12 349 887	1 342 755 600
Tilgang i året	7 836 429	1 658 468	-	243 629 497	32 713 904	-	285 838 298
Avgang i året	-	-	-	-	-	-	-
Delsalg i året	-	-	-	-	-	-	-
Årets ordinære avskrivinger	-2 448 188	-3 013 967	-12 347 131	-16 534 667	-4 031 037	-	-38 374 990
Årets nedskrivinger	-	-	-	-	-	-	-
Årets reverserte nedskrivinger	-	-	-	-	-	-	-
Bokført verdi 31.12.17	17 739 091	16 018 313	172 226 629	1 177 246 744	194 638 244	12 349 887	1 590 218 908

GRUPPE 1 = EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende

GRUPPE 2 = Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy, transportmidler og lignende

GRUPPE 3 = Brannbiler, parkeringspalsser, tekniske anlegg (va), renseanlegg

GRUPPE 4 = boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett

GRUPPE 5 = forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem, kulturbygg, brannstasjoner og lignende

GRUPPE 6 = Tomtegrunn, nærings og boligarealer

Note 10 Større investeringsprosjekter

Oversikten over viser investeringsrammen inkludert mva. (Alle investeringsprosjekt er budsjettert med 25% finansiering med momskompensasjon)

Avvikene i forhold til budsjett skyldes i hovedsak at prosjektene er kommet lenger eller kortere en forutsatt i budsjett

	Budsjett 2017	Regnskap 2017
Ny skole Valnesfjord	47 000 000	153 743 049
Ny skole Vestmyra	31 200 000	27 446 310
Fauske Svømmehall	15 000 000	6 777 486
Fra leid til eid	13 000 000	7 719 147
Sulitjelma skole - Uteområde	12 000 000	5 775 382

Når det gjelder investeringer vises det til detaljert gjennomgang av status for de ulike prosjektene i rådmannens årsmelding til regnskapet

Note 11 Avsetninger og bruk av avsetninger

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Avsetninger	13.554.355,79	5.080.152,61	750.000,00	45.619.284,86
Bruk av avsetninger	25.276.527,29	16.769.614,61	1.538.110,00	15.161.459,39
Til avsetning senere år	1.985.250,13	0,00	0,00	0,00
Netto avsetninger	-13.707.421,63	-11.689.462,00	-788.110,00	30.457.825,47

Note 12: Kapitalkonto

	DEBET	KREDIT
INNGÅENDE BALANSE		289 311 384,43
Av- og nedskrivning av anleggsmidler	38 455 998,00	
Aktivering av anleggsmidler		285 847 228,00
Salg av aksjer og andeler	50 000,00	
Nedskrivning av aksjer og andeler	800 000,00	
Kjøp av aksjer og andeler		2 452 440,00
Aktivering av pensjonsmidler		65 365 488,00
Mottatte avdrag på utlån	7 209 304,85	
Utlån		17 178 883,00
Bruk av midler fra eksterne lån	248 100 695,76	
Avdrag på eksterne lån		35 231 180,00
Endring pensjonsforpliktelser KLP	46 475 758,64	
UTGÅENDE BALANSE	354 294 846,18	

Note 13 Premieavvik og betydningen det har på kommunens arbeidskapital

Reglene om regnskapsføring av premieavvik, har over flere år medført at den utgiftsførte pensjonen blir lavere enn det som faktisk er betalt, ved at staten har innført et kostnadskorreksjonselement i kommuneregnskapet.

Ved utgangen av 2017 har Fauske kommune opparbeidet et samlet netto premieavvik på 43 mill. kroner, d.v.s. som er utbetalt men enda ikke utgiftsført. Hele dette beløpet er imidlertid 'belastet kommunens likviditet, siden det er utbetalt. Tilsvarende tall pr. 31.12.2016 var på 44,8 mill. kr.

Note nr. 14 Selvkostområder

Kommunens utgifter til gjeld knyttet til selvkostområdet finansieres gjennom de brukerbetalingene kommunen krever inn fra brukerne. Kommunens utgifter til gjeld knyttet til øvrig virksomhet finansieres gjennom kommunens øvrige inntekter (frie inntekter)

Samlet etterkalkyle 2017

Etterkalkylene for 2017 er basert på regnskap datert 21. februar 2018.

Etterkalkyle selvkost 2017	Vann	Avløp	Slam- tømming	Plansaksbe- handling	Totalt
Gebyrinntekter	17 009 893	10 870 176	795 884	157 015	28 832 968
Øvrige driftsinntekter	2 005 272	1 592 476	0	187 655	3 785 403
Driftsinntekter	19 015 165	12 462 652	795 884	344 670	32 618 371
Direkte driftsutgifter	10 884 810	7 408 411	565 414	1 203 862	20 062 497
Avskrivningskostnad	6 956 931	3 376 710	0	0	10 333 641
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	2 872 248	1 342 197	0	0	4 214 445
Indirekte netto driftsutgifter	216 709	169 715	13 318	55 595	455 337
Driftskostnader	20 930 698	12 297 033	578 732	1 259 457	35 065 920
+ Tilskudd/subsidiering	0	0	0	914 787	914 787
Resultat	-1 915 533	165 619	217 152	0	-1 532 762
Kostnadsdekning i %	90,8 %	101,3 %	137,5 %	27,4 %	93,0 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd 01.01	-1 451 671	-1 831 473	147 819	0	-3 135 325
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 915 533	165 619	217 152	0	-1 532 762
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (1,98 %)	-47 707	-34 624	5 077	0	-77 254
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	-3 414 911	-1 700 478	370 048	0	-4 745 341

Etterkalkyle selvkost 2017	Bygge og dølsaksbehan- dling	Kart og oppmåling			Totalt
Gebyrinntekter	1 182 643	1 352 274	0	0	2 534 917
Øvrige driftsinntekter	81 710	217 872	0	0	299 582
Driftsinntekter	1 264 353	1 570 146	0	0	2 834 499
Direkte driftsutgifter	1 682 356	1 447 029	0	0	3 129 385
Indirekte netto driftsutgifter	68 689	53 863	0	0	122 552
Driftskostnader	1 751 045	1 500 892	0	0	3 251 937
Resultat	-486 692	69 253	0	0	-417 439
Kostnadsdekning i %	72,2 %	104,6 %	0,0 %	0,0 %	87,2 %
Fremførbart underskudd 01.01	-57 548	0	0	0	-57 548
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-486 692	69 253	0	0	-417 439
+/- Kalkulert renteinntekt/-kostnad selvkostfond (1,98 %)	-5 958	686	0	0	-5 272
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	-550 197	69 939	0	0	-480 258

Etterkalkylen for 2017 er utarbeidet i samarbeid med EnviDan Momentum AS som har mer enn 14 års erfaring med selvkostproblematikk og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost. Selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune benyttes av flere enn 260 norske kommuner.

Note nr. 15 Fond avsetninger og bruk av avsetninger

Disposisjonsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Inngående beholdning	-8 416 646	-4 693 881
Avsetninger i regnskapsåret		-3 722 765
Bruk i regnskapsåret	8 416 646	
Utgående beholdning	0	-8 416 646
Bundne driftsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Inngående beholdning	-27 540 341	-30 073 055
Avsetninger i regnskapsåret	-7 096 465	-10 654 297
Bruk i regnskapsåret	9 202 288	13 187 011
Utgående beholdning	-25 434 518	-27 540 341
Ubundne investeringsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Inngående beholdning	-4 198 793	-3 681 206
Avsetninger i regnskapsåret	-5 123 820	-2 182 000
Bruk i regnskapsåret	2 391 100	1 664 413
Utgående beholdning	-6 931 513	-4 198 793
Bundne investeringsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Inngående beholdning	-21 019 150	-18 202 859
Avsetninger i regnskapsåret	-4 841 171	-2 816 291
Bruk i regnskapsåret		0
Utgående beholdning	-25 860 321	-21 019 150

Note 16 Øvrige egenkapitalposter

Drift:

Regnskapsmessig merforbruk	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Tidligere opparbeidet merforbruk	0			
Årets avsetning til inndekking	0			
Nytt merforbruk i regnskapsåret	1 985 250,13			
Totalt merforbruk til inndekking	0			0
Resterende antall år for inndekking				2 år

Investering

Udekket beløp	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 2016
Tidligere udekket beløp				20 994 191,01
Årets avsetning til inndekking				20 994 191,01
Nytt udekket beløp i regnskapsåret	0			-
Totalt udekket beløp til inndekking	0			-

Note 17 Endring i regnskapsprinsipp som påvirker arbeidskapital driftsregnskap består av:

Endring av periodisering feriepenger 1994	12 271 998
Prinsippendring toppfinansieringstilskudd ressurskrevende brukere 2008	-1 672 000
Saldo:	10 599 998

Note 18 Interkommunalt samarbeid regulert etter Kommunelevens § 27

Salten interkommunale regnskapskontroll (SIRK)

Følgende kommuner inngår i samarbeidet:

- Fauske kommune
- Saltdal kommune
- Sørfold kommune
- Beiarn kommune
- Røst kommune

Totale overføringsinntekter fra deltakerkommunene: 711 000,-

Note 19 Interkommunalt samarbeid og eierskap

	2017	2016	2015
Nordlandsmuseet	670 000	634 275	618 000
Salten Regionråd	379 010	379 000	372 000
Salten Friluftsråd	111 397	108 680	106 000
Felles Ansvar i Salten	196 630	196 630	191 500
Salten kultursamarbeid	151 649	147 950	144 060
Sekretariat kontrollutv.	148 000	160 400	157 977
Salten Kommunerevisjon	1 495 240	1 140 550	1 412 750
RKK Indre Salten	750 000	744 856	750 683
Karrieresenteret Indre Salten	120 000	102 040	100 000
Interkomm. Arkiv i Nordland	133 000	1 410 000	124 000
Utmarkskomm. Sømmensl.	49 000	40 000	40 000
Salten IUA (akutt forurensn)	46 000	35 000	35 000
Salten Brann	8 271 667	8 202 592	7 964 795
Samisk bokbuss	17 000	15 000	15 000
Sceneinstruktøren Indre salten	50 000	30 000	30 000
Felles legevakt Fauske-Sørf inkl. AMK-sentral	5 746 664	5 820 981	6 011 073
Helse- og miljøtilsyn	375 000	365 000	347 000
Krisesenteret i Bodø	730 743	741 000	730 000
Overgrepsmottak Bodø	331 718	103 232	332 000
Sum	19 772 718	20 377 186	19 481 838

NOTE nr. 20: Finansielle omløpsmidler

1. Aktiv forvaltning

	Markedsverdi 31.12.2017	Markedsverdi 31.12.2016	Bokført verdi 31.12.2017	Årets resultatførte verdiendring	Anskaffelseskost
Hjemfallsfond plassering Pareto	30 994 745	29 365 723	30 994 745	1 629 022	19 200 000
Hjemfallsfond plassering SB1 Securities	29 752 864	27 121 712	29 752 864	2 631 152	17 500 000
Sum	60 747 609	56 487 435	60 747 609	4 260 174	36 700 000

2. Aksjepost SKS

	Bokført verdi 31.12.2017	Anskaffelseskost
Kortsiktige aksjer SKS	76 039 000	76 039 000

Finansielle omløpsmidler plassert i enkeltaksjer i SKS er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi i tråd med

regnskapsforskriftens § 8 og God kommunal regnskapsskikk

Markedsverdi viser markedsverdien på plasseringene pr. 31.12.

Bokført verdi viser verdien av beholdningen og hva man kan forvente å motta ved et salg.

"Årets resultatførte verdiendring er forskjellen mellom IB bokført verdi per 01.01 i regnskapsåret og UB bokført verdi per 31.12. Dette beløpet er ført i driftsregnskapet med resultatvirkning."

På grunn av verdiøkning er det i årets driftsregnskap inntektsført til sammen 4.260.174 kr.

"Anskaffelseskost viser hva det ble betalt for omløpsmiddelet da det ble kjøpt. Forskjellen mellom anskaffelseskost og markedsverdi viser den urealiserte avkastning kommunen har oppnådd hittil på plasseringen. "

Markedsrisiko	Risikoen for tap som følge av endringer i priser og kurssvingninger i de markedene kommunene er eksponert, herunder:
Renterisiko	Renterisiko representerer risikoen for at verdien på lån og plasseringer i rentebærende verdipapirer endrer seg når renten endrer seg. Går renten opp, går verdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer ned (og motsatt).
Likviditetsrisiko	Likviditetsrisiko representerer faren for at midler ikke kan transformeres til kontanter i løpet av en rimelig tidsperiode.
Valutarisiko	Valutarisiko representerer risikoen for tap pga. kurssvingninger i valutamarkedet.
Systematisk risiko i aksjemarkedet (generell markedsrisiko)	Systematisk risiko er forbundet med sannsynligheten for at det aktuelle aksjemarkedet vil stige eller falle - både på kort og lang sikt.
Usystematisk risiko i aksjemarkedet (selskapsrisiko)	Usystematisk risiko er forbundet med risikoen for at verdien av det aktuelle investeringsobjekt (selskap) en investerer i, vil stige eller falle i forhold til verdien på markedet - både på kort og lang sikt.

"Kommunens eksponering i markedet og fordeling av plasseringen på aktivaklasser er innenfor de vedtatte rammer i henhold til kommunens finansreglement. "

Note 21 Aksjer og andeler oppført som anleggsmidler

	Regnskap	Regnskap
	2017	2016
SALTEN KOMMUNEREVISJON, AKSJER.	150 000	150 000
FAUSKE PARKERING AS	2 100 000	2 900 000
ISE ENERGI AKSJER	12 343 093	12 343 093
SALTENS BILRUTER, AKSJER	53 525	53 525
SALTEN KRAFTSAMBAND, AKSJER	76 104	76 104
FAUSKEH. BOR.LAG	16 000	16 000
NORD-NORSK ELEVHJEM	30 000	30 000
MYRA BORETTSLAG	24 000	24 000
FAUSKEH.B. BOR.LAG	16 000	16 000
AS GALVANO STANS	253 000	253 000
NORDL. UTBYGGINGSSKAP	22 000	22 000
AS SALTEN KARTDATA	50 000	50 000
EGENKAPITALINNSKUDD KLP	24 297 227	21 844 787
SALTEN REISELIV, AKSJER	25 000	25 000
VEGPAKKE SALTEN		50 000
TOTALT	39 455 949	37 853 509

NOTE nr. 22 Ytelser til ledende personer

Tekst	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Lønn og annen godtgjørelse til adm. sjef inkludert pensjonsavtale	1 392 000 kr.	981 000 kr.
Lønn og annen godtgjørelse til adm. sjef for verv i kommunal sammenheng (AS, KF, IKS, stiftelser etc.)	0	0
Lønn og annen godtgjørelse til ordfører inkludert pensjonsavtale	1.068 000	1 048 000 kr.
Lønn og annen godtgjørelse til ordfører for verv i kommunal sammenheng (AS, KF, IKS, stiftelser etc.)	0	0

Note nr. 23 Revisjonshonorarer

Tekst	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Honorar for regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og rådgivning	1.495.240 kr.	1.140.550 kr.

Note 24 avvikling av Fauske Eiendom KF

I 2017 er det foretatt en avvikling av Fauske Eiendom KF. Foretakets regnskap ble gjort opp pr. 01.06.2017. Ved avvikling er følgende eiendeler, gjeld og egenkapital overført fra foretakets balansregnskap til kommunens.

	Fauske Eiendom KF	Fauske Kommune
Anleggsmidler*	0	6 956 507,00
Omløpsmidler	0	9 113 390,30
Sum eiendeler	0	16 069 897,30
Disposisjonsfond	0	-16 752,68
Bundne driftsfond	0	-
Ubundne investeringsfond	0	-
Bundne investeringsfond	0	-
Regnskapsmessig merforbruk		2 684 557,92
Udisponert beløp investering		-3 507 100,75
Kapitalkonto	0	2 240 000,00
<i>Sum egenkapital</i>	<i>0</i>	<i>1 400 704,49</i>
Langsiktig gjeld*	0	-9 210 264,00
Kortsiktig gjeld	0	-8 260 337,79
Sum gjeld og egenkapital	0	-16 069 897,30

*Består av pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser KLP

Note 25 Kassekreditt

Fauske kommune har en kassekreditt-ramme på kr 140 mill. i Sparebank 1 Nord-Norge. Pr. 31.12.2017 var det trukket 96,1 mill. kr av denne rammen.

Note 26 Avdrag på lån til videre utlån og forskotteringer

Mottatte avdrag på videreutlån og forskotteringer skal uavkortet benyttes til nedbetaling av kommunens innlån. Eventuelle mottatte avdrag som ikke er benyttet til nedbetaling av gjeld avsettes til avdragsfond (bundet investeringsfond) Jf. også KRS nr. 3 Lån, opptak, avdrag og refinansiering punkt 3.4 nr. 2.

	2017	2016
Mottatte avdrag på startlån	7 209 304	5 360 036
Utgiftsførte avdrag i investeringsregnskapet	2 234 719	2 543 745
Avsetning til/bruk av avdragsfond	4 974 585	2 816 291
Saldo avdragsfond 31.12.	24 977 256	20 136 085

NOTE nr. 27 Årsverk

	2016	2017
Antall ansatte	698	877*
Antall kvinner	571	700
% andel kvinner	82 %	80 %
Antall menn	127	177
% andel menn	18 %	20 %
Antall kvinner ledende stillinger	6	6
% andel kvinner i ledende stillinger	43 %	43 %
Antall menn i ledende stillinger	8	8
% andel menn i ledende stillinger	57 %	57 %

*Årsaken til økningen i antall årsverk for 2017 er at 01.05.17 ble Fauske Eiendom en del av Fauske kommune.

Fordeling heltid/deltid

	2016	2017
Antall ansatte i deltidsstillinger	325	312
Antall kvinner i deltidsstillinger	288	279
% andel kvinner i deltidsstillinger	89 %	89 %
Antall menn i deltidsstillinger	37	33
% andel menn i deltidsstillinger	11 %	11 %

Note 28 Likestilling

Likestilling omhandler hvordan kommunen sikrer likeverdig behandling av kommunens ansatte uavhengig av kjønn, funksjonsevne og kulturbakgrunn.

- Fauske kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver for både kvinner og menn i alle aldersgrupper, og uavhengig av funksjonsevne og kulturbakgrunn.
- Fauske kommune skal sikre at alle ansatte gis mulighet til å utnytte sine ressurser og blir rettferdig belønnet for dette.
- Fauske kommune skal ta hensyn til likestilling i alt personalarbeid.

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 13.04.2018
Jnr. 18/339
Arkiv nr. 413 7.3
Hjemmel u off:

Kommunestyret i Fauske kommune

Deres ref.: *

Vår ref.: 4010 1.E5.1

Dato: 12. april 2018

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon med forbehold

Vi har revidert Fauske kommunes årsregnskap som viser kr 588 291 414,09 til fordeling drift og et regnskapsmessig merforbruk på kr 1 985 250,13. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet, med unntak av virkningen av forholdet som er omtalt i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*», avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Fauske kommune per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen med forbehold

Driftsregnskapet er avsluttet med regnskapsmessig merforbruk på kr. 1 985 250,13 etter bruk av disposisjonsfond og tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk med kr. 1 451 634,62 mere enn budsjettert. Etter vår mening er det ikke anledning til å bruke mer av disse avsetninger enn budsjettert. Driftsregnskapet skulle følgelig vært avsluttet med et regnskapsmessig merforbruk på kr. 3 436 884,75.

Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse. Investeringsbudsjettet for 2017 er ikke regulert med ubrukte bevilgninger fra tidligere år. Dette har medført at investeringene i anleggsmidler er betydelig høyere enn regulert budsjett for 2017. Vi viser til redegjørelsen om dette budsjettavviket på side 14 i administrasjonssjefens årsberetning. Videre er det regnskapsført kr 64 704 695,76 mer i bruk av lån enn budsjettert. Etter vår mening er det ikke anledning til å bruke mer av lånemidlene enn det som fremkommer av regulert budsjett for 2017.

Investeringsregnskapet er saldert med avsetning og bruk av ubundne investeringsfond med netto kr. 774 380,40.

Salten kommunerevisjon IKS   www.salten-revisjon.no   Org. nr.: 986 655 271 MVA   E-post: post@salten-revisjon.no

Hovedkontor Fauske
Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2.etg.
Telefon: 75 61 03 80

Avdeling Bodø
Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø
Besøksadresse: Posthusgården, Havnegata 9
Telefon: 75 61 03 80

Det er regnskapsført bruk av ubundne investeringsfond med kr. 2 391 100,- og avsetning til ubundne investeringsfond med kr. 1 616 719,60 mer enn budsjettert. Bruk av og avsetning til ubundne investeringsfond er en disposisjon som skal budsjetteres. Etter vår mening er det ikke anledning til å bruke av og avsette til disse fondene mer enn budsjettert.

Det udekkede beløpet i investeringsregnskapet skulle følgelig vært kr. 65 479 076,16 så lenge det ikke er foretatt budsjetregulering.

Driftsenhetene *Skole, Institusjon, Hjemmetjenesten, Helse og NAV* har hatt et betydelig merforbruk i forhold til regulert budsjett på henholdsvis kr. 2 427 000, kr. 4 294 000, kr. 4 577 000, kr. 1 593 000 og kr. 1 557 000. Vi viser til redegjørelsen på side 5 til 12 i administrasjonssjefens årsberetning.

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon med forbehold.

Øvrig informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til hjemmesiden til Norges Kommunerevisorforbund (www.nkrf.no/revisjonsberetninger).

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon med forbehold om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi, med unntak av forholdet som er omtalt i avsnittet "Grunnlag for konklusjon med forbehold" ovenfor, at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

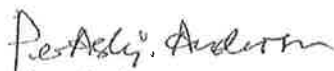
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000

«Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Per Asbjørn Andersen
oppdragsansvarlig revisor

KOPI: Kontrollutvalget i Fauske kommune
Rådmannen i Fauske kommune

Til kontrollutvalget i
Fauske kommune

Deres ref.: *

Vår ref.: 1.4010/BS

Dato: 12. april 2018

ÅRSREGNSKAP 2017 FAUSKE KOMMUNE – REVISORS OPPSUMMERING

I forbindelse med avslutningen av revisjonen av Fauske kommunes årsregnskap for 2017, ønsker vi å trekke frem informasjon som etter vår mening er sentral i forhold til kommunens virksomhet og økonomiske stilling pr 31. desember 2017. Vi vil også omtale utvalgte forhold som er fremkommet gjennom det ordinære revisjonsarbeidet som vi anser som vesentlige i forhold til forståelsen av årsregnskapet.

1. Overordnet om årets resultat og stilling

Driftsregnskapet

Netto driftsresultat skal i utgangspunktet gjenspeile differansen mellom kommunens løpende inntekter og utgifter gjennom året, i motsetning til regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk som kun måler økonomisk avvik i forhold til et budsjett i balanse.

Regnskapsført netto driftsresultat for regnskapsåret 2017 utgjør -17,77 millioner kroner, mot regulert budsjett på - 8,46 millioner kroner. Netto driftsresultat utgjør -2,1% av totale driftsinntekter. For regnskapet 2016 var netto driftsresultat 20,73 millioner kroner og måltallet var 2,6%. Kommunal- og moderniseringsdepartementet anbefaler at netto driftsresultat over tid bør utgjøre 1,75% av totale driftsinntekter.

Etter bruk av tidligere års mindreforbruk og bruk/avsetning til fond ble driftsregnskapet avsluttet med et regnskapsmessig merforbruk på kr. 1 985 250,-. Resultatet er vesentlig dårligere enn i 2016 da regnskapet ble avsluttet med et mindreforbruk på 5 231 505,-.

Premieavvik pensjonsordning

Premieavvik utgjør differansen mellom årets innbetalte pensjonspremie og aktuariens beregnede pensjonskostnad for regnskapsåret. Positivt premieavvik i 2017 tilsier at det er innbetalt mer i premie enn hva som er beregnet pensjonskostnad.

Akkumulert positivt netto premieavvik i kommunens balanse pr. 31.12.17 utgjør 43 millioner kroner inkludert arbeidsgiveravgift. Dette betyr at tilsvarende beløp er gjenstand for utgiftsføring i kommunens driftsregnskap over de kommende 7 år, uten tilhørende finansiering. Dette er regnskapsførte inntekter uten kontantstrøm, noe som medfører en forverring av likviditet og økonomisk stilling.

Likviditet

Kommuneloven § 52 krever at kommunene skal ha nok midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Likviditet måles ved å se på forholdet mellom balanseførte verdier for omløpsmidler og kortsiktig gjeld, justert for midler uten kontantstrøm (eksempelvis premieavvik). Omløpsmidler består av kortsiktige fordringer samt kasse, bankkonti og aksjer og andeler. Basert på kommunens balanseførte verdier pr. 31.12.17 utgjør forholdstallet 1,19. Det anbefales et forholdstall på minst 2.

Likviditetsgrad 2 (driftslikviditetsandelen) tar hensyn til at ikke alle omløpsmidler er like tilgjengelig til enhver tid. For å få et mer riktig bilde, kan det være fornuftig å justere omløpsmidlene for kommunens finansplasseringer, ubrukte lånemidler samt premieavvik. Kommunens måltall for likviditetsgrad 2 er da 0. Det anbefales et forholdstall på minst 1.

Likviditetsgrad 2 viser at kommunens likviditet er svak.

Lånegjeld

Kommunen har foretatt store investeringer de senere år og på investeringssiden vil det antageligvis ikke være stor handlefrihet fremover da gjeldsbelastningen til Fauske kommune er svært høy. Dette har også en likviditetsmessig side som det bør legges langsiktige planer for, slik at en kommer i forkant. Fauske kommune kan få store likviditetsmessige utfordringer i årene som kommer dersom en ikke tar tak i den underliggende økonomiske situasjonen nå. Kostnadsnivået må fremdeles tilpasses inntektene, og investeringsnivået må dempes. For årene 2016-2017 har langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser og videreutlånsmidler) økt med 411,9 millioner kr.

Netto lånegjeld pr innbygger er kr. 110 788,- noe som er høyere enn både gjennomsnittet for kommunene i Nordland og kostragruppe 12 (som Fauske kommune tilhører).

2. Revisjonens innhold og angrepsvinkel

Vi har innrettet vårt arbeid for å kunne planlegge og gjennomføre revisjonen på en måte som sikrer at årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil. Arbeidet er gjennomført ved å innhente informasjon, gjennomføre analyser, utføre kontroller av utvalgte transaksjoner og rutiner, for deretter å vurdere risikoen for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det gjelder misligheter eller feil. En slik risikovurdering tar også hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av årsregnskapet. Vår oppgave omfatter også vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, samt en vurdering av den samlede presentasjon av årsregnskapet.

Etter vår mening fungerer kommunens interne kontroll i det alt vesentlige godt, men det mangler avstemminger på en del vesentlige balanseposter vedrørende lønn. Det har vært stabil bemanning og drift av regnskapskontoret i 2017, og vårt inntrykk er at ansatte har et sterkt ønske om at regnskapet skal være à jour og at den interne kontrollen skal være så god at eventuelle feil blir oppdaget fortløpende. Vår vurdering er at dette i stor grad er tilfelle.

Vårt arbeid går også ut på å påse at budsjettbeløpene i årsregnskapet er i tråd med regulert budsjett, basert på gyldige vedtak, og at vesentlige avvik mellom regnskap og budsjett er kommentert i årsberetningen. Videre skal vi vurdere om opplysningene i årsberetningen er konsistente med årsregnskapet.

3. Øvrige forhold

Driftsregnskapet er avsluttet med et regnskapsmessig merforbruk på kr. 1 985 250,13,- etter bruk av disposisjonsfond og tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk med kr. 1 451 634,62 mer enn budsjettet. Etter vår mening er det ikke anledning til å bruke mer av disse avsetninger enn budsjettet. Driftsregnskapet skulle følgelig vært avsluttet med et regnskapsmessig merforbruk på kr. 3 436 884,75.

Kommunens driftsregnskap viser relativt store avvik mellom regnskap og regulert budsjett for enkelte enheter. Det er særlig enhetene Skole, Institusjon og Hjemmetjenesten som viser store merforbruk. Avvikene er kommentert og redegjort for i årsberetningen.

Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse. Investeringsbudsjettet for 2017 er ikke regulert med ubrukte bevilgninger fra tidligere år. Dette har medført at investeringene i anleggsmidler er betydelig høyere enn regulert budsjett for 2017. Vi viser til redegjørelsen om dette budsjettavviket på side 14 i administrasjonssjefens årsberetning. Videre er det regnskapsført kr. 64 704 695,76 mer i bruk av lån enn budsjettet. Etter vår mening er det ikke anledning til å bruke mer av lånemidlene enn det som fremkommer av regulert budsjett for 2017.

Kommunestyret er kommunens øverste organ, også i budsjettsaker, jf *Forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner*. Det betyr at all avsetning eller bruk av ubundne fond må være forankret i kommunestyrets vedtak.

Det er i 2017 brukt kr. 2 391 100,- og avsatt kr. 1 616 720,- i ubundne investeringsfond uten at dette er innarbeidet i budsjettet. Fondene dette gjelder er et tomtefond opprettet i 2008 hvor omsetning fra salg av tomter settes av, for senere å bli brukt til opparbeidelse av nye tomter. Det andre fondet er et spillemiddelfond hvor tippemidler settes av og senere brukes til forskuttering av tippemidler til lag og foreninger. Kommunestyret har for noen år tilbake gjort vedtak om at fondene skal brukes til disse formålene. Bruken og avsetningen burde likevel etter vårt syn vært innarbeidet i årets budsjett.

Det udekkete beløpet i investeringsregnskapet skulle følgelig vært kr. 65 479 076,16 så lenge det ikke er foretatt budsjettregulering.

Fordring i balansen vedrørende sykepengerefusjoner er kr. 2 460 284,- pr. 31.12.17. Det er innbetalt kr. 3 672 374,- i januar, februar og mars 2018 som gjelder refusjon for 2017. Det vil si at det er inntektsført kr. 1 212 000,- for lite vedrørende sykepengerefusjon i 2017.

Fordring i balansen som gjelder Premieavvik er kr. 446 876,- høyere enn aktuarberegning viser. Det vil si at det er inntektsført kr. 446 876,- for mye vedrørende premieavvik.

Andre, mindre vesentlige forhold er tatt opp direkte med regnskapskontoret.

4. Revisjonsberetningen 2017

Vi har revidert kommunens årsberetning og årsregnskap med noter for 2017, og har avgitt revisjonsberetning med forbehold.

Med hilsen

Per Asbjørn Andersen
oppdragsansvarlig revisor

Barbro Sakariassen
revisor

SAK 12/18

Oppfølging av kommunestyrets vedtak Forvaltningsrevisjon Introduksjonsordningen

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
20.04.2018

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 21.11.2016 Forvaltningsrevisjonsrapport Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger (utdrag)

Bakgrunn for saken:

Saken var opprinnelig satt på dagsorden 28. februar 2018, men ble utsatt.

Kommunestyret behandlet i sak 194/16, 13. desember 2016, forvaltningsrevisjonsrapporten Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger. I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 12 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

Formålet med revisjonen var å undersøke om programmet er i tråd med kravene i introduksjonsloven og tilhørende forskrifter.

Revisjonen ble gjennomført med utgangspunkt i følgende problemstillinger:

1. Har kommunen en introduksjonsordning som er i tråd med regelverket?
2. Hvordan samarbeider kommunen og NAV om introduksjon og tilrettelegging for ordinær arbeidslivsdeltakelse?
3. Hvor stor del av integreringstilskuddet er brukt på flyktninger/integrering?

4. Er reglene for bruk av flyktningefond overholdt?

Kommunestyret fattet følgende vedtak i sin behandling av rapporten:

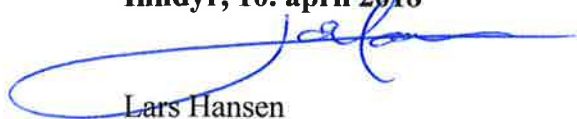
- 1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger er forelagt kommunestyret i Fauske og tas til etterretning.*
- 2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.*
- 3. Kommunestyret vil særlig trekke frem*
  - Kommunen må tilby et introduksjonsprogram på fulltid, tilsvarende lovens krav om 37,5 timer.*
  - Kommunen bør tilby et større utvalg av tiltak og praksisplasser for å sikre at man oppfyller kravene til innhold og individuell tilpasning.*
  - Kommunen bør gå gjennom rutinene for arbeidet med å skaffe praksisplasser.*
  - Kommunen bør vurdere en mer helhetlig og overordnet tilnærming til arbeidet med å skaffe praksisplasser internt i kommunen.*
  - Kommunen bør gå igjennom rutinene for å treffe vedtak om tildeling av program og fastsettelse av plan, slik at forvaltningslovens krav til enkeltvedtak oppfylles.*
  - Ved forsinket oppstart på programmet grunnet forhold utenfor kommunens kontroll, må kommunen dokumentere et det er gitt tilbud om plass på programmet.*
  - Kommunen må få på plass en hensiktsmessig internkontroll.*

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å komme til møtet kl 09.30 for å gi en redegjørelse om hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp fra administrasjonens side. I tillegg besvare eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget. Kommunestyrets vedtak er forholdsvis omfattende og inngående. Det er derfor om at utvalget i møtet får en skriftlig informasjon med hovedtrekkene i rådmannens redegjørelse.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av forskrift om kontrollutvalg § 12 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 194/16 Forvaltningsrevisjonsrapport Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger.
2. Kontrollutvalget registrerer følgende:
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret.

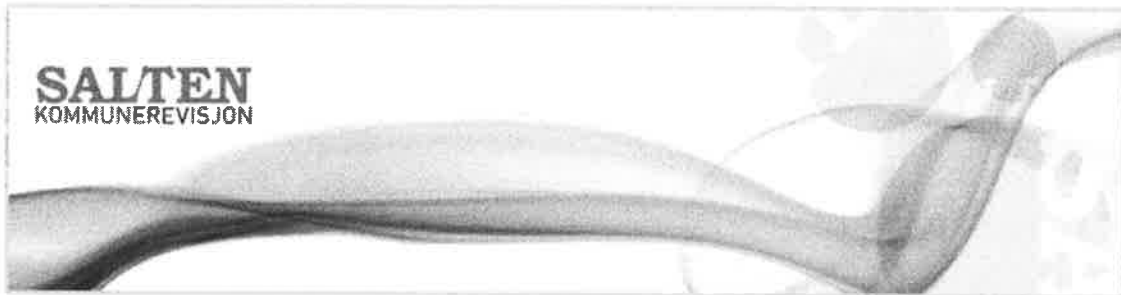
Inndyr, 10. april 2018

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Forvaltningsrevisjon

***Introduksjonsprogrammet
for nyankomne flyktninger***

Fauske kommune

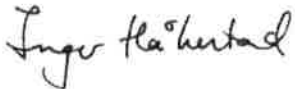

FORORD

Forvaltningsrevisjon i kommunesektoren innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Forvaltningsrevisjon er en lovfestet og særegen form for revisjon av offentlig virksomhet, og en del av den kommunale egenkontrollen.

Kontrollutvalget i Fauske kommune vedtok i møte 23. juni 2016 å gjennomføre en undersøkelse av introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Ansvarlig for gjennomføring av prosjektet har vært forvaltningsrevisor Pål Strand.

Bodø, 21.11.2016.

Inger Håkestad
ansvarlig forvaltningsrevisor

Pål Strand
forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse:

0. SAMMENDRAG	4
1. INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn	6
1.2 Formål	6
1.3 Problemstillinger	6
1.4 Avgrensninger	7
2. METODE OG GJENNOMFØRING	8
3. REVISJONSKRITERIER	9
4. FAKTA OG VURDERINGER	10
4.1. Har kommunen en introduksjonsordning som er i tråd med regelverket?	10
4.1.1 Revisjonskriterier	10
4.1.2 Fakta	10
4.1.3 Vurderinger	15
4.2. Hvordan samarbeider kommunen og NAV om introduksjon og (...)?	17
4.2.1 Revisjonskriterier	17
4.2.2 Fakta	17
4.2.3 Vurderinger	18
4.3. Hvor stor del av integreringstilskuddet er brukt på flyktninger/integrering?	19
4.3.1 Revisjonskriterier	19
4.3.2 Fakta	19
4.3.3 Vurderinger	20
4.4. Er reglene for bruk av flyktningefond overholdt?	21
4.4.1 Revisjonskriterier	21
4.4.2 Fakta	21
4.4.3 Vurderinger	21
5. KONKLUSJON	22
6. ANBEFALING	23
7. RÅDMANNENS KOMMENTAR	24
Kilder/Referanser:	25
Vedlegg 1: Rådmannens kommentar	26
Vedlegg 2: Utledning av revisjonskriterier	28

0. SAMMENDRAG

Salten kommunerevisjon har gjennomført en forvaltningsrevisjon av introduksjonsprogrammet i Fauske kommune. Formålet har vært å undersøke om programmet er i tråd med kravene i introduksjonsloven og tilhørende forskrifter.

Prosjektet har tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger:

1. Har kommunen en introduksjonsordning som er i tråd med regelverket?
2. Hvordan samarbeider kommunen og NAV om introduksjon og tilrettelegging for ordinær arbeidslivsdeltakelse?
3. Hvor stor del av integreringstilskuddet er brukt på flyktninger/integrering?
4. Er reglene for bruk av flyktningefond overholdt?

Problemstilling 1:

Revisjonen mener kommunen oppfyller kravet om å tilby program innen tre måneder, krav til programmets innhold og krav til individuell tilpasning. Kommunen har et forbedringspotensial i å tilby relevante og hensiktsmessige tiltak, språk- og praksisplasser. Kommunen beveger seg i grenseland for hva som kan sies å være i tråd med kravene til innhold og individuell tilpasning.

Kommunen tilbyr et helårlig program, men programmet er ikke på fulltid. Timeplan for undervisningen ved Voksenopplæringen høsten 2016 viser at deltagerne har tilbud om 23 timer a 45 minutter pr. uke. Gjennomgatte mapper viser at undervisningen har ligget på 20, 22, 27 og 29 timer pr. uke de siste to årene. En gjennomgang av enkeltsaker viser at flyktningkontoret kun i begrenset grad klarer å fylle opp med tiltak og praksis i de perioder Voksenopplæringen ikke tilbyr undervisning på fulltid.

Kommunen oppfyller ikke kravet til internkontroll. Det er ikke satt mål og driften genererer ikke de data som trengs for å ha kontroll. Det er ikke funnet noen skriftlig risikovurdering, eller analyse av gjennomføring, måloppnåelse og forbedringsmuligheter.

Det er funnet flere vesentlige avvik. Kommunen har ikke en introduksjonsordning som er i tråd med regelverket.

Problemstilling 2:

Kommunen og NAV har kommet frem til en fordeling av oppgaver og ansvar som avviker noe fra anbefalingene gitt i rundskriv fra Arbeids- og sosialdepartementet⁵. Departementet anbefaler et tett samarbeid mellom kommunen og NAV i arbeidet med å skaffe praksisplasser, eventuelt at oppgaven legges til NAV. Det understrekes dessuten i det årlige tildelingsbrevet at NAVs ordinære tiltak skal tilpasses og gjøres tilgjengelig for deltakerne i introduksjonsprogrammet.

Kommunen står selv for arbeidet med å fremskaffe praksisplasser til deltakerne. Deltakerne i programmet benytter seg kun unntaksvis av NAVs ordinære tiltak; tiltakene er ikke tilpasset deltakere som ikke kan lese og skrive eller som ikke snakker norsk.

Det fremgår av en etterhvert lang rekke evalueringer og rapporter at tverrfaglig samarbeid, god koordinering og tett oppfølging av den enkelte deltager er viktig for god måloppnåelse¹². Fra et faglig ståsted kan det dermed være grunn til å ha et kritisk blikk på hvordan kommunen løser oppgavene der hvor det ellers hadde vært naturlig å spille på NAV.

Rundskrivet er ikke bindende for kommunen. Revisjonen mener at kommunen oppfyller lovpålagte krav til administrasjon av programmet og samordning av virkemidler.

Problemstilling 3:

Kommunen mottar rundt 30 millioner kroner i året i integreringstilskudd. I overkant av 7 millioner kroner går tilbake til deltakerne i form av introduksjonsstønad. Kommunen bruker rundt 10 millioner kroner på områdene Integrering, Flyktningkontoret og Voksenpedagogisk senter, og sitter da igjen med rundt 12 millioner kroner. Deler av disse midlene går til dekning av utgifter relatert til bosetting og integrering i andre sektorer.

Problemstilling 4:

Reglene for bruk av fond er overholdt.

Anbefalinger:

På bakgrunn av den gjennomførte undersøkelsen anbefaler revisjonen at:

- ✓ Kommunen må tilby et introduksjonsprogram på fulltid
- ✓ Kommunen bør tilby et større utvalg av tiltak og praksisplasser for å sikre at man oppfyller kravene til innhold og individuell tilpasning
  - Kommunen bør gå gjennom rutineene for arbeidet med å skaffe praksisplasser
  - Kommunen bør vurdere en mer helhetlig og overordnet tilnærming til arbeidet med å skaffe praksisplasser internt i kommunen
- ✓ Kommunen bør gå gjennom rutineene for å treffe vedtak om tildeling av program og fastsettelse av plan, slik at forvaltningslovens krav til enkeltvedtak oppfylles
  - Ved forsinket oppstart på programmet grunnet forhold utenfor kommunens kontroll, må kommunen dokumentere et det er gitt tilbud om plass på programmet
- ✓ Kommunen må få på plass en hensiktsmessig internkontroll

5. KONKLUSJON

Vi har i denne undersøkelsen sett nærmere på introduksjonsprogrammet i Fauske kommune. Hovedfokus har vært på etterlevelse av krav stilt i introduksjonsloven og tilhørende forskrifter.

1. Har kommunen en introduksjonsordning som er i tråd med regelverket?

Det er funnet flere vesentlige avvik: Kommunen tilbyr ikke et program på fulltid, kommunen oppfyller ikke kravet til internkontroll. Kommunen har ikke en introduksjonsordning som er i tråd med regelverket.

2. Hvordan samarbeider kommunen og NAV om introduksjon og tilrettelegging for ordinær arbeidslivsdeltakelse?

Kommunen og NAV har kommet frem til en fordeling av oppgaver og ansvar som avviker noe fra anbefalingene gitt i rundskriv fra Arbeids- og sosialdepartementet⁵.

Kommunen står selv for arbeidet med å fremskaffe praksisplasser til deltakerne. Deltakerne i programmet benytter seg kun unntaksvis av NAVs ordinære tiltak; tiltakene er ikke tilpasset deltakere som ikke kan lese og skrive eller som ikke snakker norsk.

Rundskrivet er ikke bindende for kommunen. Revisjonen mener at kommunen oppfyller lovpålagte krav til administrasjon av programmet og samordning av virkemidler.

3. Hvor stor del av integreringstilskuddet er brukt på flyktninger/integrering?

Kommunen mottar rundt 30 millioner kroner i året i integreringstilskudd. I overkant av 7 millioner kroner går tilbake til deltakerne i form av introduksjonsstønad. Kommunen bruker rundt 10 millioner kroner på områdene Integrering, Flyktningkontoret og Voksenpedagogisk senter, og sitter da igjen med rundt 12 millioner kroner. Deler av disse midlene går til dekning av utgifter relatert til bosetting og integrering i andre sektorer.

4. Er reglene for bruk av flyktningfond overholdt?

Reglene for bruk av fond er overholdt.

6. ANBEFALING

På bakgrunn av den gjennomførte undersøkelsen anbefaler revisjonen at:

- ✓ Kommunen må tilby et introduksjonsprogram på fulltid
- ✓ Kommunen bør tilby et større utvalg av tiltak og praksisplasser for å sikre at man oppfyller kravene til innhold og individuell tilpasning
  - Kommunen bør gå gjennom rutinene for arbeidet med å skaffe praksisplasser
  - Kommunen bør vurdere en mer helhetlig og overordnet tilnærming til arbeidet med å skaffe praksisplasser internt i kommunen
- ✓ Kommunen bør gå igjennom rutinene for å treffe vedtak om tildeling av program og fastsettelse av plan, slik at forvaltningslovens krav til enkeltvedtak oppfylles
  - Ved forsinket oppstart på programmet grunnet forhold utenfor kommunens kontroll, må kommunen dokumentere et det er gitt tilbud om plass på programmet
- ✓ Kommunen må få på plass en hensiktsmessig internkontroll

SAK 13/18

Redegjørelse til kontrollutvalget om kommunens varslingsrutiner, og erfaring med behandling av varslings saker

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
20.04.2018

Vedlegg:

- Fauske kommune, 2015: Retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold
- Kommunenes Sentralforbund, 2017: Ytringsfrihet og varsling – veileder for kommuner og fylkeskommuner

Bakgrunn for saken:

I kontrollutvalgets møte 24. november 2017 ba utvalget om saker i kommende møter med tema

- Personvernregler
- Varslingsrutiner
- Benchmarking / vurdering av ressursbruk

Personvern var tema i utvalgets forrige møte, og i samråd med utvalgets leder er det satt på dagsorden sak med tema Varslingsrutiner.

Arbeidsmiljøloven definerer og gir bestemmelser om varsling, bl.a med at arbeidstager gis rett til å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen (§ 2-4), vern mot gjengjeldelse ved varsling (§ 2-5) og plikt for arbeidsgiver til å legge til rette for varsling (§ 3-6). I noen tilfeller kan arbeidstakere dessuten ha plikt til å varsle, bl.a dersom det forekommer trakassering / diskriminering på arbeidsplassen, eller skade/sykdom som kan skyldes arbeidet (§ 2-3)

Vedlagt saken er kommunens Retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold, som ble vedtatt av AMU i 2015. Vedlagt er også KS sin nye veileder om ytringsfrihet og varsling.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt om å komme til møtet kl 10.00 for å redegjøre, og svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 10. april 2018

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

FAUSKE KOMMUNE

Folkehelsekommunen der alle trives

Varsling av kritikkverdige forhold

---

1. Formål

Formålet med denne veiledning for varsling er å legge til rette for åpenhet og tillit i Fauske Kommune og forhindre uønskede hendelser og avvik.

2. Hva er varsling

Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold. Det må være saklig grunn for kritikk, den må ikke bygge på sladder eller ubegrunnede påstander.

3. Hvem kan varsle

Alle ansatte i Fauske Kommune har rett og plikt til å varsle om kritikkverdige forhold som de blir kjent med, jf. [arbeidsmiljølovens § 2-4](#).

Varsling er både lovlig og ønsket. Gjengjeldelse mot arbeidstakere som varsler er forbudt, jf. arbeidsmiljøloven § 2-5.

4. Hva kan det varsle om

Eksempler på kritikkverdige forhold er:

- Forhold som er straffbare eller i strid med lov
  - Korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet
  - Fare for pasienters liv og helse
  - Farlige produkter
  - Dårlig arbeidsmiljø og sosial dumping
- Brudd på Fauske kommunes etiske retningslinjer og regler for anskaffelser
- Mobbing, trakassering og/eller diskriminering
- Maktmisbruk
- Tyveri
- Brudd på taushetsplikten

5. Fremgangsmåte for varsling

Fauske kommune har sitt varslingssystem gjennom RISK Manager. Alle ansatte har tilgang til dette, og kan således melde avvik, forbedringsforslag og varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen via denne portalen.

Gjennom Risk Manager vil varsler kunne følge varslet og/eller avviket, og til enhver tid se hvor det ligger til behandling. Det er også mulighet for anonymt varsel/melding, men muligheten for å følge dette faller da bort.

Arbeidsgiver ønsker ikke at varsler skal være anonym, da dette er til hinder for å innhente ytterligere opplysninger fra den som varsler, samt arbeidsgivers ønske om å gi tilbakemelding omkring varselet kan ikke ivaretas. Dette skal dog ikke stå til hinder for å melde anonymt dersom arbeidstaker ønsker det.

Varslingen skal være forsvarlig, og det skal ikke gjengjeldes som følge av varslingen.

Varsling i samsvar med varslingsplikten, eller til tilsynsmyndighet/ annen offentlig myndighet er også forsvarlig.

6. Hvem skal det varsles til

Ansatte kan varsle både internt og eksternt.

Intern varsling

- Tjenestevei/ nærmeste leder
- Tillitsvalgte
- Verneombud

Ekstern varsling

Offentlige tilsyns- eller lovhåndhevelses-myndigheter som for eksempel:

- Politi
- Arbeidstilsynet
- Datatilsynet
- Konkurransetilsynet
- Statens forurensningstilsyn
- Statens helsetilsyn
- Mattilsynet
- Barneombudet
- Barnevernet
- Pasientombudene
- Sivilombudsmannen.

Jf. Fauske Kommunes etikk og pressereglement

Ytringsfrihet og varsling

– veileder for kommuner og fylkeskommuner

Forord

Kommuner og fylkeskommuner* forvalter fellesskapets ressurser og løser viktige samfunnsoppgaver. Åpenhet er med på å sikre at de løser oppdraget til det beste for innbyggerne. Det er også en forutsetning for å avdekke og rette opp feil.

Et velfungerende demokrati er avhengig av en åpen og opplyst debatt. Ansatte med kunnskap og innsikt om fagområder og tjenester er viktige aktører i det offentlige ordskapet. Det er derfor viktig at kommuner og fylkeskommuner gjør det trygt å ytre seg kritisk om forhold i egen virksomhet.

Varsling er en spesiell form for ytring som handler om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Kommunen skal ha rutiner for varsling. Rutinene skal inneholde en oppfordring til ansatte om å si fra om kritikkverdige forhold og legge til rette for at det er trygt å varsle. Slik vil eventuelle kritikkverdige forhold raskt kunne avdekkes og stoppes. Ledere på alle nivåer har et stort ansvar for å legge til rette for et ytringsklima.

En god ytringskultur og gode rutiner rundt varsling er viktig for lokaldemokratiet. Det er også med på å sikre gode tjenester, et godt arbeidsmiljø og god samhandling mellom ledere og medarbeidere.

Ytringsfrighet og varsling får stor oppmerksomhet i kommuner og fylkeskommuner. Sivilombudsmannen har uttrykt et behov for å styrke kommunalt ansattes ytringsfrighet i praksis. Kommunalministeren har oppfordret fylkeskommuner og kommuner til å arbeide med å sikre ytringsfrighet og Stortinget har vedtatt endringer i arbeidsmiljølovens bestemmelser om varsling.

Veilederen ble første gang utgitt i 2007. Dette er en revidert og utvidet versjon. KS håper den vil være nyttig i arbeidet med å utvikle åpne kommuner.

Lasse Hansen
Adm. direktør

Tor Arne Gangsø
Områdedirektør Arbeidsliv

Innhold

1.1 En åpen kommune	4
1.2 Ytringsfrighet	7
1.3 Ansattes ytringsfrighet	7
1.4 Lojalitetsplikten	8
1.5 Ytringsfrighet og sosiale medier	12
1.6 Arbeidsrettslige sanksjoner som følge av illojal ytring	12
2.1 Hva er varsling	14
2.2 Kritikkverdige forhold	14
2.3 Forsvarlig fremgangsmåte	16
2.3.1 Intern varsling	16
2.3.2 Varsling til tilsynsmyndigheter og andre offentlige myndigheter	16
2.3.3 Varsling i samsvar med varslingsplikt	16
2.3.4 Offentlig varsling	16
2.3.5 Bevisbyrde for at varsling ikke er forsvarlig	17
2.4 Vern mot gjengjeldelse	17
2.4.1 Ulovlig gjengjeldelse	17
2.4.2 Oppreising	17
2.4.3 Bevisbyrde ved gjengjeldelse	17
3.1 Plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling	18
3.2 Utvikling av gode rutiner for varsling	18
3.3 Eksempel på varslingsrutine	22
3.4 Intern varsling	22
3.4.1 Varsling i linjen	22
3.4.2 Varsling til kommunens alternative varslingsordning	22
4.1 Varslerens rett på informasjon	24
4.1.1 Varsleren er normalt ikke part	24
4.1.2 Tilbakemelding til den som varsler	24
4.2 Taushetsplikt om varslers identitet og mulighet til å varsle anonymt	25
4.2.1 Anonym varsling	25
4.2.2 Når varslers identitet er kjent/taushetsplikt om varslers identitet	25
4.3 Opprøping av varselet	27
4.4 Nærmere om den det varsles om	27

Behandling av varselet, varsleren og den det varsles om

* I det følgende benyttes kommune eller kommunesektoren som ensbetydende med både kommuner og fylkeskommuner.

Ytringsfrihet

1.1 EN ÅPEN KOMMUNE

Kommunen bør være en åpen organisasjon som kjennetegnes av en god ytringskultur med stor takhøyde for at de ansatte deltar i det offentlige ordskiftet.

Ansatte bør ha spillerom til å ytre seg, også kritisk, om forhold i virksomheten. De besitter viktig kunnskap som kan ha stor allmenn interesse. Tilgang til en informert offentlig debatt er en forutsetning for et vellungerende demokrati. Det vil normalt og så være mindre behov for å varsle eksternt i en åpen kommune.

Ledelsen har det overordnede ansvaret for å sikre og tilrettelegge for gode ytringsbetingelser på arbeidsplassen. Særlig øverste leders holdning til åpenhet er avgjørende. Det er av stor betydning at ledere på alle nivåer praktiserer åpenhet og møter kritikk og uenighet på en konstruktiv måte. Det må legges til rette for at kritikk og uenighet kommer frem, både i formelle og uformelle fora. Selv om det uttrykkes ønske om åpenhet, er det reaksjoner og handlinger over tid som er det viktigste for ansatte. Dersom ansatte opplever å bli møtt med uvilje dersom det fremmes kritikk og uenighet, vil dette kunne påvirke opplevelsen av ytringsbetingelsene på en negativ måte.

Også tillitsvalgte, verneombud og ansatte har en medvirkningsplikt til å skape et arbeidsmiljø hvor kritikk tas opp på en forsvarelig måte.

Opplevelsen av hvilke ytringsbetingelser som finnes på arbeidsplassen vil kunne variere. Individuelle forhold hos den enkelte

og objektive forhold, som stilling i organisasjonen eller tilknytning til arbeidsplassen, vil påvirke opplevelsen til den enkelte. Det er viktig at ledelsen er seg dette bevisst.

Ledere synes å oppleve ytringsbetingelsene som bedre enn øvrige ansatte. Menn synes å oppleve ytringsbetingelsene som bedre enn kvinner, og fast ansatte som bedre enn midlertidige. Dersom det nettopp har skjedd medbemanning på arbeidsplassen, synes det også å påvirke opplevelsen av ytringsbetingelsene på en negativ måte. Det er viktig at de skrevne og uskrevne normene sikrer en kultur som gir trygghet for alle arbeidstakere om at det er rom for å diskutere arbeidsrelaterte utfordringer og fremme sine synspunkter uavhengig av stilling eller tilknytning til arbeidsplassen.

Gode varslingsrutiner er viktig for å sikre gode ytringsbetingelser. Arbeidstakere i kommuner med varslingsrutiner vurderer ytringsbetingelsene som bedre enn arbeidstakere som svarer at kommunen mangler slike rutiner. Det er viktig at rutinene er kjent av alle ansatte.

REFLEKSJON:

Hva kan påvirke opplevelsen av ytringsbetingelsene hos dere?

99

«Tilgang til en informert offentlig debatt er viktig for et vellungerende demokrati. Ansatte vil kunne ha spesiell kompetanse, innsikt og erfaring knyttet til arbeidsforholdet. Det vil ofte være nettopp i egenskap av å ha førstehåndskunnskap til området, at den ansattes ytringer har betydning i den offentlige debatten.»

Sivilombudsmannens uttalelse – SOMB 2014-379

FORSKNING VISER FØLGENDE HOVEDFUNN:

- En av fire svarer at de risikerer å bli møtt med uvilje fra leder dersom de kommer med kritiske synspunkter om forhold på jobben.
- Rundt halvparten av ledere og medarbeidere som svarte mener også at det er uakseptabelt å benytte media til å kritisere kommunen de jobber i.
- Rundt fire av ti mener at deres muligheter til å omtale alvorlige kritikkverdige forhold på arbeidsplassen offentlig, begrenses av deres ordhede.
- En ganske stor andel varslinger gjelder psykososiale arbeidsmiljøproblemer som ofte kjennetegnes av subjektivitet og ulike oppfatninger.
- En stor andel varslinger gjelder ledelse som er ødeleggende for arbeidsmiljøet.
- Arbeidstakere med høyere utdannelse varsler mindre enn de med lavere utdannelse, og kvinner varsler mer enn menn.
- Rundt én av fem har vært vitne til kritikkverdige forhold som burde vært stoppet, og fire av ti av disse varsler ikke, blant annet fordi de tror ubehagelighetene ville blitt for store.

Fato 2017:4 Ytringsfrånet og varsling i norske kommuner og fylkeskommuner

EN ORGANISASJON MED GOD YTRINGSKULTUR KJENNETEGNES VED AT:

- Ledere praktiserer åpenhet
- Ledere møter kritikk og uenighet på en konstruktiv måte
- Det legges til rette for dialog og diskusjoner på både formelle og uformelle arenaer
- Kritikkverdige forhold avdekkes og håndteres
- Varslere utsettes ikke for gjengjeldelse

1.2 YTRINGSFRÅNET

Den alminnelige ytringsfrånet verner den enkelte borgers frånet til å bestemme hva han eller hun ønsker å ytre seg om, uavhengig av innhold, tid, form og medium. En kronikk, SMS, tegning, eller til og med det å trykke «liker» på Facebook, vil normalt være en ytring. Den alminnelige ytringsfrånet er nedfelt i Grunnloven § 100 og i den Europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Vernet strekker seg langt og det skal mye til for at ytringsfrånet begrenses.

Ytringsfrånetens kjerne er å verne om ytringer i det offentlige ordskiftet, selv om synspunktene skulle avvike fra det mange andre mener er sosialt akseptabelt. Også politisk ekstreme synspunkter er i utgangspunktet vernet. Grensen for disse trekkes iallfall mot hatefulle ytringer eller oppfordring til å utføre straffbare handlinger. Begrensninger av ytringsfrånet kan også følge av taushetsplikten og lojalitetsplikten i arbeidsforholdet. Her fokuserer vi på grensene som følger av lojalitetsplikten i arbeidsforholdet.

1.3 ANSATTES YTRINGSFRÅNET

Ansattes ytringsfrånet er del av den alminnelige ytringsfrånet som beskyttes av Grunnloven § 100.

Et ansattelsesforhold reiser imidlertid spørsmål om ytringsfrånet fordi arbeidsgiver har krav på lojalitet fra sine ansatte. For å overholde sin lojalitetsplikt, kan den ansatte være nødt til å avstå fra enkelte ytringer. Ansattes rett til å ytre seg i det

offentlige rom strekker seg likevel langt. Det er viktig å belyse grensene for ytringsfrånet, selv om dette i praksis kan være krevende. Det lar seg ikke gjøre å trekke opp en generell grense; det må vurderes konkret.

Arbeidsgiver bestemmer i kraft av styringsretten hvem som uttaler seg på vegne av kommunen og på hvilken måte det skal skje.

Arbeidstaker kan normalt uttale seg på egne vegne, også om forhold som angår arbeidsplassen eller eget arbeidsområde. Det er i praksis her de vanskelige vurderingene oppstår.

En kommune vil for eksempel måtte tåle at en kommunearbeidsgiver uttaler seg kritisk om kommunens eldreomsorg eller at en rektor kritiserer et vedtak om nedleggelse av skolen hun arbeider ved. Arbeidsgiver bør normalt bruke motmøte og korrigerende ytringer i stedet for arbeidsrettslige tiltak i møte med uenighet og kritikk. Kommunens ledelse må vurdere om det er nødvendig å imøtegå kritikken dersom denne er uberettiget. Dette vil kunne ha betydning for kommunens omdømme eller tilliten til kommunens myndighetsutøvelse.

Varsling er en spesiell form for ytring om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Selv om varslingen kan skade arbeidsgivers legitime interesser, er varsler vernet mot gjengjeldelse dersom varslingen er forsvarlig.

For noen stillinger kan muligheten til å uttale seg offentlig på egne vegne begrenses dersom uttalelsen kan bli oppdatert som et uttrykk for mer enn den ansattes personlige standpunkt, selv om det presseres at uttalelsen skjer på egne vegne. Det kalles gjerne identifikasjonsfare. For at yttringsfriheten skal begrenses som følge av identifikasjonsfare, må det være en ikke ubetydelig risiko for at ytringen kan skade arbeidsgivers interesser eller at skade faktisk er påført.

Identifikasjonsfaren er særlig stor for rådmannen, personer i toppledergruppen, kommunens advokat eller kommunikasjonsansvarlig i kommunen.

Det vil ofte være en fordel om det fremgår klart at ytringen er fremsatt på egne vegne. Ved vurderingen av om en ansatt har fremsatt ytring på egne eller virksomhetens vegne, må det legges avgjørende vekt på hvordan ytringen er egnet til å bli oppfattet. Momenter som vil ha betydning ved vurderingen av om ytringen er fremsatt på egne vegne eller vil fremstå som fremsatt på virksomhetens vegne, er blant annet ytringens

innhold, sammenhengen den inngår i, bildebruk eller andre forhold ved fremstillingen og hvordan den ansatte presenterer seg selv.

1.4 LOJALITETSPLIKTEN

Det er flere momenter som er sentrale i vurderingen av om en ytring strider mot lojalitetsplikten:

- Kan ytringen skade arbeidsgivers legitime interesser?
  - » Bare ytringer som påviselig kan skade arbeidsgivers interesser på en unødvendig måte bør som et utgangspunkt anses som illojale. Påstander om kritikkverdige forhold som det åpenbart ikke er grunnlag for, kan skape unødvendig frykt eller undergrave nødvendig tillit blant innbyggerne og således skade kommunen.
  - » Det er normalt større skaderisiko når arbeidstaker yrer seg på eget arbeidstelt. På den annen side er det også disse ytringene som er mest ønskelige sett fra allmennhetens side.

99

«Av innholdet i to av de oppslagene [intervju og leserinnlegg] fremgår det at A, som lege ved sykehjem og derved også som fagperson, er sterkt kritisk til hvilke følger kommuneadministrasjonens budsjettforslag vil ha for eldreomsorgen. Dette er oppslagenes hovedinnhold, og kommer tydelig til syne allerede i overskriftene. Det fremstår som svært lite sannsynlig at slike innvendinger vil forstås som uttrykk for kommunens syn på egen budsjettprosess. Innholdet i ytringene gir et klart inntrykk av at uttalelsene er As egne synspunkter, i egenskap av hans erfaring som sykehjemslege og fagperson. Dette selv om det er tatt bilde av ham på sykehjemmet.»

Sivilombudsmannens uttalelse – SOMB-2014-379

99

«Det er vid adgang for offentlig tilsatte å gi uttrykk for sine meninger i det offentlige rom. Dette gjelder særlig der det er tale om ytringer som er ment som innlegg i en debatt om generelle samfunnsmessige forhold som ligger innenfor det fagområdet meningsytteren til vanlig arbeider med. Også ytringer som gir uttrykk for kritikk av faglige forhold ved arbeidsplassen må arbeidsgiver tåle i atskillig utstrekning. Dersom kommunen mente at As avisartikkel medførte en risiko for skade på arbeidsgivers interesser, kunne det i tilfelle ha vært avverget gjennom et innlegg i samme avis som imøtegikk As argumentasjon.»

Sivilombudsmannens uttalelse – SOMB-2005-19

99

Dersom arbeidsgiver utarbeider skriftlige retningslinjer eller instruksjoner som rammene for ansattes ytrings- frihet, er det viktig at formuleringene ikke er for rigid utformet og dermed fremstår som en urettmessig begrensning i ytringsfriheten. Ved utarbeidelse av retningslinjer for ansattes ytringsfrihet må arbeidsgiver være seg særlig bevisst denne risikoen, og formulere seg deretter.

Sivilombudsmannens uttalelse
- SOMB-2005-490

99

Lojalitetsplikten innebærer ikke at arbeidsgiveren kan slå ned på ytring- er som oppfattes som uønskede så lenge de ikke fremstår som illojale. En forutsetning for at det skal kunne være at ytringen har medført en åpen- bar risiko for skade på arbeidsgiverens interesser.

Sivilombudsmannens uttalelse
- SOMB-2005-19

- » Det er kun kommunens legitime interesser som kan påberopes. Med dette menes at lojalitetsplikten ikke kan påberopes for å beskytte ulovlige, skadelige eller uetiske handlinger.
- **Hvilken stilling eller posisjon har arbeidstaker?**
  - » Stillingen eller posisjonen til den som uttaler seg vil være et moment ved vurderingen av om en ytring er illojal. Generelt må det antas at det kan stilles strengere lojalitetskrav jo høyere plassert en arbeidstaker er.
  - » Ytringsfriheten er større for ansatte som har faglig pre- gede oppgaver enn for ansatte som har rådgivnings-, utrednings- og ledelsesoppgaver.
  - » Stillings plassering i forhold til politisk sekretariat har betydning. Jo nærmere man er politisk sekretariat, jo mer begrenses ytringsfriheten. Rådmannen har som administrasjonens øverste leder en åpenbar nærhet til politisk ledelse som vil påvirke vurderingen.
- **Skjer ytringen i eller utenfor arbeidssituasjonen?**
  - » En arbeidstaker har større spillerom til å delta i en debatt og ytre seg utenfor arbeidssituasjonen enn i arbeidssituasjonen. Ytringer utenfor arbeidssituasjonen kan etter omstendighetene likevel være i strid med lojalitetsplikten dersom uttalelsene har betydning for kommunens virksomhet.
- **Fakta- eller meningsytringer?**
  - » Ytringsfriheten strekker seg lengre for ytringer som ut- trykker en arbeidstakers meninger enn for ytringer om fakta. Hva som er meninger og hva som er fakta kan i praksis gli noe over i hverandre og kan være vanskelig å skille. Retten til å ytre sine meninger strekker seg vanligvis langt.
  - » Bevisst usanne faktiske ytringer er ikke vernet av ytringsfriheten. Dersom arbeidstaker er i aktsomt god tro om ytringens sannhet, vil ytringen kunne være vernet av ytringsfriheten selv om den ikke er sann.

- **Har ytringen allmenn interesse?**
  - » Jo større interesse ytringen har for allmennheten, eller jo alvorligere forhold man ønsker å ytre seg om, jo mer berettiget er arbeidstakeren til å uttale seg. Eksempler kan være forslag til nedleggelse av en skole eller alvor- lige kritikkverdige forhold som innebærer en trussel for liv eller helse.
  - » Interne konflikter, som personalkonflikter, har vanligvis ikke allmenn interesse. Det er normalt ikke berettiget å informere allmennheten om personalsaker eller personal- konflikter.
- **Hva er tidspunktet for ytringen?**
  - » Dersom en arbeidstaker uttaler seg om en sak som er til behandling i kommunen, og arbeidstakeren deltar i forberedelse eller vil kunne påvirke utfallet av behand- lingen, er spillerommet for å uttale seg normalt lite. Dette for å ivareta allmennhetens eller parters tillit til forvaltningen og ikke forstyrre saksbehandlingen og beslutningsprosessen.
  - » Vanligvis vil det likevel være adgang til å gi faktiske opplysninger om saken. Det bør da kunne stilles krav

- til at presentasjonen av faktum fremstår som nøytral og sannferdig.
- **Hvordan er ytringens form og måte?**
  - » Det kan bli lagt en viss vekt på uttrykkform eller språk- bruk. I rettspraksis er det uttalt at det må kunne stilles krav til nøkternhet og balanse også når det gjelder form.
  - » Arbeidsgiver må imidlertid være varsom med å tillegge uttrykkform og språkbruk for stor vekt. Arbeidsgiver må se hen til blant annet den situasjonen arbeidstake- ren er i og om arbeidstakeren har hatt tid til å overveie ordvalget.
- **Hva er motivet bak offentliggjøringen?**
  - » Dersom uttalelsen er motivert ut fra et ønske om å frem- me innbyggernes eller kommunens interesser, eller å forbedre situasjonen på arbeidsplassen, skal det mer til før det foreligger brudd på lojalitetsplikten. Dersom den ansatte uttaler seg med den hensikt å henge ut eller presse arbeidsgiver i en pågående konflikt, foreligger det lettere brudd på lojalitetsplikten.

1.5 YTRINGSFRIHET OG SOSIALE MEDIER

Sosiale medier gir mulighet til raskt å kunne nå ut til et større publikum. I svært mange tilfeller vil dette være å regne som deling i det offentlige rom. Ytringer på sosiale medier har ofte en annen karakter enn andre ytringer, for eksempel i media. Ytringene kan ofte bære preg av umiddelbare følelser og være mindre gjennomtenkte. Brukerne på sosiale medier er sin egen redaktør, og ytringene er i liten grad omfattet av kvalitetskontroll eller bearbeidelse av andre.

I sosiale medier kan enkeltpersoner kommunisere og dele alt fra politiske synspunkter til private bilder. Også frustrasjon over arbeidsmiljøet, leder eller kollegaer deles ofte på sosiale medier. Ytringer som tidligere ble delt på bakrommet eller ved middagsbordet, deles offentlig gjennom ulike sosiale medier. Uenighet om ledelse, prioriteringer og annen kritikk av arbeidsplassen kan derfor bringes over til det offentlige rom, og andre, herunder ansatte i samme kommune, kan gjennom å like innlegget, slutte seg til kritikken og uenigheten.

Spørsmålet om allmennhetens informasjonsbehov er ofte i mindre grad gjeldende ved ytringer i sosiale medier.

Reglene om ansattes ytringsriktighet gjelder også i sosiale medier. Ytringer i sosiale medier gir ofte arbeidsgiver mindre mulighet til å fremme motytringer eller på andre måter fremme

REFLEKSJON:

Finn et tenkt eksempel på dette fra egen arbeidsplass. Hvordan kan det håndteres?

korrigerende ytringer. Ytringer vil da lettere kunne skade virksomhetens legitime interesser og derfor ha mindre vern.

Arbeidstaker vil i visse sammenhenger kunne assosieres med kommunen på en slik måte at tilliten til kommunen kan svekkes. Rettigheten som den enkelte har gjennom ytringsriktigheten er forbundet med et visst ansvar for ikke unødig å skade arbeidsgivers legitime interesser.

1.5 ARBEIDSRETTLIGE SANKSJONER SOM FØLGE AV ILLOJAL YTRING

Dersom ytringen er illojal, kan arbeidsgiver vurdere å legge arbeidstaker sanksjoner. Dette vil i praksis være advarsel, oppsigelse eller avskjed. Ofte er ytringene i gråsonen mellom det som er lovlig og det som er ulovlig som følge av arbeidsforholdet. Arbeidsgiver bør være varsom med å sanksjonere i tvilstilfeller. Dersom arbeidsgiver innkaller til samtale etter at arbeidstaker har ytret seg, er det viktig at leder er seg bevisst hvordan samtalen oppfattes for arbeidstaker. Også slike samtaler kan oppleves som sanksjoner for arbeidstaker.

Sosiale medier er ofte å regne som et offentlig rom, og rettsreglene om ytringsriktighet og lojalitetsplikt har derfor fått et videre anvendelsesområde. Terskelen for å ytre seg offentlig har sånn sett blitt senket.

Retten til å varsle

2.1 HVA ER VARSLING?

Varslingsreglene er hjemlet i arbeidsmiljølovens kapittel 2 A. En varsling er en yring som gjelder kritikkverdige forhold i virksomheten. Det sentrale når arbeidsgiver mottar en varsling, er å avklare om det foreligger et kritikkverdig forhold som bør stoppes.

Varslingen kan fremmes muntlig eller skriftlig. Innholdet i en varsling er ikke klart definert i loven og det kan i praksis ofte være uklart om det faktisk dreier seg om en varsling. Varslinger kan grense mot avvik, tips og andre meldinger. Det er innholdet som avgjør om det dreier seg om varsling.

Varslingsreglene skal bidra til at kritikkverdige forhold kommer frem i lyset slik at arbeidsgiver kan gjøre noe med det. Se arbeidsmiljøloven § 2A-1 første ledd.

Mange ansatte kjenner ikke varslingsreglene. Det er ofte stor usikkerhet om hva som er varsling, avviksrapportering eller bekymringsmeldinger. Det er viktig å diskutere på arbeidsplassen hva varsling er for å skape trygghet i varslingssituasjoner. Manglende kjennskap til varslingsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven kan veies opp av slike diskusjoner.

2.2 KRITIKKVERDIGE FORHOLD

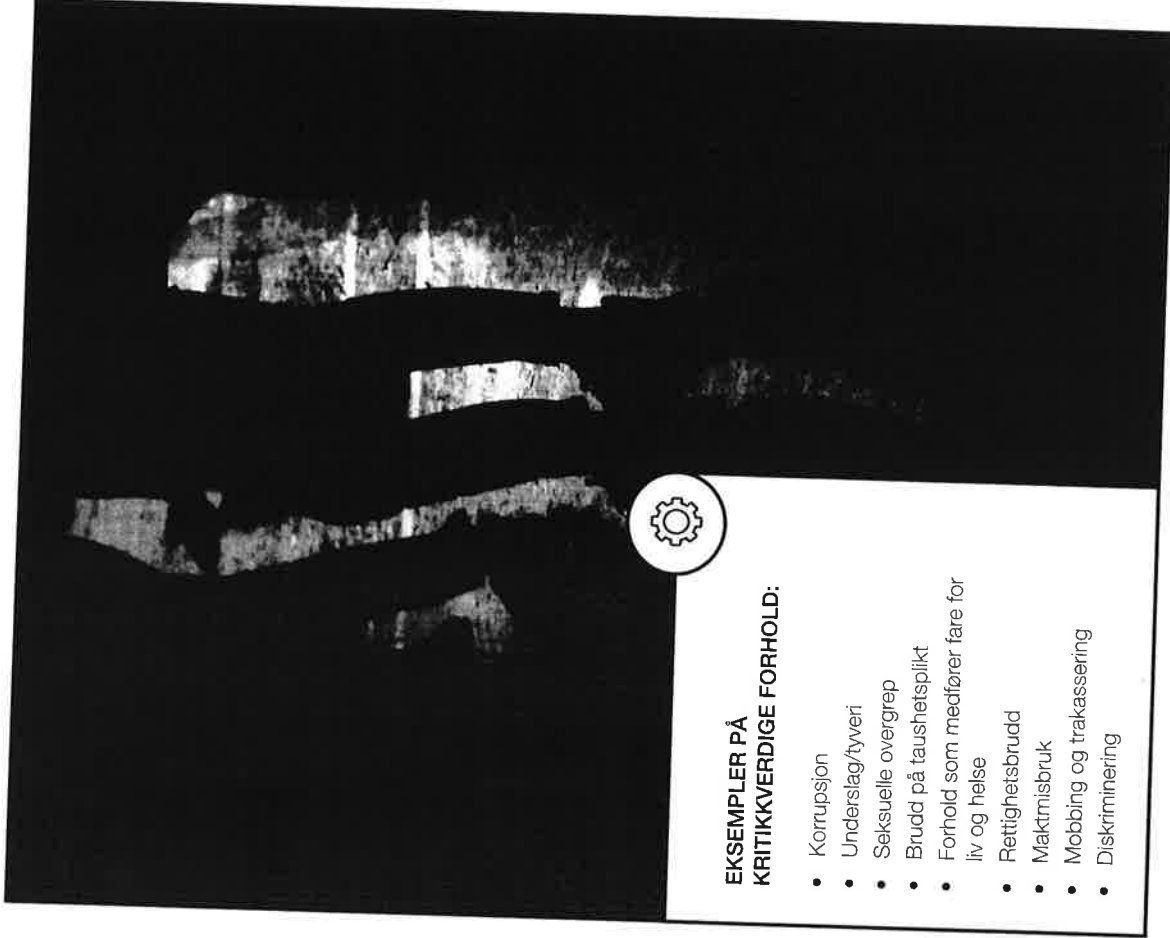
Kritikkverdige forhold kan være lovbrudd eller straffbare forhold. Det kan også være brudd på interne regler og retningslinjer eller allment aksepterte etiske normer. Hva som er kritikkverdige forhold bør diskuteres på den enkelte arbeidsplass.

En rekke varslinger om kritikkverdige forhold synes å gjelde destruktiv ledelse, som er ødeleggende for arbeidsmiljøet, eller annen trakassering av kolleger. Det kan være vanskelig i det enkelte tilfellet å trekke grensene mellom det som er kritikkverdige forhold og annen uenighet. Det er likevel viktig at ledelsen er seg bevisst dette i hverdagen.

Kritiske ytringer, som faglig og politisk uenighet, er ikke varsling i arbeidsmiljølovens forstand. Dette er ikke kritikkverdige forhold. Det kan i praksis være vanskelig å trekke grensen mellom kritiske ytringer og kritikkverdige forhold. Varsel om for lav grunnbemanning kan være et varsel om et uforvarlig tjenestetilbud, men det kan også være uttrykk for faglig uenighet om bemannings- eller budsjett situasjonen. Faglig kritikk vil ofte være vernet av ytringsfriheten selv om det ikke er kritikkverdig forhold.

REFLEKSJON:

- Tenk igjen om og kom med eksempler på hva som kan være kritikkverdige forhold på egen arbeidsplass.
- Finn et eksempel fra egen virksomhet på hva som er faglig uenighet - og ikke kritikkverdig forhold.
- Hva er en varsling og hva er et avvik?

EKSEMPLER PÅ KRITIKKVERDIGE FORHOLD:

- Korrupsjon
- Underslag/tyveri
- Seksuelle overgrep
- Brudd på taushetsplikt
- Forhold som medfører fare for liv og helse
- Rettighetsbrudd
- Maktmisbruk
- Mobbing og trakassering
- Diskriminering

2.3 FORSVARLIG FREMGANGSMÅTE

Fremgangsmåten ved varsling skal være forsvarlig, se arbeidsmiljøloven § 2 A-1 andre ledd. Dette er en lovfesting av grensene for yringsfrihet i varslingssituasjoner. Ved å legge vekt på fremgangsmåten når det varsles har arbeidstaker som utgangspunkt alltid rett til å varsle.

REFLEKSJON:

Nevn noen eksempler på fremgangsmåter ved varsling som ikke er forsvarlige.

Vurderingstemaet er om arbeidstaker har saklig grunnlag for kritikken og om det er tatt tilberørlige hensyn til arbeidsgivers og virksomhetens legitime interesser med hensyn til måten det varsles på. Det vektlegges også om arbeidstaker er i aktsomt god tro med hensyn til opplysningene og om saken er forsøkt tatt opp internt. Også opplysningenes skadepotensiale og om de har allmenn interesse tillegges vekt. De samme momentene som gjelder for ansattes yringsfrihet vil også være av betydning for om varslingen var forsvarlig.

2.3.1 Intern varsling

Dersom en arbeidstaker kjønner til kritikkverdige forhold som bør undersøkes nærmere, eller som nødvendiggjør tiltak, bør det som hovedregel tas opp på egen arbeidsplass. Det kan også varsles til nærmeste leder. Det kan varsles også til overordnet ledelse, særlig dersom varslingen gjelder egen leder eller en leder som ikke gjør noe med forholdene. Dersom varsleren vurderer varsling i linjen som utilstrekkelig, eller varslere ikke ønsker å ta opp forholdene med ledelsen, kan det varsles til tilitsvalgte eller verneombud.

Dersom varslingen skjer på en utilberørig måte som nødvendigvis skader samarbeidsklimaet, arbeidsmiljøet eller enkeltpersoner

i virksomheten, for eksempel ved gjentatte grunnløse påstand-er rettet mot kollegaer, vil intern varsling likevel kunne være uforsvarlig. Dette er en sikkerhetsventil og vil være aktuelt kun i spesielle tilfeller. Påstandene er sjelden grunnløse sett fra varslers ståsted, mens leder kan ha en annen oppfatning av situasjonen.

2.3.2 Varsling til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter

Det er alltid forsvarlig å varsle til tilsynsmyndigheter, som Arbeidsstilsynet og Fyksesmannen, eller andre offentlige myndigheter. Tilsynsmyndighetene og andre offentlige myndigheter har taushetsplikt om varslers navn eller andre identifiserende opplysninger. Dersom opplysninger om arbeidsplassen avslører varslers identitet, er disse opplysningene taushetsbelagte.

2.3.3 Varsling i samsvar med varslingsplikt

I noen situasjoner er det plikt til å varsle. Det er alltid forsvarlig å varsle i samsvar med varslingsplikt, enten til arbeidsgiver eller til tilsynsmyndigheter, eventuelt andre offentlige myndigheter. Arbeidstaker skal for eksempel varsle arbeidsgiver eller verneombud så snart arbeidstaker blir kjent med at det forekommer trakassering eller diskriminering på arbeidsplassen, se arbeidsmiljøloven § 2-3 andre ledd bokstav d). Helsepersonell skal av eget tiltak gi tilsynsmyndighetene informasjon om forhold som kan medføre fare for pasienters sikkerhet, se helsepersonelloven § 17. Varsling i henhold til varslingsplikt har vern mot gjengjeldelse fra arbeidsgiver.

2.3.4 Offentlig varsling

Varsling kan skje offentlig for eksempel til media eller gjennom sosiale medier. I hvilken grad det er forsvarlig å varsle offentlig bør på en konkret vurdering, særlig med utgangspunkt i om intern varsling har vært forsøkt, om varslere har forsvarlig grunnlag for kritikken og om varslere er i god tro med hensyn til det det varsles om.

Jo større allmenn interesse de kritikkverdige forholdene har, desto større vern har varsleren etter loven. Avforligge lovbrudd i kommunen, som mistanke om korrupsjon eller brudd på anskaffelsesregelverket, vil ofte ha stor allmenn interesse.

Ved offentlig varsling er skadepotensialet større, og adgangen til å varsle snere, enn ved varsling internt, til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter. Det er derfor sentralt om varslere har tatt tilstrekkelig hensyn til arbeidsgivers legitime eller saklige interesser og virksomhetens med hensyn til måten det varsles på. For eksempel kan det skade arbeidsgivers legitime interesser dersom allmennheten på grunn av feilaktige opplysninger om et saksforhold mister tillit til at kommunen har en forsvarlig saksbehandling. Det kan også være at kommunen må sikre ro rundt tjenestetilbudet. Hvis en arbeidsgiver skal vinne fram med en påstand om at fremgangsmåten ikke var forsvarlig, er det et minstekrav at varslingen har skadet eller skapt en ikke ubetydelig risiko for skade på arbeidsgivers legitime interesser.

De samme momentene som under kapittelet om ansattes yringsfrihet (se pkt. 1.4) gjelder også her.

2.3.5 Bevisbyrde for at varsling ikke er forsvarlig

Arbeidsgiver har bevisbyrden for at varslingen ikke er forsvarlig. Det innebærer at det er arbeidsgiver som må bevise at varslingen har skjedd i strid med loven.

2.4 VERN MOT GJENGJELDELSE

Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler i samsvar med loven er forbudt, se arbeidsmiljøloven § 2 A-1. Forbud mot gjengjeldelse er viktig for å sikre trygge rammer for varslere.

2.4.1 Ulovlig gjengjeldelse

Varslere er beskyttet mot ugunstig behandling fra arbeidsgiver som har sammenheng med at det er varslet på en forsvarlig måte. Vernet gjelder alle former for gjengjeldelse på

grunn av varslinger som, for eksempel, dårligere lønnsutvikling, omplassering, endring av arbeidsoppgaver, oppsigelse eller avskjed. Utgangspunktet er at varslere skal behandles på samme måte som om vedkommende ikke hadde varslet.

Ofte vil det være uenighet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker om det foreligger gjengjeldelse eller om det er en reaksjon som skyldes andre forhold.

Arbeidsgiver bør følge opp varsleren etter noe tid for å påse at det ikke har skjedd gjengjeldelse overfor varslere.

2.4.2 Oppreisning

Arbeidstaker kan kreve oppreisning dersom det er gjengjeldt i strid med loven. Dette er en kompensasjon for den urett som er begått overfor varsleren. Denne oppreisningen vil være uavhengig av arbeidsgivers skyld, det vil si at arbeidsgiver ikke må være å laste for at ansvar skal inntrre. Det er tilstrekkelig å påvise at det har skjedd en ugunstig behandling fra arbeidsgivers side som har sammenheng med varslingen.

2.4.3 Bevisbyrde ved gjengjeldelse

Det er delt bevisbyrde mellom arbeidsgiver og arbeidstaker når varslere påstår at det har skjedd gjengjeldelse. Dersom arbeidstaker legger fram opplysninger som tyder på at arbeidsgiver har gjengjeldt i strid med loven, må arbeidsgiver sannsynliggjøre at slik gjengjeldelse ikke har funnet sted. Det skal ikke stilles for strenge beviskrav overfor arbeidstaker. For eksempel vil det normalt være nok at arbeidstaker kan vise at varslingen har skjedd og at det har skjedd en ugunstig handling overfor varslere som kom tett på varslingen i tid. Dette gjør det lettere for arbeidstaker å nå fram med påstand om ulovlig gjengjeldelse fra arbeidsgiver.

Rutiner for varsling

3.1 PLIKT TIL Å UTARBEIDE RUTINER FOR INTERN VARSLING

Kommunene har en lovplågt plikt til å utarbeide skriftlige rutiner for varsling og arbeidsmiljøloven stiller minimumskrav til innholdet i slike rutiner, se arbeidsmiljøloven § 2 A-3.

Rutinene skal inneholde:

- En oppfordring til ansatte om å si fra om kritikkverdige forhold.
- Fremgangsmåten for varsling, for eksempel hvem det skal varsles til, hvordan det kan varsles, evt. ordning med eksternt varslingsmottak og rutiner for anonym varsling hvis det finnes.
- Arbeidsgivers fremgangsmåte ved mottak, behandling og oppfølging av varsel. Det bør fremgå hvem som mottar og har ansvar for oppfølging av varsel om kritikkverdig forhold, og hvem som har ansvaret dersom varselet gjelder kritikkverdig forhold hos varslers leder.

Rutinene skal utarbeides i samarbeid med arbeidstakerne og deres tilfsvilge. De skal også være lett tilgjengelige for alle arbeidstakere i virksomheten. Rutinene må ikke inneholde noe som begrenser retten til å varsle.

3.2 UTVIKLING AV GODE RUTINER FOR VARSLING

Gode varslingsrutiner har positiv innvirkning på varslingssaktivitet og håndtering av varslingssakene. Det er også grunn til å tro at rutiner gjør det tryggere å varsle. Varslingsrutinene bidrar til at varslingsprosessen blir mer forutsigbar. Det forutsetter at varslingsrutinene er kjent av de ansatte. De må også være utformet på en klar og hensiktsmessig måte.

Varslings- og oppfølgingsrutiner skal være i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser og bør ha legitimitet i organisasjonen. Videre bør de være kjent for alle og være enkle å bruke. Rutinene skal ivareta rettsikkerheten både for varsleren og den eller de det varsles om. Det er viktig at de ansatte oppfatter at varsler har reelt vern mot gjengjeldelse.

Mange ansatte varsler ikke fordi de frykter gjengjeldelse. Det betyr at kritikkverdige forhold som burde vært stoppet, ikke blir varslet om. Selv om det i praksis ikke gjengjeldes ofte, vil likevel frykten for dette kunne være større enn den reelle risikoen. Det er derfor viktig at rutinene utformes og implementeres på en slik måte at vernet oppleves reelt.

Arbeidsgiver skal legge forholdene til rette for intern varsling i tilknytning til det systematiske HMS-arbeidet i kommunen. Rutinene bør behandles i arbeidsmiljøutvalget i kommunen. Plikten til å utarbeide rutiner faller inn under Arbeidstilsynets tilsyns- og påleggskompetanse.

Det bør fremgå av kommunens rutiner og retningslinjer for varsling at det alltid er forsvarlig å varsle til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter. Det bør også fremgå at disse har taushetsplikt om varslers navn og andre identifiserende opplysninger om arbeidstaker.

Rutinene skal være lett tilgjengelige for alle arbeidstakere, også innleide arbeidstakere, for eksempel i personalreglement.

på virksomhetens nettsider eller ved oppslag et egnet sted. Erfaring viser at der rutinene er kjent, fungerer varslingsordningen bedre.

3.3 EKSEMPEL PÅ VARSLINGSRUTINE

Det er viktig at ledere og ansatte er kjent med varslingsrutinene og innholdet i disse. Nedenfor følger et eksempel på en intern varslingsrutine som kan legges inn i kommunens HMS-system. Mange kommuner vil kanskje også beskrive hovedinnholdet i varslingsrutinen i andre dokumenter, for eksempel i de etiske retningslinjene. Varslingsrutinen bør holdes adskilt fra kommunens avvikssystemer.

EKSEMPEL PÅ SKJEMA FOR INTERN OPPFØLGING

EKSEMPEL PÅ ROUTINE FOR INTERN VARSLING

- 1 Alle medarbeidere oppfordres til å varsle om kritikkverdige forhold.
- 2 Varslingen skal være forsvarelig.
- 3 Forsvarlig varsling skal ikke gjengjeldes.
- 4 Varsling i tråd med rutinen er forsvarelig.
- 5 Varsling i samsvar med varslingsplikt, for eksempel etter arbeidsmiljøloven § 2-2 andre ledd, bokstav d) eller e), eller varsling til tilsynsmyndighet eller annen offentlig myndighet, er alltid forsvarelig.
- 6 Dette varselet bør leveres nærmeste overordnede leder eller tillitsvalgt/verneombud.
- 7 Du kan også levere varselet til kommunens _____ (Her lister kommunen opp hvilken/hvilke andre instanser man kan varsle til etter denne rutinen.)
- 8 Arbeidsgiver ønsker at varselet skal underskrives med navn. Da kan arbeidsgiver innhente ytterligere opplysninger fra varsleren og gi tilbakemelding om hva som gjøres med forholdet. Du kan likevel velge å varsle anonymt. Arbeidsgivers mulighet til å følge opp et anonymt varsel kan være begrenset.
- 9 Du vil innen XX dager få en bekreftelse på at varselet er mottatt og vil bli fulgt opp i tråd med rutinen. Arbeidsgiver vil ta nærmere kontakt dersom det er behov for ytterligere informasjon i saken. Arbeidsgiver vurderer konkret om det er grunnlag for å gi deg ytterligere informasjon om hva som skjer med saken du har varslet om. (Blant annet lovbestemt taushetsplikt kan begrense arbeidsgivers mulighet for å gi deg ytterligere informasjon om saken.)

JEG ØNSKER Å VARSLE OM FØLGENDE KRITIKKVERDIGE FORHOLD:

TRINN	OPPFØLGING AV FORHOLDET	KOMMUNE	DATO
1	VARSEL MOTTATT AV		
2	UNDERSØKELSE GJENNOMFØRT		
3	KONKLUSJON		
4	TILBAKEMELDING GITT TIL VARSLER		
5	NØDVENDIG INFORMASJON GITT TIL DEN ELLER DE DET ER VARSLET OM		
6	TILTAK		
7	VIDERE OPPFØLGING		
8	VIDERE OPPFØLGING OVERFOR VARSLEREN		
9	DEN DET ER VARSLET OM ER FULGT OPP		

VARSLER AV:

DATO:

3.4 INTERN VARSLING

3.4.1 Varsling i linjen

Mange meldinger eller kritiske ytringer mottas og behandles av nærmeste leder uten at det problematiseres om det dreier seg om kritikkverdige forhold.

Arbeidsgiver bør oppfordre ansatte til å varsle til nærmeste leder eller eventuelt overordnet ledelse i rutinen. Dette er normalt de som er nærmest til å undersøke og raskt stoppe de kritikkverdige forholdene. Dersom dette fungerer i praksis, vil det være mindre behov for varsling utenfor linje.

Det å motta opplysninger om mulige kritikkverdige forhold, gjerne gjentatte ganger, kan være krevende. Det er viktig at ledere på alle nivåer oppfordres til å møte opplysninger om mulige kritikkverdige forhold på en konstruktiv måte.

Det er også viktig at ledere på alle nivåer kjenner reglene og rutinene for varsling.

3.4.2 Varsling til kommunens alternative varslingsordning

For de tilfeller der det ikke er ønskelig å varsle i linje, bør det være en alternativ og uavhengig varslingsordning som har nødvendig tillit blant ansatte. En slik varslingsordning kan være sammensatt av ansatte i kommunen eller en eller flere eksterne medlemmer. Hvilken ordning kommunen velger, vil bero blant annet på kommunens størrelse og organisering. Lokale forhold, kostnader og ressursinnsats må også vurderes, selv om det ikke nødvendigvis blir avgjørende.

Det kan for eksempel opprettes et særskilt varslingssekretariat. Medlemmene i det særskilte varslingssekretariatet bør ha kompetanse innen arbeidsmiljø, jus og økonomi. Tillsvalgte skal ha en fri og uavhengig stilling for å kunne ivareta arbeidstakernes. De bør derfor ikke være med i et sekretariat.

Et alternativ er å engasjere et advokatkontor for å ta imot varslinger.

Det er viktig at varsling håndteres av kommunens organer slik at det ikke er nødvendig å varsle offentlig. Saken vil da fort kunne eskalere og bli vanskelige å håndtere.

Saksbehandling av et varsel krever kjemnskap til organisasjonen. Det må avklares hvor langt mandatet til varslingssekretariatet skal gå med hensyn til forundersøkelser for saken oversendtes linjen i kommunen. Rådmannens rolle (innsyns- og instruksjonsrett) og saksbehandlingsregler bør derfor avklares i mandatet.

Saksbehandlingsreglene må regulere hvilke forundersøkelser som kan eller skal gjøres, hvor saken oversendes, hvem som avslutter saken der det ikke er grunnlag for videre oppfølging, arkivering av opplysninger, med mer. Hvor omfattende man legger opp varslingssekretariatet og rutinene knyttet til dette, avhenger blant annet av størrelsen på kommunen. Dersom det velges en av de andre ordningene, må det utarbeides tilsvarende retningslinjer.

I hvilken grad varslers identitet kan behandles fortløig, det vil si at varslers identitet kun er kjent for varslingssekretariatet eller av advokatkontor, må nærmere avklares i mandatet. Løfte om fortrolighet vil aldri kunne være absolutt, særlig dersom det blir rettslige etterspill i saken.

Uavhengig av hvilken ordning som velges må det særlig fremgå hvordan varsling på rådmannen skal håndteres. Hvor skal det varsles, og hvilken saksbehandling skal gjøres hos mottaker av varsel? Hvem skal foreta nærmere undersøkelser av varselet før det for eksempel opprettes satterådsmann eller en ekstern som kan undersøke varselet nærmere? Selv om varselet også gjelder rådmannen, er ikke rådmannen uten videre inhabil.

Varsalet kan i mange tilfeller likevel følges opp av rådmannen. Så langt som mulig gjennomføres undersøkelser internt før det verksettes ekstern undersøkelse. Dette må vurderes konkret ut fra innholdet i varselet.

REFLEKSJON:

Hvordan mener du en best kan håndtere et varsel om rådmannen?

Behandling av varsleren, varselet og den det varsles om

4.1. VARSLERENS RETT PÅ INFORMASJON

I mange tilfeller ønsker varsleren informasjon om saken og hvordan denne eventuelt er håndtert av arbeidsgiver. Normalt vil ikke varsleren ha større rett til å få innsyn i saken enn andre. Et annet spørsmål er om og eventuelt hvilken tilbakemelding varsleren skal få fra arbeidsgiver om at saken er mottatt og vil bli undersøkt/håndtert. Dette kan få betydning for om varsleren eventuelt velger å gå videre med saken.

4.1.1 Varsleren er normalt ikke part

Varslers rett til innsyn i sakens dokumenter beror på om vedkommende er «part» i saken. En part er en «person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder», se forvaltningsloven § 2. første ledd, bokstav e). Dersom det varsles om kritikkverdige forhold begått av andre kan den det varsles om være part. Varsleren er i så fall ikke part i saken.

Om en ansatt varsler om at lederen trakasserer kolleger, vil lederen være part dersom det er aktuelt å gi en reaksjon, for eksempel oppsigelse, overfor denne lederen. I utgangspunktet vil ikke de som blir trakassert være parter fordi de kun har krav på et forsvarlig arbeidsmiljø fritt for trakassering. Dette gjelder også dersom varslere er blant dem som er utsatt for trakassering.

4.1.2 Tilbakemelding til den som varsler

Terskelen for å varsle om kritikkverdige forhold kan være høy. For den som varsler og ikke vet hvordan varselet blir fulgt opp, og heller ikke kan se at det skjer noen endringer i de forhold det ble varslet om, kan det synes som det ikke nytter å varsle. Vedkommende vil ofte heller ikke vite om de kritikkverdige forholdene opphører eller om det vil være forsvarlig å varsle videre. Varsleren unnlater kanskje også å varsle om nye kritikkverdige forhold. Det kan tilsi at den som varsler bør gis noe informasjon.

Hensynet til den det varsles om setter begrensninger for hva som bør og kan gis av informasjon. Taushetsplikten kan også være til hinder for tilbakemelding til varslere, for eksempel fordi oppfølgingen gjelder personlige forhold om den det er varslet om. Dersom det fremgår av varslingsrutinen at varsleren vil få en tilbakemelding i de tilfellene undersøkelse viser at det ikke foreligger kritikkverdige forhold, vil manglende tilbakemelding gi signal om at det foreligger kritikkverdige forhold. Dette kan – avhengig av hva varselet går ut på – komme i strid med taushetsplikten.

Arbeidsgiver skal heller ikke gi varslere flere opplysninger, for eksempel om personaloppfølging overfor enkeltansatte, utover det som er naturlig å gi til øvrige ansatte.

Den som varsler bør få en tilbakemelding om at varselet er mottatt og vil bli fulgt opp i tråd med rutine. Videre at arbeidsgiver vil ta kontakt dersom det er behov for ytterligere informasjon. Det må likevel vurderes konkret om ytterligere informasjon kan og bør gis varsleren. Et eksempel på dette er tilbakemelding om at varselet ikke anses å gjelde «kritikkverdige forhold.»

4.2 TAUSHETSPLIKT OM VARSLETS IDENTITET

VED EKSTERN VARSLING TIL TILSYNSMYNDIGHETENE

Ved ekstern varsling til tilsynsmyndighetene eller andre offentlige myndigheter har disse taushetsplikt om varslers identitet og andre identifiserende kjennetegn, for eksempel arbeidsted og stilling, se arbeidsmiljøloven § 2 A-4. Det innebærer at tilsynsmyndighetene ikke har adgang til å opplyse om navnet på den som varsler, som for eksempel tjenestested, dersom varslere med dette blir identifisert.

Taushetsplikten gjelder overfor sakens parter og deres representanter og går dermed foran reglene om partsinnsyn i forvaltningsloven § 18.

Bestemmelsen om taushetsplikt gjelder ikke ved intern varsling i kommunen.

4.2.1 Anonym varsling

Det er lov å varsle anonymt også ved intern varsling. Muligheten for å varsle anonymt kan i noen tilfeller være avgjørende for at det i det hele tatt varsles, for eksempel av frykt for gjengjeldelse.

Anonyme varslinger skal behandles og undergis passende undersøkelse. I enkelte tilfeller vil det være slik at det er vanskelig for arbeidsgiver å følge opp disse varslingene fordi det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon. Om det derimot er en varsling hvor det vises til konkrete faktiske forhold som arbeidsgiver har mulighet til å undersøke, spiller det mindre rolle at arbeidsgiver ikke kjenner varslers identitet.

Anonym varsling kan åpne for sladder og ubegrunnede påstander ettersom ingen må stå ansvarlig for innholdet i varselet.

I varslingsrutinen bør det åpnes opp for at det også kan varsles anonymt. Det er imidlertid viktig at arbeidstakerne gjøres kjent med dilemmaene knyttet til anonym varsling og at arbeidsgiver ønsker at varslere står frem.

Tiltilsvagte kan også motta varslinger og anonymisere varslers identitet før varselet formidles til arbeidsgiver.

Det fins også løsninger der arbeidsgiver kan kommunisere med anonyme varslere gjennom systemet uten at varslere avslører sin identitet for arbeidsgiver. Da vil arbeidsgiver ha mulighet til å opplyse saken nærmere selv om varslere er anonyme.

4.2.2 Når varslers identitet er kjent/taushetsplikt om varslers identitet

Varslingsrutinen bør ikke inneholde løfte om fortrolighet eller anonymitet for varslere. Både den det varsles om og allmennheten kan ha rett til å få kunnskap om varselet og varslers identitet, så sant det ikke varsles til tilsynsmyndighetene hvor taushetsplikten gjelder. Den det varsles om vil i mange tilfeller være part, og i utgangspunktet ha rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, enten etter ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper eller fordi det er innsyn etter forvaltningsloven §§ 18 og 19. Disse åpner for at det kan gjøres urttak fra partsinnsyn for enkelte opplysninger. Praktisk i varslingsaker er det § 19 andre ledd, bokstav b) som gir anledning til å unnta fra partsinnsyn opplysninger «som gir anledning til ikke bør meddeles videre», forutsatt at det ikke er av «vesentlig betydning» for parten å gjøre seg kjent med opplysningene. Partens rett til å bli kjent med opplysningene i saken og imøtregård disse er viktig. Identiteten til varslere kan i noen tilfeller utnyttes i de tilfeller hvor parten vil kunne imøtregård opplysningene uten at varslers identitet gjøres kjent.

Den det varsles om vil også kunne ha rett til innsyn etter personopplysningsloven § 18 uavhengig av om vedkommende er part eller ikke. Personopplysningsloven åpner opp for unntak for opplysninger i nærmere angitte tilfeller. Praktisk i varslingssaker er § 23 bokstaver b) og f) som i konkrete tilfeller kan gi grunnlag for å unnta varslers identitet.

Etter hovedregelen i offentleglova § 3 kan både den det varsles om og allmennheten ha innsynsrett i varselet og varslers identitet. Unntak for innsyn gjelder taushetsbelagte opplysninger. Det kan også være adgang til å unnta varslers identitet etter andre bestemmelser i offentleglova.

4.3. OPPFØLGING AV VARSELET

Arbeidsgiver må vurdere konkret videre oppfølging ut fra varselets innhold og hvem det varsles om. Det er kunnskap om potensielle kritikkverdige forhold som utløser en handlingsplikt for ledelsen, ikke selve varselet i seg selv.

I mange tilfeller kan det være tilstrekkelig at nærmeste leder som mottar varselet iverksetter enkle korrigerende tiltak for at det kritikkverdige forhold skal opphøre. I andre tilfeller kan det være nødvendig med en ekstern undersøkelse fra en uavhengig og nøytral tredjepart. Det siste gjør seg særlig gjeldende der varselet gjelder alvorlige forhold og involverer mange ansatte eller øverste ledelse.

Det er viktig at en nærmere undersøkelse av varselet tilpasses målet, nemlig at det kritikkverdige forholdet opphører. Om det varsles om straffbare forhold som ikke åpenbart er grunnløse, bør forholdet vurderes anmeldt. Den videre oppfølging av varselet bør tilpasses politiets eventuelle etterforskning dersom det er forsvarlig.

4.4. NÆRMERE OM DEN DET VARSELES OM

Den det varsles om kan, avhengig av den videre oppfølging av varselet, ha partsrettigheter, se forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e) som definerer en part som en «person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder».

Igangsettelse av videre undersøkelser av varselet utløser ikke automatisk partsrettigheter for den det varsles om. Det kan være vanskelig å forutse hva en undersøkelse vil avdekke tidlig i saksbehandlingen. Mulige konsekvenser for den det varsles om – også av mulig negativ omtale – kan tilsa at vedkommende har partsrettigheter eller bør behandles i overensstemmelse med dette. Den videre saksbehandlingen må ivareta ulovfestede krav til en forsvarlig saksbehandling og kontradisjon uavhengig av om vedkommende har partsrettigheter.

Dersom varsleren ikke er vernet mot gjengjeldelse som følge av at varslingen ikke har vært forsvarlig, kan det gi grunnlag for arbeidsrettslige reaksjoner mot varsleren. Det vil i så fall være et forhold mellom varslere og arbeidsgiver. Den det ble varslet om har krav på et forsvarlig arbeidsmiljø, men ellers ingen rett til innsyn eller informasjon om hvordan arbeidsgiver eventuelt følger opp dette hos varslere.

Et varsel som inneholder opplysninger og vurderinger som kan knyttes til enkeltpersoner, vil være personopplysninger i henhold til personopplysningsloven. I noen tilfeller kan det være sensitive personopplysninger. Opplysningene må da behandles i tråd med kravene i personopplysningsloven.

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besoksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no

SAK 14/18

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
20.04.2018

Vedlegg:

- a) Salten Brann IKS 21.02.2018: Innkalling til ekstraordinært representantskapsmøte
- b) Salten Brann IKS 13.03.2018: Kansellering av ekstraordinært representantskapsmøte
- c) Salten Brann IKS 15.03.2018: Innkalling til representantskapsmøte
- d) IRIS Salten IKS 03.04.2018: Innkalling til representantskapsmøte
- e) Alpha Konsulent 22.03.2018: Referat fra styringsgruppemøtene for kontrollutvalgsservice og revisjon

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

I samsvar med tidligere praksis legges det frem kopi av innkallinger til representantskap i interkommunale selskaper. Jfr kommunelovens § 80 skal kontrollutvalget og kommunens revisor varsles og har rett til å være tilstede på møter i representantskap og tilsvarende organ, vedleggene a) - d).

Vedlegg e) er epost fra Nordland fylkeskommunes innleide konsulent i forbindelse med utredning av felles revisjon og kontrollutvalgssekretariat i fylket.

Inndyr 10. april 2018

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Bodø 21. februar 2018

Saksbehandler: Ronny Langfjord
ronny.langfjord@saltenbrann.no

Salten kontrollvalgservice

Dato 07-07-2018

Jnr. 18/174

Arkiv nr. 411-9 10.5

Hjemmel u off:

Til

Medlemmene i Representantskapet i Salten Brann IKS
Eierkommunene til Salten Brann IKS

INNKALLING TIL EKSTRAORDINÆRT REPRESENTANT- SKAPSMØTE I SALTEN BRANN IKS FREDAG DEN 16. MARS 2018

Det gjøres oppmerksom på at denne innkallingen er med forbehold. I skrivende stund er det ikke avklart om Salten Brann IKS får tildelt ansvaret for drift av brann- og redningstjenesten på Bodø flystasjon. Det antas at dette vil bli avklart før møtetidspunktet for rep skapet. Dersom utfallet blir negativt så vil møtet-innkallingen kanselleres.

SAKSLISTE

- Sak 01/18 Fortegnelse over representantskapets medlemmer
- Sak 02/18 Godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 03/18 Valg av to deltagere til å underskrive protokoll fra møtet
- Sak 04/18 Orientering om tilbud vedrørende drift av brann- og redningstjenester på Bodø flystasjon – etablering av aksjeselskap (driftsselskapet)
- Sak 05/18 Innskudd av aksjekapital og bidrag til lånefinansiering for driftsselskapet fra Salten Brann IKS

Saksdokumenter sendes ut 6. mars 2018, etter styremøtet den 5. mars 2018. Vennligst gi beskjed snarest mulig på e-post: post@saltenbrann.no dersom du ikke kan møte.

Med vennlig hilsen

Lars Evjenth
leder representantskapet
(sign)

Svein Blix
Styrets leder
(sign)

Kopi til:

- Varamedlemmer i representantskapet i Salten Brann IKS
- Styremedlemmer i Salten Brann IKS
- Salten kommunerevisjon
- Salten Regionråd
- Kontrollkomiteen

SALTEN BRANN IKS

Olav V gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

b

Svar Svar til alle Videre send

SV: Sakspapirer ekstraordinært representantskapsmøte Salten Brann IKS

Per Gunnar Pedersen

Til: Ronny A. Hagen Langfjord;
Anne Lise Nordvik Arntsen [ana@sorfold.kommune.no];
Anne-Britt Sletteng [annebs@sbnett.no];

Kopi: Astrid Olsen; lak@salten-revisjon.no; Lars Hansen;
Andre Kristoffersen [andrek2@online.no];
Anne-Lise Evjen Lillegård [all@sorfold.kommune.no];

Salten kontrollutvalgsservice	
Dato	19.03.2018
Jnr.	18/209
Arkiv nr.	4119 10.5
Hjemmel u off:	

13. mars 2018 15:29

Hei alle sammen!

Selskapet gjør oppmerksom på at det varslede representantskapsmøtet kanselleres førstkommande fredag. Årsaken til dette er at Avinor har meddelt at dagens brann og redningsleverandør – Falck – har blitt tildelt kontrakten for drift av plass-, brann- og redningstjenester på Bodø flystasjon.

Selskapet takker for utvist interesse i forberedelsene.

Vennlig hilsen

Per Gunnar Pedersen

Daglig leder/Brann- og redningssjef

Salten Brann IKS | Olav V gate | N-8070 Bodø

Tlf direkte +47 75 55 74 20 | Mobil +47 91 69 09 82 | Fax +47 75 52 38 42

www.saltenbranniks.no

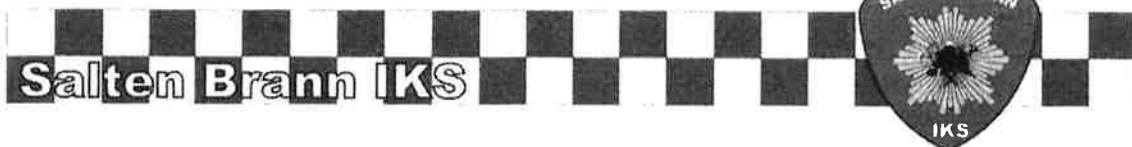
www.facebook.com/saltenbrann

Fra: Ronny A. Hagen Langfjord

Sendt: 6. mars 2018 15:25

Til: Anne Lise Nordvik Arntsen <ana@sorfold.kommune.no>; Anne-Britt Sletteng <annebs@sbnett.no>; Asle Schrøder <asle.schroder@steigen.kommune.no>; Britt Larsen <larsen.britt@gmail.com>; Grethe Monica Fjærvoll <gmonic-f@online.no>; Håkon Sæther (beiarne@arbeiderparti.no) <beiarne@arbeiderparti.no>; Ordfører Bodø kommune <Ordfører.Bodo.kommune@bodo.kommune.no>; Jan Folke Sandnes <jan.folke.sandnes@hamaroy.kommune.no>; Jørn Stene <ordforer@fauske.kommune.no>; Lars Kr. Evjenth <ordforer@sorfold.kommune.no>; Monika Sande <monika.sande@beiarne.kommune.no>; Per.Froskeland@yara.com; Petter Jørgen Pedersen <pedpet@gildeskal.kommune.no>; Rigmor Lien (lien.rigmor@gmail.com) <lien.rigmor@gmail.com>; Ronny Borge <ronbor@online.no>; Rune Berg <rune.berg@saltdal.kommune.no>; Sigurd Stormo <sigfilm@gmail.com>; Wibeke Aasjord Juul <wibeke@aasjord.no>; Beiarne Kommune <post@beiarne.kommune.no>; Postmottak Bodø Kommune <postmottak@bodo.kommune.no>; Fauske Kommune <postmottak@fauske.kommune.no>; Gildeskal Kommune <postmottak@gildeskal.kommune.no>; Hamarøy Kommune <postmottak@hamaroy.kommune.no>; Meløy Kommune <postmottak@meloy.kommune.no>; Saltdal

Bodø 15. mars 2018

Saksbehandler: Ronny A. Hagen Langfjord
Ronny.langfjord@saltenbrann.no

Salten kontrollutvalgsservice	
Dato	04.04.18
Jnr.	18/266
Arkiv nr.	411-9 10.5
Hjemmel u off:	

Til

Medlemmene i Representantskapet i Salten Brann IKS
Eierkommunene til Salten Brann IKS

INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE I SALTEN BRANN IKS FREDAG DEN 4. MAI 2018

Sted: Salten Brann IKS, Olav V gate 200, 8070 Bodø

Tidsplan:

0900 - 1030 Representantskapsmøte IRIS IKS
1030 - 1200 Representantskapsmøte HMTS IKS
1200 - 1300 Lunsj
1300 - 1330 Omvisning Samlok Nord
1330 - 1500 Representantskapsmøte Salten Brann IKS

SAKSLISTE

- Sak 07/18 Fortegnelse over representantskapets medlemmer
Sak 08/18 Godkjenning av innkalling til representantskapsmøte
Sak 09/18 Valg av deltagere til å underskrive protokoll fra møte
Sak 10/18 Orientering om status
Sak 11/18 Godkjenning av årsmelding og regnskap for 2018:
- Godkjenning av årsmelding
- Godkjenning av resultatregnskap og balanse
- Godkjenning av disposisjon av mindreforbruk
- Styrets årsberetning
- Revisors beretning
Sak 12/18 Fastsetting av godtgjørelser til styre
Sak 13/18 Fastsettelse av revisors godtgjørelse
Sak 14/18 Valg av styremedlemmer med varamedlemmer
Sak 15/18 Nye vedtekter Salten Brann IKS

Saksdokumenter følger innkallingen. Vennligst gi beskjed på mail post@saltenbrann.no eller på tlf; 75 55 74 05 dersom du **ikke** kan møte.

Med vennlig hilsen

SALTEN BRANN IKS

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

Lars Evjenth
Leder representantskapet
(sign)

Per Gunnar Pedersen
Daglig leder

Kopi til:

- Varamedlemmer i representantskapet i Salten Brann IKS
- Styremedlemmer i Salten Brann IKS
- Revisor Liv Anne Kildal
- Salten Regionråd
- Kontrollutvalget v/Lars Hansen 8140 Inndyr

Behandling av saker:

Sak 07/18 Fortegnelse over representantskapets medlemmer

Forslag til vedtak:

Opprop foretatt

Representantskapets behandling:

Sak 08/18 Godkjenning av innkalling til generalforsamling.

Forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

Representantskapets behandling:

Sak 09/18 Valg av deltagere til å underskrive protokollen

Representantskapets behandling:

Følgende velges til å underskrive protokollen:

SALTEN BRANN IKS

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

Sak 10/18 Orientering om status

Forslag til vedtak:

Tas til orientering

Representantskapets behandling:

Sak 11/18 Godkjenning av regnskap og årsmelding for 2016:

Til behandling forelå styrets årsberetning og resultatregnskap for 2017, samt revisors beretning.

Styret i Salten Brann IKS anbefaler at representantskapet fatter følgende vedtak

1. Representantskapet godkjenner styrets årsberetning for 2017.
2. Resultatregnskapet for 2017 med et mindre forbruk på kr 1 637 617 samt balanseregnskapet med en aktiva- og passiva sum på kr 252 288 046 vedtas som Salten Brann IKS sitt regnskap for 2017.
3. Årets mindre forbruk på kr 1 637 617 disponeres på følgende måte:
  - 3.1 kr 578 476 avsettes til bundet disposisjonsfond til selskapets disposisjonsfond
  - 3.2 kr 845 917 avsettes til bundet disposisjonsfond til bruk innenfor feiertjenesten
  - 3.3 kr 213 224 avsettes til bundet disposisjonsfond innenfor området 110-nødsentralen

Representantskapets behandling:

Sak 12/18 Fastsetting av godtgjørelser til styre.

Styret i Salten Brann IKS anbefaler representantskapet å fatte følgende vedtak:

Godtgjørelse til styret vedtas som fremlagt av valgkomiteen.

SALTEN BRANN IKS

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

Representantskapets behandling:

Sak 13/18 Fastsettelse av revisors godtgjørelse.

Styret i Salten Brann IKS anbefaler representantskapet å fatte følgende vedtak:

Revisors godtgjørelse settes til kr 89.000.- i henhold til budsjett for Salten kommunerevisjon IKS.

Representantskapets behandling:

Sak 14/18 Valg av styremedlemmer med varamedlemmer.

Styret i Salten Brann IKS består av:

1. Styreleder Svein Blix
2. Nestleder Anne Holm Gundersen
3. Styremedlem Agnar Hansen
4. Styremedlem Gudbjørg Navjord
5. Varamedlemmer til styrerepresentanter
  - a. 1. Varamedlem Jan Tore Svendsgård
  - b. 2. Varamedlem Truls Paulsen
  - c. 3. Varamedlem Kjersti Stensvåg Hansen
6. Styremedlem og arbeidstakerrepresentant Kurt Rune Martinussen med vara Trond Rabben
7. Styremedlem og arbeidstakerrepresentant John Harald Løkås med vara Ole Fredrik Bakken.

På valg:

- Nestleder Anne Holm Gundersen
- Styremedlem Agnar Hansen
- Styremedlem Gudbjørg Navjord
- 1. Vara Jan Tore Svendsgård
- 2. Vara Truls Paulsen

- Ansatte rep Kurt Rune Martinussen med vara
- Ansatte rep John Harald Løkås med vara

Valg av ansattrepresentanter gjennomføres som egen prosess i selskapet.

SALTEN BRANN IKS

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

Representantskapets behandling:

Sak 15/18 Nye vedtekter Salten Brann IKS

Forslag til vedtak:

Representantskapet vedtar nye vedtekter med de endringer gitt i saksgrunnlag, med forutsetning om likelydende vedtak i samtlige eierkommuner.

Representantskapets behandling:

SALTEN BRANN IKS

Olav Vs gate 200, 8070 Bodø, Tlf: 75 55 74 00, Faks: 75 55 74 08,
e-post: post@saltenbrann.no, Internett: www.saltenbrann.no

Representantskapet i Salten Brann IKS

Deres ref.: *

Vår ref.: 5700.E5.1

Dato: 22. mars 2018

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for SALTEN BRANN IKS som viser et ordinært resultat på kr 2 519 190 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 1 637 617. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap og kapitalregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av selskapets finansiell stilling per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i selskapets årsmelding men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

Salten kommunerevisjon IKS   www.salten-revisjon.no   Org. nr.: 986 655 271 MVA   E-post: post@salten-revisjon.no

Hovedkontor Fauske
Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2.etg.
Telefon: 75 61 03 80
Faks: 75 61 03 89

Avdeling Bodø
Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø
Besøksadresse: Posthusgården, Havnegata 9
Telefon: 75 61 03 90
Faks: 75 61 03 98

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og særregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på særregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert særbudsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet [og forslaget til anvendelse av overskuddet/dekning av tap] er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bodø 22.mars

Liv Anne Kildal

oppdragsansvarlig revisor

Representantskapet– Iris Salten IKS.

Eierkommunene i Iris Salten IKS

Medlemmene i representantskapet

Salten kontrollutvalgsservice
Dato IRIS 04.04.18
Jnr. 18/264
Arkiv nr. 411-9 10.5
Hjemmel u off:

Vikan 3.04.2018

Innkalling til representantskapsmøte Iris Salten iks.

I det vises til tidligere berammelse, innkalles med dette til representantskapsmøte

Fredag 4.mai. 2018 kl 09.00 på Bodø Brannstasjon.

- Sak 18/01 Fortegnelse over representantskapets medlemmer.
Sak 18/02 Godkjenning av innkalling til generalforsamling.
Sak 18/03 Valg av deltagere til å underskrive protokoll fra møte.
Sak 18/04 Godkjenning av regnskap for 2017:
- Godkjenning av resultatregnskap.
- Godkjenning av balanse.
- Godkjenning av disposisjon av overskudd.
- Styrets årsberetning.
- Revisors beretning.
<https://www.iris-salten.no/om-iris/armeldinger/2017/>
Sak 18/05 Retningslinjer for godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste.
Sak 18/06 Fastsetting av godtgjørelser til representantskap og styre. (Ettersendes)
Sak 18/07 Fastsettelse av revisors godtgjørelse.
Sak 18/08 Valg av styremedlemmer med varamedlemmer. (Ettersendes)

Saksdokumenter og valgkomiteens innstilling følger vedlagt. Vennligst gi beskjed snarest mulig på mail til leif-magne.hjelseng@iris-salten.no eller på tlf. 75 50 75 50 dersom du **ikke** kan møte.

Vel møtt!

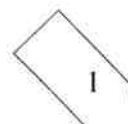
På vegne av Iris Salten IKS

Lars Evjenth
representantskapets leder (sign.)

Ragnar Pettersen
Styrets leder

Kopi med vedlegg til:

Varamedlemmer i representantskapet
Revisor
Styret med varamedlemmer
Salten kommunerevisjon
Salten regionråd

Sak nr: 18/01

4.mai 2018.

Fortegnelse over representantskapets medlemmer:

	Representanter	Vara i rekkefølge:
BEIARN KOMMUNE	Monika Sande	Andre Kristoffersen
	Håkon Sæther	Linda Moen
BODØ KOMMUNE	Ida Marie Pinnerød	Synnøve Bjørnbæk (pers vara)
	Grethe Monica Fjærvoll	Jonny Gulbrandsen (pers vara)
FAUSKE KOMMUNE	Jørn Steene	Linda Salemonsens (pers vara)
		Nils Kristian Steinbakk (pers vara)
		Per-Gunnar Skotåm (pers vara)
		Siv Anita Johnsen Brekke (pers vara)
		Liv-Marit Tverå (pers vara)
GILDESKÅL KOMMUNE	Petter Jørgen Pedersen	Trond Gjølseth
	Britt Larsen	Svein Eggesvik
HAMARØY KOMMUNE	Jan Folke Sandnes	May Valle
	Rigmor Lien	Fred-Eddy Dahlberg
		Eirik Valle
		Kurt Eidiassen
MELØY KOMMUNE	Sigurd Stormo	Lisbeth Selstad Amundsen
	Per Frøskeland	Mette Bjørnvik
SALTDAL KOMMUNE	Rune Berg	Wenche Skarheim
	Anne Britt Sletteng	Tore Skarvik Amundsen
STEIGEN KOMMUNE	Asle Schrøder	Kjersti Olsen
	Vibeke Aasjord Juul	Magne Vik
		Odd Rikard Bredal
SØRFOLD KOMMUNE	Lars Kr. Evjenth	Turid Willumstad (pers vara)
		Anne Lise Evjen Lillegård (pers vara)
		Daniel Koskinen (pers vara)
		Geir Anders Berg (pers vara)

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Iris Salten IKS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Iris Salten IKS' årsregnskap som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Iris Salten IKS per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Iris Salten IKS per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter

omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.

- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og

oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets
regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Bodø, 3. april 2018
BDO AS

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Håvard Edvardsen'.

Håvard Edvardsen
Statsautorisert revisor

Svar Svar til alle Videre send

Referat fra Styringsgruppemøtene for kontrollutvalgsservice og revisjon

Rolf M. Lossius [rolf@lossius.me]

Salten kontrollutvalgsservice
Dato 09.04.2018
Jnr. 18/298
Arkiv nr. 411-9 3.0
Hjemmel u off:

e)

Til: Marianne Kvensjø [marianne.kvensjo@gmail.com];
Anne Sand [anne.sand@vestvagoy.kommune.no]; Einar Martin Nordnes [nord-ele@online.no];
Johan Bakke;

Kopi: Berit Pedersen [berped@nfk.no];
Knut Roar Johansen [knut.roar.johansen@vagan.kommune.no];
Lars Hansen; Tobias Langseth [tobias.langseth@alstahaug.kommune.no];

Vedlegg: (3) Last ned alle vedlegg
referat - revisjon.pdf (86 kB) [Åpne i webleser]; referat - kontrollutvalgse~1.pdf (87 kB) [Åpne i webleser];
Rapport SG revisjon-sekret~1.pdf (107 kB) [Åpne i webleser]

22. mars 2018 10:45

Du videresendte denne meldingen 22.03.2018 11:45.

Vedlagt følger referat fra begge styringsgruppemøtene i prosjektet. Det legges også ved et notat som ble delt ut i møtene.

Hovedkonklusjonen er at man nå sender på nytt ut en invitasjon til samtlige kommuner, der man inviterer til videre deltakelse i utforming av det endelige produktet som kommunene skal ta stilling til. Det er også besluttet å kjøre prosessene med å etablere de to selskapene parallelt. Prosjektet vil ikke bli slutført til opprinnelig 1. juli 2018. Målsettingen vil være å få vedtak i kommunestyrene innen desember 2018.

Det vil i løpet av kort tid, gå ut et brev til ordførere med kopi til rådmenn om dette. Status for tilbakemeldingene vil bli gitt til styringsgruppene som et grunnlag for å beslutte videre framdrift i prosjektet.

Etter avtale, vil representant for de ansatte, distribuere dette til de øvrige ansatte.

Vennlig hilsen
Rolf M. Lossius
+47 959 97 403

Alpha Konsulent AS
Org.nr. 917 525 978 MVA
post@alphakonsulent.as

22.03.2018

Referat – Styringsgruppe for etablering av Nordland kontrollutvalgsservice IKS

Dato: 19. mars 2018

Sted: Fylkeshuset, møterom Ofoten

Til stede:

Marianne D. Kvensjø – NFK

Gisle Hansen – Salten

Line Johnsen Wirum – Ansattrepresentant

Rolf M. Lossius – Prosjektleder

Forfall:

Steinar Furu – Sør- og Ytre Helgeland

Arthur Johnsen – Lofoten

Prosjektleder delte ut et notat om to ulike framdriftsplaner for prosjektet. (notat ligger vedlagt). Prosjektleder orienterte videre om tilbakemeldinger fra de regionråd som det er orientert til. Primært gikk tilbakemeldingene på at kommunene har vært for lite involvert i prosessen så langt.

Konklusjon:

1. Alle kommuner i Nordland får tilsendt utredningen, samt en invitasjon til å bidra i den videre prosessen med utredning og etablering av det nye selskapet.
2. Kommunene vil også bli spurt om det er ønskelig å holde åpent alternativ for organisering av det nye selskapet. Det er her snakk om IKS eller samvirke.
3. Invitasjonen vil bli sendt til ordførere, med kopi til rådmennene.
4. Prosessen med å etablere Nordland kontrollutvalgsservice vil skje parallelt med prosessen for å etablere et Nordland revisjon.
5. Når kommunene har gitt tilbakemelding, vil Nordland fylkeskommune – som oppdragsgiver – vurdere mandatet for videre prosess.
6. Realistisk framdriftsplan for vedtak i kommunene er ut 2018 jf. tilbakemeldinger fra kommunene.

Rolf M. Lossius
Referent

22.03.2018

Referat – Styringsgruppe for etablering av Nordland revisjon IKS

Dato: 19. mars 2018

Sted: Fylkeshuset, møterom Ofoten

Til stede:

Marianne D. Kvensjø – NFK

Anne Sand – Lofoten

Einar M. Nordnes – Ytre Helgeland

Johan A. Bakken - Salten

Line Johnsen Wirum – Ansattrepresentant

Rolf M. Lossius – Prosjektleder

Prosjektleder delte ut et notat om to ulike framdriftsplaner for prosjektet. (notat ligger vedlagt). Prosjektleder orienterte videre om tilbakemeldinger fra de regionråd som det er orientert til. Primært gikk tilbakemeldingene på at kommunene har vært for lite involvert i prosessen så langt.

Konklusjon:

1. Alle kommuner i Nordland får tilsendt utredningen, samt en invitasjon til å bidra i den videre prosessen med utredning og etablering av det nye selskapet.
2. Kommunene vil også bli spurt om det er ønskelig å holde åpent alternativ for organisering av det nye selskapet. Det er her snakk om IKS eller samvirke.
3. Invitasjonen vil bli sendt til ordførere, med kopi til rådmennene.
4. Videre utredning må inneholde bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske vurdering av det nye selskapet.
5. Når kommunene har gitt tilbakemelding, vil Nordland fylkeskommune – som oppdragsgiver – vurdere mandatet for videre prosess.
6. Realistisk framdriftsplan for vedtak i kommunene er ut 2018 jf. tilbakemeldinger fra kommunene.

Rolf M. Lossius
Referent

Styringsgruppe

- Etablering av Nordland revisjon/sekretariat IKS

Status

Det er avholdt følgende møter;

- 14.12.17 - Etablering av prosjektet
- 09.01.18 - Arbeidsgruppemøte for revisjon og sekretariat
- 15.02.18 - Arbeidsgruppemøte for revisjon
- 19.02.18 - Arbeidsgruppemøte for sekretariat
- 22.02.18 - Orientering Lofotrådet
- 12.03.18 - personalmøte for ansatte i revisjon og sekretariat
- 13.03.18 - Orientering Sør-Helgeland regionråd
- 14.03.18 - Orientering Helgeland regionråd

Det er utarbeidet forslag til selskapsavtale og utredning som underbygger selskapsavtalen for begge selskapene. Det er også søkt om skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Nordland pr. 01.02.18.

Det var estimert 300 timer på prosjektet. Per 19.03.18 er det brukt 260 timer, som er 85 timer mer enn estimert tidsbruk ut mars -18. Det er løpende rapportert til oppdragsgiver hver måned.

Videre framdrift

Det er to alternativer for å få gjennomført oppdraget.

1. Følge planlagt prosess mot 01.07.18.

For å nå fristen i oppdraget, må alle kommuner som er interessert i å delta i det nye selskapet, inviteres til et avklaringsmøte rett over påske. Møtets hensikt vil være å bli omforent over kostnadsfordeling i selskapsavtalen mht. egenkapital. Når møtet er gjennomført, sendes det ut et forslag til saksfremlegg, der selskapsavtalen og utredningen ligger som vedlegg. Tidligste vedtak i kommunestyrene vil være juni 2018, men det mest realistiske vil være september. Oppdraget består i å fullføre etableringen, gjennom å sikre at det gjennomføres representantskapsmøte, og at de formelle prosessene for å etablere selskapet, blir gjennomført. Dette er ikke mulig innen 1. Juli 2018, selv om alle kommuner som skal delta i nytt selskap – vedtar selskapsavtalen i medio juni 2018.

Skrivefristen i mange kommuner er senest 2 uker før siste formannskapsmøte før kommunestyremøtet. Hvis man i tillegg skal ha med uttalelse fra kontrollutvalgene, må saken være ferdig utredet 2 uker før kontrollutvalgsmøte. Dette møtet må avholdes minst 2 uker før siste formannskapsmøte.

Dersom man legger til grunn at kommunestyremøtet i juni er rundt uke 24, må saken senest være klar for godkjenning til formannskapet i uke 21, og kontrollutvalget i uke 18. Med alle bevegelige helligdager i mai, kan det hende at noen kommuner krever at saken må være ferdig tidligere enn disse stipulerte frister. Et møte med

kommunene vil derfor måtte gjennomføres senest i uke 15, med mulighet for å få korrigert forslag til selskapsavtale ut fra innspill i møtet med kommunen.

Etter å ha deltatt i tre regionråd med orientering om prosjektet, er det lite sannsynlig at denne framdriften vil være mulig. Kommunene med spesielt rådmenn, er kritiske til prosessen som har vært kjørt for etablering. Mange av kommunene er positive til initiativet, men mener å ha blitt satt på sidelinjen i arbeidet med å etablere selskapet.

Det er derfor sannsynlig at det vil være færre kommuner som vil tilslutte seg ordningen ved å kjøre etter fristen 1. juli 2018. Risikoen ved å etablere et nytt selskap med færre kommuner, vil kreve vesentlig mer arbeid i overføring til nytt selskap mht. ansatte og å etablere et forsvarlig budsjett. Dersom det er de største kommunen som ikke velger å delta i det nye selskapet, vil det etter all sannsynlighet ikke være et bærekraftig selskap – ut fra de forutsetninger som er gitt til selskapsdannelsen.

2. Endret framdriftsplan i prosjektet til 31.12.18

Gjennom de møter som er avholdt i regionrådene, og samtaler med kommuner i løpet av prosjektperioden, er det kommet klare tilbakemeldinger på at man forventer at kommunene selv skal bli involvert. Med involvering, menes det her at man får være med i utredningen og utformingen av selskapsavtalen fra et tidlig tidspunkt.

Det har i prosjektet vært diskutert mye knyttet til hvem som skal være involvert i prosessene. Kommuneloven er tydelig på at rådmann/administrasjonssjef ikke skal være involvert i valg av ordning. Samtidig er det vanlig i kommunene at administrasjonen er involvert i prosesser med å etablere nye selskaper som skal ivareta kommunen sine interesser. Etablering av et nytt selskap som skal kunne ivareta ny ordning, må skje før valg av ordning blir gjennomført. Utarbeidelse av det nye selskapet bør (må) skje i samråd med kommunene. Dette er viktig for å kunne sikre at kommunene får eierskap til prosessene og det nye selskapet. Hvem som kommunene selv velger ut til å bidra i en slik prosess, vil være opp til dem selv. Det er overveiende sannsynlig at det blir på rådmannsnivå at man får deltakelse.

Signalene fra regionrådene er positive, gitt at man blir involvert i prosessene. Det har også vært vesentlig i orienteringene å vise til at et selskap som har sin hovedbase i Nordland, gir eierkommunene flere muligheter til å diskutere selskapet i løpet av et år. Kommunene i Nordland møtes 3-4 ganger i året i regi av Fylkesmannen, Nordland Fylkeskommune, KS og andre fylkesvise konferanser. Ved å tilknytte seg ordninger fra Trøndelag eller Troms, vil man bare ha det formelle representantskapsmøtet å diskutere retningen for det nye selskapet.

Det anbefales derfor å invitere kommunene til å være med i en ny arbeidsgruppe for etableringen av selskapet. Representasjonen kan være at man får en deltaker fra hver region som ønsker å vurdere deltakelse i det nye selskapet. Ut fra signalene som er gitt, vil det være sammenfallende med Rådmannsforum i Nordland, med unntak av Vesterålen og Ofoten.

Denne prosessen bør ha som siktemål å sikre en enighet rundt selskapsavtalen, slik at det kan fattes et likelydende vedtak i alle kommuner i desember 2018. Prosessen med å etablere nytt selskap for kontrollutvalgsservice kan gå noe raskere, men det anbefales at prosessene kjøres parallelt.

SAK 15/18

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
20.04.2018

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr 10. april 2018

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget